

Kungl Utrikesdepartementet

Avd: 5

Grupp: 2

Mål: En^I

Efterforskning av

Rasul Wallenberg

1951, maj - juni

8.

TELEGRAFVERKET

Exp. av

TJÄNSTEMEDDELANDE FRÅN STOCKHOLMS CENTRALTELEGRAFSTATION, RADIOCENTRALEN

Tj. nr **Sr 544** Ank. bq den 2/5 19 51

dahlman cabinet stockholm

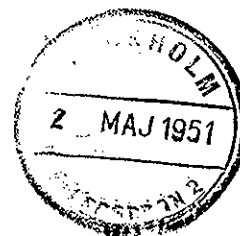
Förfrågningar rörande detta meddelande: Telefon 23 60 80, ankn. 788

(Klass vanl)

Betr. telegram is232 brescia 7w 2/5 1135
vars text börjar ankomst
och med underskrift allard

I rubr. telegram benäget läs: sista textordet som soendag i st. f.

soendag

TELEGRAM VIA SVERIGERADIO

1lg=sö

1s232 brescia 7w 2/5 1135

dahlman cabinet stockholm

404. 191 a
2.5.57
P2 June

Rättelse angående
sista textordet

är begärd.
Rättelse följer

LYXBLA
STÖD KAMP
TUBERK

n. 4.

ankomst wien ~~skedd~~ soendag

allard

KUNGL UTRIKES
DEPARTEMENTET

2168

Sthlm den 2 maj 1951

Överl.t. Kriminalpolisintendenten
Hasselrot för kännedom under åbe-
ropande av dagens telefonsamtal.

Pol.

Enl.uppdr.: xp 2/5.AA
Per Anger (avhämtat av bud
tjf.Byråchef fr.Polisen)

Kab.sekr. vidit.

Orig. P 52 CP.M.

Kl. 11.15 igår ringde till mig i bostaden en attaché vid sovjetryska ambassaden, vars namn jag icke helt uppfattade, och bad mig framföra följande från ambassadören till Utrikesministern:

1) Under natten till den 1 maj hade affischer med namnet Raoul Wallenberg klistrats upp på hela Villagatan.

2) Sedan en timme tillbaka ginge en man av och an utanför sovjetambassaden, bärande ett plakat, där även namnet Raoul Wallenberg förekom. Man hade även "utpekad" ambassadens byggnad.

Ambassadören bad att få till Utrikesministern framföra sin protest mot ovanstående.

Jag ringde omedelbart Excellensen och meddelade honom vad som framförts till mig. Excellensen instruerade mig att ringa till Polisen samt nämnde, att dylika affischer ju klistrats upp litet här och var i staden, bl.a. mellan Slottet och Kanslihuset i fredags (27/4).

Härefter kontaktade jag Polisintendenten Bäckman och relaterade för honom vad som förevarit. Polisintendenten lovade låta undersöka saken och avlägsna plakatbäraren.

Stockholm den 2 maj 1951.

(u.) Anger

Kors 1/8

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Ink 3/5 (röd lapp)

Oslo den 30 april 1951.

P 2

1159

3/5 57

Förtroligt.

16/5 föredrag till Dödsbehandling
Syftet 2 för Dödsbehandling. Föredrag till
sakten för vita några minuter, till dess
man ser vad vad övriga n-sökningar
leda till, vilket gillhans.
S.E.

A.2.

Broder,

Åberopande vårt telefonsamtal i dag angående de fem norrmän, som återkommit från rysk krigsfångenskap, ber jag få meddela, att jag omedelbart uppsökte chefen för utrikesdepartementets politiska avdelning, expeditionschefen Anker, för att framföra vårt önskemål. Anker bekräftade, att de fem kommit till Norge via Berlin men meddelade, att de redan avrest till sina respektive hemorter. Han lovade emellertid att gärna hjälpa till att genom de lokala polismyndigheterna få utrett, om de hört något om Raoul Wallenberg. Detta skulle han ombesörja snarast möjligt och därefter återkomma. Jag hemställde, att ärendet å norsk sida måtte behandlas helt konfidentiellt.

Anker nämnde, att man vid flera tillfällen genom démarcher i Moskva lyckats få hem smärre grupper norska krigsfångar, men att en del ännu vore kvar. Upplysningar rörande fångna norrmän hade i vissa fall erhållits av frigivna italienska krigsfångar. Han ifrågasatte, om detta möjligen kunde ha något intresse för våra efterforskningar efter Wallenberg.

Din tillgivne
Tord Ericsson

Herr Byråchefen Cl. Carbonnier,
Kungl. Utrikesdepartementet.

Konservativa Studentklubben i Malmö
c/o Christer Brahme
Ungsvenska Föreningen
Södergatan 26, Malmö

1

resolution från R. Wallenberg

W Exc. vidit.

UK. UTRIKES DEPT.		
D. Nr. 192 3011		
- 4 MAJ 1951		
P	2	bu I

a.a. på uppdrag av
O

Till Hans Excellens Ministern för Utrikes Ärendena.

6/4
9/5

./.

Vid ett offentligt möte i Tandläkarhögskolan i Malmö onsdagen den 25 april arrangerat av Konservativa Studentklubben i Malmö beslöt de cirka 150 närvarande enhälligt antaga bifogade resolution.

Enligt uppdrag av mötet be vi härmed att på detta sätt till Eders Excellens få översända den antagna resolutionen.

Malmö den 2 maj 1951.

Enligt uppdrag

Sven Johansson
Sven Johansson
mötesordförande

Christer Brahme
Christer Brahme
sekreterare

Kors 1/8

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

16/5 (röd lapp)

Oslo den 30 april 1951.

P 2

1159

3/5 57

P 2 kn

Förtroligt.

16/5 föredrag 2 för Dahlman. Föredrag 1
saklin för vika några minuter, till dess
man ser vad viken övriga n-sökningar
leda till, vilket gyllande.
S.E.

A.2

Broder,

Åberopande vårt telefonsamtal i dag angående de fem
norrmän, som återkommit från rysk krigsfångenskap, ber jag få
meddela, att jag omedelbart uppsökte chefen för utrikesdeparte-
mentets politiska avdelning, expeditiionschefen Anker, för att
framföra vårt önskemål. Anker bekräftade, att de fem kommit till
Norge via Berlin men meddelade, att de redan avrest till sina
respektive hemorter. Han lovade emellertid att gärna hjälpa till
att genom de lokala polismyndigheterna få utrett, om de hört nå-
got om Raoul Wallenberg. Detta skulle han ombesörja snarast
möjligt och därefter återkomma. Jag hemställde, att ärendet å
norsk sida måtte behandlas helt konfidentiellt.

Anker nämnde, att man vid flera tillfällen genom dé-
marcher i Moskva lyckats få hem smärre grupper norska krigsfångar,
men att en del ännu vore kvar. Upplysningar rörande fångna norr-
män hade i vissa fall erhållits av frigivna italienska krigs-
fångar. Han ifrågasatte, om detta möjligen kunde ha något in-
tresse för våra efterforskningar efter Wallenberg.

Din tillgivne
Tord Ericsson

Herr Byråchefen Cl. Carbonnier,
Kungl. Utrikesdepartementet.

Resolution antagen vid offentligt möte
den 25 april 1951 arrangerat av Konser-
vativa Studentklubben i Malmö.

I samband med den sovjetryska ockupationen av Budapest
ställdes legationssekreterare Raoul Wallenberg under
sovjettryckt beskydd, enligt vad som officiellt medde-
lades av vice utrikesminister Dekanosof i en officiell
not av den 17 januari 1945. Några månader senare, då
stridigheterna i Ungern helt upphört, meddelade ryske
ambassadören Kollontaj till utrikesminister Günther,
att Raoul Wallenberg befann sig i säkerhet i Ryssland. -
Från svensk sida har man aldrig krävt Raoul Wallenbergs
återsändande.

Vi begära därför, att den svenska regeringen kräver,
att den sovjetryska regeringen återsänder Raoul Wallen-
berg eller redogör för hans öde, för vilket den genom
ovannämnda meddelanden påtagit sig fulla ansvaret.

Malmö den 2 maj 1951

På mötets vägnar

Sven Johansson
mötesordförande

Christer Brahm
sekreterare

Resolutionen antagen vid offentligt
möte den 25 april 1951 arrangerat
av Konservativa Studentklubben i
Malmö.

I samband med den sovjetryska ockupationen av Budapest
ställdes legationssekreterare Raoul Wallenberg under
sovjettryskt beskydd, enligt vad som officiellt meddelas
des från vice utrikesminister Dekanosef i en officiell
not av den 17 januari 1945. Några månader senare, då
stridigheterna i Ungern helt upphört, meddelade ryske
ambassadören Kollontay till utrikesminister Günther,
att Raoul Wallenberg befann sig i säkerhet i Ryssland. -
Från svensk sida har man aldrig krävt Raoul Wallen-
bergs återsändande.

Vi begära därför, att densvenska regeringen kräver, att
den sovjetryska regeringen återsänder Raoul Wallenberg
eller redogör för hans öde för vilket den genom ovan-
nämnda meddelanden påtagit sig fulla ansvaret.

Malmö den 2 maj 1951

På mötets vägnar

Sven Johansson
mötesordförande

Christer Brahm
Christer Brahm
sekreterare

Konservativa Studentklubben i Malmö

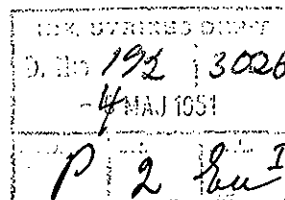
c/e Christer Brahme
Ungsvenska Föreningen

Södergatan 26, Malmö.

Överlämnas till H.E.Herr Utrikesministern
från Statsministern.

resolution rör. R. Wallenberg

Exc. vidit.

a.a. på uppdrag av k.c.
Chr

Till Hans Excellens Statsministern.

1/1
8/5

Vid ett offentligt möte å Tandläkarhögskolan i Malmö onsdagen den 25 april arrangerat av Konservativa Studentklubben i Malmö beslöt de cirka 150 närvarande enhälligt antaga bifogade resolution.

Enligt uppdrag av mötet be vi härmed att på detta sätt till Eders Excellens få översända den antagna resolutionen.

Malmö den 2 maj 1951.

Enligt uppdrag

Sven Johansson

Sven Johansson

mötesordförande

Christer Brahme

Christer Brahme
sekreterare

KUNGL.
SVENSKA KONSULATET

Hamburg den 2 maj 1951.

Ink. 4/5 (röd lapp)
1165
4/5 57
P 2 m
2 bil.

Strängt förtroligt.

aa / 4/5
Herr Sekreterare,

Modell.

. / 1

. / 2

Härmed ber jag få överlämna dels avskrift av en av pastor Hansson uppgjord P.M. med en till densamma hörande bilaga i original, dels avskrift av ett handbrev den 30 april från pastor Hansson med närmare upplysningar angående det första meddelandet från X.

T. Bergendahl
(T. Bergendahl).

Herr Sekreteraren S. Engfeldt,

S t o c k h o l m.

KR/Wi

Avskrift.

P. M.

Herr Konsul T. Bergendahl, Hamburg, tillhanda.

./.

Härmed översänder jag brevet från herr V, som Du önskade vidarebefordra till U.D.

Innehållet är av mera privat natur och detsamma, som han bett mig om i ett tidigare brev, vilket dock ej bar hans egen handstil och språkutformning. Som jag nämnde, lät jag därför genom en viss person i Stockholm förtroligt, och utan att denne någonsin kommer att bli underrättad om det övriga sammanhanget, kontrollera, om adressaten, som skulle få meddelandet, verkligen var för handen. Det kunde ju tänkas, att i verkligheten någon annan person genom V. fått fast på mitt namn och på detta sätt ville försöka bluffa till sig klädespersedlar. Men så var tydligen ej fallet.

Jag önskar få understryka, att jag redan vid första kontakten med V., då han här sökte upp mig, var klar över, att vad han hade att förtälja måste behandlas absolut förtroligt, vilket ju även underlättades genom att V. själv var angelägen därom. Härifrån har intet sipprat ut och kommer ej heller att göra det. Ingen vet heller, att jag mottagit något brev från V.

Lübeck den 21/4 1951.

/u/ Albin Hansson.

ZU BEACHTEN!

BRIEFVERKEHR: Einmal im Monat 20 Zeilen schreiben und dreimal im Monat je 20 Zeilen empfangen. Sonderbriefe an Behörden nach Dringlichkeit im Einzelfall. Unterstreichungen sind verboten. Antwortbriefe dürfen nur 20 Zeilen enthalten. Die Zusendung von Briefmarken und Rauchwaren in Briefen ist verboten!

BESUCHSVERKEHR: Einmal monatlich Besuch durch die nächsten Angehörigen. Bei Strafgefangenen Genehmigung durch den Gefängnisvorstand, bei Untersuchungsgefangenen Besuchserlaubnis der Untersuchungsbehörde. Besuchszeit werktäglich 9-11 und 14-17 Uhr. Dauer 15 Minuten. Der erste Besuch darf frühestens ein Monat nach Einlieferung erfolgen.

PAKETVERKEHR: Strafgefangene dürfen an Weihnachten, Ostern und Pfingsten, Untersuchungsgefangene jeden Monat ein Lebensmittelpaket im Höchstgewicht von 2,5 kg empfangen.

WARNUNG: Die Angehörigen Gefangener werden häufig von entlassenen Gefangenen besucht und beschwindelt, deshalb Vorsicht!

Offenburg 1951. 3.

Sehr geehrter Herr Pastor:

Ich bin hier im Offenburger-Gefängnis für ein paar Wochen, bitte sagen Sie meiner Verlobten wenn ich entlassen bin, werden wir fort Heiraten, und geht alles in bester Eile. Bitte Herrn Pastor schicken Sie mir sofort ein Hemd N: 39 ein Unterhose ein paar Socken N: 44 und Seife und bitte noch ein paar Pakete Tabak. Ich habe von Obzbring schon ein Brief geschrieben, aber ich bin mit dem Transport noch Offenburg überwiesen worden, und ich bleibe hier bis zur Entlassung. Sonst geht es mir noch gut, und denke sehr viel meine Verlobte. Ich möchte mich vor allem recht viel Bedanken voraus. Auf ein baldiges Wiedersehen.

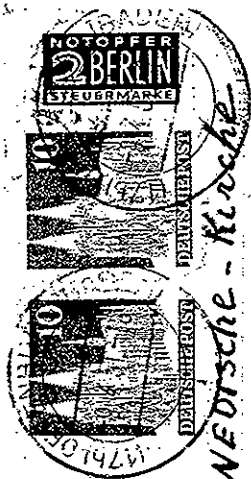
Vas Georg

VAS GEORGH.

GEFANGENIS

OFFENBURG

-BADEN-

An

Schwedische - Kirche

Für

Herrn PASTOR -

Absender:

VAS GEORG.

OFFENBURG / Baden
Grabenallee 8

Lübeck.

Hafenstrasse.

Avskrift.

Lübeck den 30 april 1951.

Bäste Konsul Reinius,

I det jag tackar för konsulns brev - strängt förtroligt - som jag i kväll mottog, vill jag som svar strax meddela följande.

Från X mottog jag den 4/4-51 ett brev, vari denne meddelade, att han satt i fängelse i Augsburg, där han väntade bli kvar ännu några veckor. Innehållet var detsamma som i det till Konsul Bergendahl överlämnade brevet, men med den skillnaden, att det icke var skrivet av X själv och hans namn annorlunda stavat, än vi tog upp namnet. Därtill hade det ej passerat fängelsecensuren till synes åtminstone. Hälsningen han ville ha till sin förlovade gällde: Frl. Anni Bergholm, Lidingö, Ringwage 46. Om X underskrivit brevet kunde jag ej avgöra, då jag ej hade hans namnunderskrift i min ägo. Han hade ej här nämnt, att han hade fästmö.

Som X hade fått överrocken, han hade, av mig, varvid han dock ej självant bett om något, men nu skrev och ville ha klädesplagg, fann jag det hela mycket mystiskt och hade ju all anledning tvivla på att brevet stammade från X. ~~Möjligen kunde han ju ha talat om, att han fått överrocken av mig, och någon annan utnyttjade tillfället komma åt kläder.~~ Jag skrev därför omedelbart först till pastor Oscar Larsson och bad honom personligen framföra hälsningen till Anni Bergholm från hennes fästman, att denne snarast skulle ombesörja papperen för vigseln. Pastor L. har inte fått och får aldrig heller sedan veta något om vad som i övrigt är förknippat med denna historia, men skulle fästmön vara för handen och med förståelse taga mot hälsningen, kunde jag därav sluta, om brevet stammade från X eller någon annan, och därav kunna draga slutsatser hur jag skulle ställa mig till en klädessändning, som ju önskades. Nu meddelade pastor L., att han framfört hälsningen, men att fästmön, som dock icke hade Anni till förnamn - hennes mor hette Anni - blev förvånad och kände inte till någon fästman. Ännu mera förvånad blev emellertid jag sedan, då det därefter kom ett telefonsamtal från Stockholm från herr "Pettersson", som meddelade, att han var sväger till frkn. Bergholm. Och nu ville han veta, vad som vidare skrivits. Jag var inte alls beredd på att meddela mig i saken pr telefon och bad att få skriva. När jag frågade till vilken adress, svarade han: "Vi säger väl till arbetet". Jag lärde ju känna honom 1945 som sekr. E. i Statens Utlänningskommision och tillställde honom så brevet dit. Genom konsul Reinius erhöll jag vid mitt senaste besök i Hamburg kurirpost från honom, vari han bekräftade brevets ingång. Då fick jag också veta, att han numera sitter i U. D. Att "Pettersson" på grund av hälsningen till frkn. B. blev underrättad och ringde upp mig, gissar jag, kan endast bero på att han till X lämnat eller uppgivit detta namn för något eventuellt meddelande.

Detta, som ovan skrivits, berättade jag för konsul Bergendahl, när jag var i Hamburg, men han måste ju lämna konsulatet och hade mycket bråttom, varför han väl ej han uppfatta sammanhanget riktigt.

Med de bästa hälsningar

Konsulns tillgivne

Albin Hansson.

Telegram i blankettchiffer från
Wien

Avsant den 6 / 5 19 51 kl. 159

Ankom den 7 / 5 19 51 kl. 0800

Utskrivet i exemplar.

Detta är originalet.

J. Jönberg, utredningen

AVD.	SR.	MÄL.
P	2	En I

A. J. J.

Utan nummer personligt för Dahlman

AA 5.8 12/5

från Allard. Följande till komplettering av mitt enclair
från Florens. Efter att omsorgsfullt ha granskat Müllers
foto, förklarade kungen mycket bestämt, att han aldrig
träffat den person fotot föreställde. Han tillfogade, att
han under kriget regelbundet använt samma pilot, vilken för
närvarande vistas i Teheran. Blott vid några enstaka till-
fällen hade han flugit med andra piloter, vilkas namn han
nu icke kunde erinra sig. Då jag slutligen nämnde, att
Müller uppgivit att kungen brukade kalla honom "Neamtul",
svarade denne, med en viss irritation i rösten "det skulle
aldrig falla mig in att använda detta tilltalsord till
någon". Särskilt sistnämnda uttalande synes mig visa, att
Müllers berättelse om sin bekantskap med kungen är helt
uppdiktad. Reser tisdag till Budapest.

/ Allan Belfrage.

8/5

Överlämnas till Herr Utrikesministern
från Statsministern.

Exc. vidit.

opimny i Wallenbergssagen inh. 4/5 av
a. a. på uppdrag av

Till

Hans Excellens Statsministern Tage Erlander

S t o c k h o l m

Pol.

INK. UTRIKES DEP.		
D. No 192 12739		
7-8 MAJ 1951		
AVD	GR	KAL
P	2	PM

42
8/5
Härmed har vi enligt uppdrag äran meddela innehållet i en resolution enhälligt antagen vid välbesökt möte å Akademiska Föreningen i Lund den 25 april 1951 arrangerat av Lundastudenternas S. L. U.-avdelning, Liberala Studentklubben och Konservativa Studentföreningen.

I samband med den sovjetryska ockupationen av Budapest ställdes legationssekreterare Raoul Wallenberg under ryskt beskydd, enligt vad som officiellt meddelades från vice utrikesminister Dekanosof i en officiell not av den 17 januari 1945. Några månader senare, då stridigheterna i Ungern helt upphört, lät ryske ambassadören Kollontay till utrikesminister Günther meddela, att Raoul Wallenberg befann sig i säkerhet i Ryssland. - Från svensk sida har man aldrig krävt Raoul Wallenbergs återsändande.

Vi begär därför, att den svenska regeringen kräver, att den sovjetryska regeringen återsänder Raoul Wallenberg eller redogör för hans öde, för vilket den genom ovannämnda meddelanden påtagit sig fulla ansvaret.

Lund den 28 april 1951.

Med utmärkt högaktning

Arne Karlsson

Arne Karlsson

Ordf. i Lundastudenternas
S. L. U.-avdelning

David Kornhall

David Kornhall

Ordf. i Liberala Studentklubben

L O Palenius

L O Palenius

Ordf. i Konservativa Studentföreningen

LÉGATION DE SUÈDE

med Giorgio Prelasca
uttalande i Wallenberg-
affären.

Pol.

Rom den 27 april 1951.

Nr. 234

P.2.

3 bil.

Valt. namn, kaff etc 2/4
Engfeldt/Rtz
Sthlm. den 9.5.51.
Överl.jmt.bil.till
Komm. Danielsson, Sthlm.,
f.k.

E.u.
S. Engfeldt
tjf. Byråchef

INK. UTRIKES DEPT.	
D. No 44	234
7 MAJ 1951	
P 2	Ev I

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

S.S.

Härmed får jag vördsamt insända avskrift av en
från konsulatet i Milano hit översänd skrivelse den 25 april
1951 jämte därtill fogade bilagor, nämligen dels ett tid-
ningsurklipp^x, dels ock en trådspelning av ett uttalande,
som herr Giorgio Prelasca gjort angående omständigheterna
kring Raoul Wallenbergs försvinnande. Beskickningen har anmo-
dat konsulatet i Milano att inkomma med de upplysningar an-
gående Prelasca konsulatet må äga.

Johan S. S. S.

** Klippet är en schweizisk
tidning, som skildrar W-affären
i samma ögonblick, som försvann
Philippe henke antägg.*

S.S.

AVSKRIFT.
LÉGATION DE SUÈDE

P 2 8 u 7
Bil. till Besk. i Rom skr.
234/1951.

R. Consolato di Svezia.

Milano den 25 april 1951.

Bil. en trådrulle och ett tidnings-
klipp.

Till Kungl.Maj:ts Beskickning i R o m .

Härmed har jag äran vördsamt överlämna en här i dag av signor Giorgio PRELASCA, via R. Manna 26, Trieste, på trådspelningsapparat gjord intalning å italienska språket beträffande Raoul Wallenberg med anhållan om benägen vidarebefordran med kurir till utrikesdepartementet.

Herr P., som sade sig ha varit en personlig vän till hr Wallenberg i Budapest, infann sig i dag på förmiddagen på konsulatet sedan hans uppmärksamhet riktats på frågan genom den förnyade pressdiskussionen i ärendet.

Av inspelningen, som ägde rum utan att talaren använde manuskript, framgår att hr P. är av den uppfattningen, att Wallenberg mötte döden i Budapest (i Pest) den 27/28 januari 1945 antingen genom att mördas av pilkorsmän eller genom krigshandling (bombardemang av det hus, vari han f.t. uppehöll sig).

I tjänsten:

K. O. Stefanson. . (stämpel)

Kod Lapp
Utskrift i svensk översättning av bil. 2 till Besk:s i Rom
skr. nr 234 den 27/4 1951. *ink. 7/5-51*
Översättningen från italienska till svenska gjord av
Fil.dr. Erik Sjöqvist.

Ac
Det är signor Georgio Pallaschi från Triest, som talar ang.
fallet Raoul Wallenberg.

Jag gör denna deklaration för att bidra till lösningen av
fallet Wallenberg.

Ja.
Debuter om 1944
Jag befinner mig nu i Ungern från 1944-45. Under åren 1944-
45 befann jag mig i mycket nära kontakt med Wallenberg på grund
av arbetsgemenskap. Jag är italiensk undersåte och på grund av
politiska förhållanden tvangs jag ¹⁹⁴⁴ antaga spanskt medborgarskap.
Jag samarbetade med minister Sansebrise för skydd av judar och
politiskt förföljda personer. Efter minister Sansebrises avfärd
hade jag att övertaga ansvaret för den spanska legationen, detta
dock utan regeringens godkännande. Under denna tid hade jag till-
fälle att samarbeta med svensken Raoul Wallenberg för skydd av
judar och politiskt förföljda. Jag önskar precisera vissa fakta:

Ob
Den näst sista gången jag såg Raoul Wallenberg var på mor-
gonen den 22 december 1944, klockan 8 hos den apostoliske nuntien
i Budapest, där samtliga legationer hade församlats för att under-
teckna en protestnot mot bortförandet av judiska barn. Sista
gången jag hade nöjet att råka herr Wallenberg var den 6 januari
1945. Jag mötte honom i väntrummet hos minister Vajna, dit jag
begivit mig för att med honom diskutera en del allvarliga fall,
dels deportationer från det stora ghattot och också från det in-
ternationella ghattot. Efter att ha lämnat Wallenbergs arbetsrum
nej jag rättar mig - minister Vajnas arbetsrum, så mötte jag om
igen herr Raoul Wallenberg tillsammans med tillfällige chargé
d'affairen ("cinqhionario" - icke korrekt italienska enligt över-
sättaren) vid schweiziska legationen här, Zürcker (ev. Zircker).
Raoul Wallenberg bad mig att få tillåtelse att begiva sig för att
skydda sig till den spanska legationen, därför att han icke kände
sig säker på grund av att han var hotad av ryssarna. Jag beviljade
genast denna hans begäran, därför att jag visste att vissa poli-
tiska synpunkter, anlagda av svenskarna gjorde, att även svenskarna
själva löpte risker. Jag inbjöd sålunda herr Wallenberg och om
icke herr Wallenberg sagt, att han ännu en gång behövde tala med
minister Vajna och att han behövde gå och hämta sin bil jämte sina

saker samt sade, att han skulle komma på eftermiddagen
Därefter har jag aldrig sett honom och jag vet icke av vad anledning han icke kom, beroende på att under dessa omständigheter, då belägringen pågick och den avgörande striden alltmer närmade sig, så var det omöjligt att komma i förbindelse med varandra även per telefon, då telefonen icke fungerade.

Sedan anlände ryssarna till mitt kvarter den 16 januari. Den 18 januari på morgonen, när jag befann mig på den övre eller högre delen av Kiraly uter (?) och höll på att sopa gatan av den anledningen, att jag blivit tillfångatagen av ryssarna, så såg jag en person komma ut ur ett hus, som vette mot samma gata, en ungrare, som jag icke kände, i varje fall nu icke kommer ihåg namnet på, men som jag visste var en av herr Wallenbergs medarbetare. Denne medborgare var en jude, som var medlem av svenska kommittén, som hade hand om judeskyddet. Jag frågade denne herre, var Wallenberg befunne sig. Denne herre försäkrade mig, att kvällen förut, sent på kvällen - jag skulle säga mellan 9 och 10 på kvällen - så befann sig herr Wallenberg där i det huset, från vilket mannen kommit ut och denne herre försäkrade mig, att Wallenberg hade sovit den föregående natten i detta hus. Sedan gjorde jag efterforskningar för att träffa herr Wallenberg och tala med honom och ha ett utbyte av synpunkter på grund av den då inträffade situationen och också därför att den svenska legationen skulle åtaga sig handhavandet av de spanska intressena. Men det var mig icke möjligt att träffa herr Wallenberg och vid ett samtal med 2 sekreterare vid svenska legationen hörde jag sägas, att Wallenberg vore försvunnen. Nu när jag läst i "Züricher Illustrierte Zeitung", att det antages, att herr Wallenberg är fånge i Ryssland, så har jag betraktat det som min skyldighet, att vända mig till svenska konsulatet i Milano för att göra dessa klarlägganden och säga min mening.

Jag anser icke sannolikt att Wallenberg är fånge i Ryssland. Jag tror dessvärre, att han dog under natten mellan den 18:de - jag rättar mig - mellan den 17 och 18 januari 1945, sannolikt av en händelse eller möjligen på grund av en försenad hämnd från något nazisinnat element. Om han icke har bragts om livet av något nazisinnat element, så kan han ha dödats, antingen när han gick ut ur villan - en granat kan ha svept förbi - eller det kan hända att han försökte att försvara några kvinnor för ryska soldater, som ville våldta dem och att han därunder blivit ihjälslagen.

Detta är enligt min mening lösningen till fallet Wallenberg. Jag tror icke att han är i Ryssland såsom fånge, ty jag ser ingen anledning därtill. Å andra sidan hade det ryska kommandot häktat eller arresterat - jag vet icke vilket - hela den svenska personalen, men förde den till Moskva och lät sedan på ett eller annat sätt återföra den hem genom Finland. Detta var ju också minister Danielssons öde. Å andra sidan - eftersom jag var i kontakt med general Ossjukiin (?) - förste ambassadråd åt ryske ambassadören Pusjkin - har jag frågat denne herre många gånger, var herr Wallenberg skulle kunna finnas, om han vore fånge. Men general Ossjukiin (?) har alltid försäkrat mig, att han icke visste - att de icke kände herr Wallenberg och att de icke hade någon anledning att hålla honom fången och att han hade fått dela samma öde, om han varit fånge, som alla de andra svenska diplomaterna. Och här önskar jag påminna om fallet med den internationel rödakorsdelegaten, herr Hans Beiermann, schweizare, som även han var arresterad under de första dagarna och satt i koncentrationsläger men efter några dagar - 3 eller 4 - försattes på fri fot. Därför anser jag dessvärre, att herr Wallenberg har dött, sannolikt genom en tillfällig olyckshändelse natten mellan den 17 och 18 januari 1945. Jag har slutat.

Inläsningen har skett utan manuskript.

Ink. 7.5.51

(röd lapp) ✓

1189

2.5.51

P 2 kn I

KUNGL.
SVENSKA KONSULATET

Hbr. Engfeldt-
Reinius, 7.5.51

Hamburg den 5 maj 1951.

1 bil.

Strängt förtroligt.

Herr Sekreterare,

I anslutning till Bergendahls handbrev den 2 maj ber jag i original få överlämna en skrivelse, som pastor Hansson den 4-maj emottagit med vanlig post. På grund av brevets innehåll har jag översänt en avskrift av detsamma till beskickningen i Köln för kännedom. Pastor Hansson har icke besvarat brevet.

Med utmärkt höjakt

(K. Reinius).

Innehåller ingenting som kan
med Köln att göra. "Der blonde Bänder"
som omtalas, var kommunist
Danielson. "Der blonde Bänder" var en Facklad.

Herr Sekreteraren S. Engfeldt,

Stockholm.

KR/Wi

Wolfsch, ^{Baden} den 26. April 1851.

Hochworbener Herr Pastor!

Ich danke Ihnen recht herzlich für das, ^{zuletzt} welches
Sie mir gesandt haben. Es war alles sehr gut.
Wenn es Ihnen möglich wäre zu veranlassen, daß
der Herr welcher mich am vergangenen Sonntag
hier besucht hat nochmals so schnell wie möglich mich
hier aufnehmen wolle wäre ich Ihnen sehr dankbar.
(Es wäre mir sehr angenehm, wenn du blonde
Bruder von Herrn Raut mitkommen würde.)
Ich bin nun bereits 6 Wochen in Unterwerfungs-
haft und trotzdem ich nicht gut deutsch spreche
wurde ich in dieser Zeit noch nie von einem
Dolmetscher vernommen. Da ich nach meiner
Ansicht ~~hier~~ unschuldig gefangen gehalten werde
bitte ich den Herrn Minister da am Sonntag hier
gewesen ist für mich einen Rechtsanwalt mitzu-
bringen um meine Rechte zu vertreten. Es geht
mir nicht darum meine Freiheit nur für mich
genießen zu können, sondern vor allen Dingen
um Herrn Raut zu helfen. Ich danke nochmals
recht herzlich für das Paket und noch Ihre

saldige Nachricht. Auf Wiedersehen Herr Pastor.

mit vorzüglicher Hochachtung!

The
Hos. G. G. G.

Överlämnas till H.E. Herr Utrikesministern
från Statsministern den 2.5.51.

Pol.

INK. UTRIKES DEP.		
D. No 192 13032		
7-8 MAJ 1951		
AVDP	GR 2	PL

Exc. vidit.

a.a. på uppdrag av Exc.
One

Till

Hans Excellens Statsministern .

5.2
8/5

Vid ett upplysningsmöte anordnat av
Stockholmsavdelningen av Kämpande Demokrati och av
Stockholmsavdelningen av Fred och frihet torsdagen
den 26 april 1951 antogs följande resolution:

Sex år har förflutit sedan den svenske
diplomaten Raoul Wallenberg omhändertogs av sovjet-
rysk myndighet. Vi begär av vår regering, att den
infriar det löfte, som gavs i november 1946, att
äntligen i klara och otvetydiga ord kräva av Sovjet
Raoul Wallenbergs återsändande.

Gillis Hammar
Gillis Hammar

för

Stockholmsavdelningen

av

Kämpande Demokrati

Märta Nordin
Märta Nordin

för

Stockholmsavdelningen

av

Fred och frihet

Engfeldt/Rtz

KUNGL. UTRIKES

DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

Telegram

STOCKHOLM den 7 maj 1951.

N:o 16

CHIFFER

UD

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MAL.

Eu^I

A. Z.

Svensk

K ö l n

För Kumlin. Av Reinius till beskickningen översänt
brev daterat 26 april adresserat till pastor Hansson,
Lübeck bör ej föranleda någon åtgärd från Eder sida.

Cabinet

Ex. 7.5. 1730 Be.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

U. m.

STOCKHOLM		19
Stockholm den 7 maj 1951.		
Strängt förtroligt.		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu ^I

Herr Konsul,

Med tack för Edert handbrev jämte bilaga den 5 dennes får jag meddela, att vi omedelbart underrättat beskickningen i Bonn, att inga åtgärder från dess sida äro påkallade i ifrågavarande ärende. Den i bilagan omtalade ministern var icke identisk med någon person från beskickningen i Bonn.

u/ S. Engfeldt

Konsuln R e i n i u s ,
H a m b u r g .8/5 DB
L

*2 Schweiziska Min: A p.m. överlämnad
5/4 till Sec. Tals om en annan legation -
Frånvarande Meier, som skulle
tid 5 har något att förutse om W.
Sk.*

Duke 8/5 (röd lapp) ✓

188/2880

*8.5.51
P 2 Ber*

~~hbr. Carbenner, KUD
Söderblom, Bern, 8.5.51.~~

Wab.-rel.-red

Till

Herr 1:ste sekreteraren Stig Engfeldt,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

5.8
D. m. 12/5

Med överlämnande av bifogade P.M. i två exemplar
angående offentligt möte torsdagen den 26 april 1951
med föredrag om Raoul Wallenberg vill jag fästa upp-
märksamheten på den å sidan 3 förekommande omständig-
heten, att två schweiziska legationssekreterare skulle
ha "omhändertagits" av Sovjet under samma omständig-
heter som Wallenberg. Jag vore tacksam om de schwei-
ziska myndigheterna tillfrågades, huruvida någon
mer diplomat än Feller arresterats av ryssarna och i så
fall under vilka omständigheter arresteringen skedde,
på vilka platser diplomaterna hållits arresterade samt
huruvida någon av dem kan lämna någon uppgift angå-
ende Raoul Wallenberg.

Stockholm den 8 maj 1951.

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)

P.M.

Torsdagen den 26 april 1951 hade "Kämpande Demokrati" och "Fred och Frihet" anordnat offentligt möte i Birkagården, Karlbergsvägen 76. Vid mötet höll fru Birgitta Bellander ett föredrag med titeln: "Vad har gjorts och vad gör man för närvarande för Raoul Wallenberg".

Fru Bellander inledde föredraget med en kortfattad skildring av Raoul Wallenbergs verksamhet i Budapest. Hon berättade därefter att Raoul Wallenbergs familj genom en mängd vittnen fått goda bevis för att Wallenberg förvarats i fångläger i Rumänien, Ungern och Ryssland, och hade alla skäl att tro att Wallenberg fortfarande vistas i ett ryskt läger. Ett bevis härför vore även att i februari 1945/ till fru Nina von Dardel sagt, att Wallenberg levde och hade det bra i Sovjet.

På våren 1945 fick minister Söderblom i Moskva order att begära efterforskningar i Sovjet efter Wallenberg. Söderblom tyckte emellertid att detta var ett pinsamt uppdrag och för att slippa undan, uppfann han hypotesen, att Wallenberg dött under striderna i Pest, vilket enligt fru B. vore fullständigt orimligt eftersom detta område vid tiden för Wallenbergs försvinnande sedan länge var rensat av ryssarna. Denna hypotes "skänkte också Söderblom ryssarna gratis". Någon tid senare spreds från legationen i Bern ett rykte, att Wallenberg rymt från den ryska eskort, som skulle följa honom till Debrecen, och höll sig dold i Budapest och bl.a. anlagt helskägg. Härigenom ville man antyda, att de svenska myndigheterna inte längre kunde ha något ansvar för honom.

Dåvarande utrikesministern Günther begärde aldrig att Söderblom skulle begära W:s hemsändande. Söderblom erhöll emellertid fotografier av W., som skulle uppvisas i lägren för eventuell identifiering. Dessa fotografier användes dock aldrig.

Före 1947 har Sovjet aldrig sagt, att man "tappat kontrollen över Wallenberg". Tvärtom har från ryskt håll 3 gånger sagts, att han finns i Sovjet och har det bra. Det hade därför varit absolut ofarligt att begära honom tillbaka. Men bl.a. karriärhänsyn, politisk servilitet och en del andra faktorer har spelat in, t.ex. vissa ekonomiska intressen från utländska personer i Sverige. Dessa personer har utnyttjat UD:s hämningar, och bl.a. finansierat svenska och ungerska publikationer, som uppger att W. omkommit. Författaren Phillip fick 1946 en påringning av en

ungersk affärsman, som erbjöd 40.000 kronor, om Phillip ville låta boken sluta med att W. försvunnit. Ingenjör von Dardel, som tillfälligtvis befann sig hos Phillip avlyssnade i en dubbellur detta samtal.

1946 erbjöd författaren Phillip UD det material, som han och familjen hade i sin ägo. Härefter begärde UD efterforskningar i vissa läger och anordnade på ett mycket osmidigt sätt förhör med vissa vittnen, bl.a. två ungrare, som setat i samma läger som W. UD telegraferade öppet till legationen (utan tanke på censuren) att dessa personer skulle höras. Den ene var en bankdirektör. Han anklagades kort därefter för sabotage. Av de två ungerska vittnena befinner sig nu den ene i Sibirien, medan den andre mistat livet.

Sommaren 1947 vädjade fru von Dardel till kvinnoorganisationerna om hjälp och dessa avsände en skrivelse till Stalin, i vilken W. begärdes tillbaka. Bakom denna skrivelse stod föreningar, som representerade en miljon svenska män och kvinnor.

Kort härefter kom professor Szent-Györgyi från Ungern via Moskva till Stockholm. I en intervju slutade han med att säga, att W. förmodligen mördats av pilkorsare och nazister. Han var tydligen utskickad av Sovjet och hade då detta påpekades för honom verkat mycket illa berörd.

Några dagar senare kom den ungerske författaren Levai och bad att få bli intervjuad av Svenska Dagbladet. I denna intervju förklarade han, att allt tydde på, att W. omkommit under striderna. Härefter anordnades en diskussion inför pressen, i vilken Levai och Phillip skulle delta. Levai var mycket ovillig att komma och inlät sig icke på någon diskussion om Wallenbergs försvinnande. Någon tid härefter utkom Levais bok på Saxon och Lindströms förlag. Upplagan indrogs emellertid av förlaget, då man från Wallenbergs familjs sida påpekat, att boken ville dödförklara W. och därför hindra ytterligare efterforskningar.

Sommaren 1949 (?) fick fru von Dardel vid ett sammanträffande med fru Günther för första gången veta, att Mme Kollontay vid ett sammanträffande med fru Günther i maj 1945 till fru Günther sagt att W. befann sig i Sovjet. Det vore upprörande att detta meddelande icke framförts tidigare. - Härefter påtalade fru B. ytterligare UD:s bristande ^{bl.a.} intresse för Wallenbergs sak men framhöll att vissa tjänstemän inom UD/utrikesrådet Dahlman och sekreterare Anger alltid visat ett levande intresse och vilja att hjälpa. Utrikesminister Undéns inställning fördömde hon skarpt.

Vidare nämnde fru B. Stig Ahlgrens ledare i Veckojournalen och Aftonbladets telefonpåringning till Mme Kollontay, som icke förnekat uppgiften till fru Günther. Hon framhöll därefter, att Sjöborgsutredningen måste fastställa, vem som bär ansvaret för att W. aldrig återkrävts och vem som bär ansvaret för att opinionen blivit vilseledd. Utrédningen får emellertid icke fördröja avsändandet av en ny not till Sovjet, ty familjen har klara bevis för att han lever - vittnesmål som tagits upp på edifonrulla UD har icke erhållit alla dokument, men tillräckligt för att med stöd av dem kunna begära honom tillbaka. I höstas kom två italienska attachéer hem till Italien från fångenskap i Sovjet.

Fru B. föreslog här efter att man skulle begära att W. utlämnades i utbyte mot någon rysk spion, och nämnde i samband härmed ett fall med två schweiziska legationssekreterare, som "omhändertagits" av Sovjet under samma omständigheter som W. Schweiz framställde först en hövlig begäran att få dem utlämnade, men då denna begäran icke gav något resultat kvarhöll de schweiziska myndigheterna 2 ryska legationstjänstemän, som passerade Schweiz på väg till Frankrike, och förklarade, att dessa icke skulle friges förrän de schweiziska diplomaterna utlämnades. De schweiziska diplomaterna utlämnades inom 4 dagar här efter.

Fru B. slutade med att förklara, att kvinnoorganisationerna aldrig skulle upphöra att kräva W. tillbaka, om man så skulle skicka en skrivelse till Sovjet var 14 dag. Hon uppmanade också deltagarna i mötet, att inom sina olika föreningar (yrkesföreningar, föreningar på arbetsplatserna) anordna möten och antaga resolutioner, i vilka man kräver att regeringen skall begära W. tillbaka.

Stockholm den 27 april 1951.

Karin Sjöman
(Karin Sjöman)

hbr. Dahlman-Westman, Paris,
den 11.5.51.

9/5 (röd lapp)

188/2884

9.5.51. T
P 2

Till

Herr 1:ste sekreteraren Stig Engfeldt,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

5.3
För de fortsatta efterforskningarna i samband med A.K. Coen-spåret vore det av vikt att erhålla en personbeskrivning på Coen. Det vore därför önskvärt, om ambassadör Westman i Paris kunde ombedjas att lämna en så detaljerad beskrivning på Coen som möjligt (ålder utseende etc.) sådan han minns honom från sammanträffandena i Paris i juli 1947.

Stockholm den 9 maj 1951.

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)

(röd lapp) ✓

Inb. 11/5

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Budapest den 9 maj 1951.

669

Strängt förtroligt.

11.5.51. T

P 2 kn

Engfeldt/Rtz 205

Sthlm. den 17 maj 1951.

Överl. t. Komm. Danielsson, Sthlm.,

f.k. /hemligspl./ E.u.

S. Engfeldt
1:e sekr.]

17/5 25

A. d.

AM
S. E.

Broder,

Efterforskningarna av de ifrågavarande tre personerna Jankovic, Litpe och Zoltan Lichtner alias Laczko ha hittills lämnat följande resultat.

Jankovic har enligt trovärdiga upplysningar för någon tid sedan dömts till långvarigt fängelsestraff, enligt uppgift på grund av olagliga förbindelser med utlandet. Han lär på sin tid ha mottagit brev från vissa utländska förbindelser, vari komprometterande frågor bl.a. angående valutaspörsmål förekommit.

Litpe har ej kunnat anträffas. Våra källor framhålla att namnet Litpe är okänt här i Ungern samt att det förefaller troligt, att en namnförväxling skett. Måhända torde Kollberg^x som på sin tid synes varit i förbindelse med vederbörande kunna lämna några närmare upplysningar av natur att underlätta mannens identifiering.

Zoltan Lichtner-Laczko är, såvitt vi kunnat utröna, identisk med en Zoltan Laczko, som för närvarande är anställd som driftsledare vid ett statligt nationaliserat företag. Det förefaller troligt, att han är medlem av kommunistpartiet eller i varje fall nära ansluten.

Under sådana förhållanden ställer det sig självhonom
fallet mycket svårt att approchera. Beskickningen som sådan respektive någon av beskickningspersonalen torde

Herr Utrikesrådet Sven Dahlman,

Kungl. Utrikesdepartementet.

./.

U. förklarar kontakt med
herr Trajanovic i ungerska
finansministeriet. Han är
kommunist och har deltagit
i pr. - ungerska finansför-
handlingar.
Vid samtal 16/5 med Tamm
- som fin. i Sthlm. - bekräftar
dessa. S. E.

Avskrift.

EIDGENÖSSISCHES POLITISCHES
DEPARTEMENT

B.21.218.Budapest U'Ch.-EM
ad H.2.27.2.-F/Gt.

VERTRAULICH

Herr Minister,

Wir bestätigen den Eingang Ihres Schreibens vom 5. April 1951 mit welchem Sie uns in der Angelegenheit des verschollenen Diplomaten, Herrn Raoul Wallenberg, zuhanden des schwedischen Aussenministers um zusätzliche Auskünfte ersuchen.

Zu den verschiedenen in Ihrem Brief aufgeworfenen Fragen, beehren wir uns, wie folgt Stellung zu nehmen:

ad 1./

Was zunächst die Bitte um Beschaffung der authentischen Protokolle über die von Herrn Oberrichter Kehrli durchgeführten Abhörungen anbelangt, so sind wir mit Rücksicht auf den streng vertraulichen Charakter der in Rede stehenden Untersuchung leider nicht in der Lage, diesem Begehren des schwedischen Aussenministers zu entsprechen. Wir lassen Ihnen jedoch beigeschlossen zuhanden von Herrn Undén einen Auszug aus den fraglichen Protokollen zugehen, der die Depositionen Herrn Fellers zum Fall Wallenberg wiedergibt. (Beilage 1). Gleichzeitig möchten wir beifügen, dass die Protokolle über die Einvernehmen der Herren Lutz und Meier keine Angaben zur Angelegenheit Wallenberg enthalten.

Von Herrn Lutz liegt lediglich das unter Ziffer 2) unserer Notiz vom 27. März 1951 erwähnte Schreiben vor, das der Genannte am 1. März 1947 an den Unterzeichneten gerichtet hat. Veranlassung zu diesem Brief gab Herrn Lutz seinerzeit ein am 24. Januar 1947 im "Aufbau", einer in New York erscheinenden Zeitung, veröffentlichter Artikel. Einen Auszug aus dem Schreiben des Herrn Lutz sowie eine Abschrift des fraglichen Zeitungsartikels finden Sie in der Beilage für alle Fälle ebenfalls vor (Beilagen 2 und 3). Wie wir in unserer oben erwähnten Notiz auszuführen Gelegenheit hatten findet die Vermutung von Herrn Lutz, Herr Wallenberg könnte eventuell doch noch am Leben sein, in unseren Akten nirgends eine Bestätigung.

Die unter Ziffer 3) unserer Notiz erwähnte Befragung von Herrn Kanzleisekretär Meier fand im vergangenen Monat, unmittelbar vor Niederschrift unserer Aufzeichnung, statt. Ein Protokoll über die Angaben Herrn Meiers wurde damals nicht ausgefertigt.

ad 2./ und 3./

Zu den unter Ziffer 2 und 3 Ihres Schreibens aufgeführten Fragen, auf welchem Wege es möglich gewesen sei, die Befreiung der Herren Feller und Meier zu erwirken, können dem schwedischen Aussenminister keine Auskünfte erteilt werden. Die Frage der Heim-schaffung dieser zwei Beamten unserer Gesandtschaft in Budapest konnte gelöst werden im Rahmen eines allgemeinen Abkommens über die gegenseitige Repatriierung von in der Schweiz befindlichen sowjetrussischen Internierten und Landsleuten in der UdSSR und de von der Roten Armee besetzten Gebieten. Ueber dieses Problem war mit der russischen Militärkommission verhandelt worden, die auf

Herrn Henry Vallotton,
Schweizerischer Gesandter in Schweden,
Stockholm.

unsere Anregung im Jahre 1945, vor der Aufnahme diplomatischer Beziehungen mit Sowjetrussland, in die Schweiz gekommen ist.

Die im weitem unter Ziffer 3 aufgeworfene Frage, ob den schweizerischen Behörden der Aufenthaltsort der beiden aus Budapest weggeführten Beamten bekannt gewesen sei solange sich diese in Gefangenschaft befanden, muss verneint werden. Erst nach Rückkehr der Herren Feller und Meier in die Schweiz konnte aus deren Schilderungen geschlossen werden, dass sie anscheinend den Hauptteil ihrer zehnmonatigen Haft im Moskauer Staatsgefängnis Lublianka, und einige Tage im Gefängnis Buttirki verbracht hatten.

ad 4./

Zu Punkt 4 Ihres Schreibens schliesslich dürfen wir folgendes bemerken:

Genauere Angaben über die in der Sowjetunion selbst verschollenen Landsleute zu machen, hält schwer. Es sei in diesem Zusammenhang lediglich festgestellt, dass sich das Politische Departement seit Kriegsende mit Nachforschungen nach über 900 Landsleuten zu befassen hatte, die infolge der kriegerischen Ereignisse und der politischen Umwälzungen in Ost-Europa vermisst wurden. Auf Grund der eingeleiteten Suchaktionen gelang es bisher in gegen 700 dieser Fälle Gewissheit über das Schicksal der Vermissten zu erlangen. Ein Teil dieser Landsleute ist inzwischen in die Schweiz zurückgekehrt, ein weiterer Teil ist mit Bestimmtheit als verstorben gemeldet worden. Ferner konnte eine grössere Anzahl an ihrem jetzigen Wohnort aufgefunden werden. Schliesslich wurden rund 50 Mitbürger aus Kriegsgefangenenlagern der UdSSR oder aus sowjetischen Lagern in Ostdeutschland entlassen. Von rund 240 Landsleuten hingegen fehlt trotz allen Nachforschungen auch heute noch jegliche Spur und es muss leider angenommen werden, dass die allermeisten dieser Mitbürger nicht mehr am Leben sind, sondern im Osten, sei es im Verlaufe der Kriegshandlungen, sei es während ihrer Verschleppung, umgekommen sind.

Die Suchaktionen des Departements erfolgten in jedem einzelnen Fall in Verbindung mit unsern Auslandsvertretungen in Moskau, Warschau, Berlin sowie dem Internationalen Komitee vom Roten Kreuz, und alliierten und deutschen offiziellen Suchdiensten. Gleichzeitige Nachforschungen durch die verschiedenen erwähnten Stellen erwiesen sich deshalb als notwendig, da bei Eingang der Vermisstmeldung meist völlig unbekannt ist, wo die betreffenden Landsleute verschwunden sind.

Was die durch unsere Gesandtschaft in Moskau beim sowjetischen Aussenministerium in dieser Hinsicht unternommenen Demarchen anbelangt, so ist leider in einer grossen Anzahl von Fällen eine Antwort von sowjetischer Seite überhaupt nicht erteilt worden. Dort, wo das sowjetische Aussenministerium auf die Interventionen unserer Gesandtschaft reagierte, handelte es sich meist um völlig negative Antworten, die lediglich besagten, die sowjetischen Behörden hätten keinerlei Spur von den vermissten Schweizerbürgern feststellen können, und nur in einzelnen Fällen war die Auskunft der sowjetischen Behörden geeignet, die Nachforschungen zu einem erfolgreichen Ende zu führen.

Genehmigen Sie, Herr Minister, die Versicherung unserer ausgezeichneten Hochachtung.

u/

3 Beilagen.

Auszug aus dem Protokoll über die Einvernahme von
Legationssekretär Harald FELLER vom
25. Februar 1946.

..... Ich nahm nach dem 10. Dezember auch Kontakt mit der Schwedischen Gesandtschaft und mit dem Vertreter des Vatikans auf Mir war bekannt, dass insbesondere der Schwedische Gesandte, Herr Minister Danielson, ständig bedroht war Herrn Minister Danielson suchte ich persönlich auf, der mir grosses Vertrauen schenkte und in der Folge wiederholt anlätete. Wiederholt liess mir Herr Minister Danielson auch Botschaften schicken durch einen persönlichen guten Freund von mir, Herrn Legationsrat Per Anger. Auch Herr Legationssekretär Wallenberg, der dem Schwedischen Roten Kreuz vorstand und für die ungarischen Juden tätig war, kam ab und zu bei mir vorbei. Wenn diese Herren, die ungefähr im gleichen Alter standen wie ich, mich aufsuchten, so fiel das nach aussen hin weniger auf, als wenn Herr Minister Danielson persönlich erschienen wäre. Die Vertreter Schwedens äusserten schon damals starke Befürchtungen, ob sie die Ankunft der Russen überhaupt erleben würden.

Auszug aus dem Protokoll über die Einvernahme von
Legationssekretär Harald FELLER vom
6. März 1946.

..... Am Nachmittag des 23. Dezember trafen Herr Wallenberg und Herr Per Anger unerwartet in meiner Wohnung ein und teilten mir mit, die Umzingelung stehe nahe bevor und sie befürchteten einen Gewaltcoup der Pfeilkreuzler gegen die Schwedische Gesandtschaft. Es wurde abgemacht, dass ich über alles auf dem laufenden gehalten werden sollte

Auszug aus dem Protokoll über die Einvernahme von
Legationssekretär Harald FELLER vom
9. April 1946.

..... Szvaszta (ungarischer Polizeibeamter im Aussenministerium) teilte uns im Laufe des Januars mit, Csiky (Pfeilkreuzler, Vertreter der Szalasi-Regierung in Buda) habe die Absicht, Wallenberg, der in seiner Einsatzbereitschaft für die Juden unbekümmert weiterhin auf dem Aussenministerium vorsprach, Vorstellungen erhob und Noten einreichte, im Aussenministerium selbst an einem bestimmten Tag, an dem er ihn zu einer Besprechung einladen würde, durch einen Gendarm erschiessen zu lassen. Diese ungeheuerliche Absicht hat Csiky tatsächlich viel später einmal zugegeben und der Erbitterung Ausdruck verliehen, dass sie ihm nicht geglückt sei. Sofort nach Szvasztas Mitteilung verständigte ich Per Anger und Minister Danielson, die Wallenberg kommen liessen. Wallenberg hat sich hierauf von Herrn Minister Danielson, Per Anger und mir verabschiedet un

glaublich nur uns dreien mitgeteilt, er gedenke auf der Pestseite
zu den Russen zu fliehen

Auszug aus dem Protokoll über die Einvernahme von
Legationssekretär Harlad FELLER vom
12. April 1946.

..... Nach Wallenberg, der bereits in den ersten Januarwochen
verschwunden war, war ich der erste ausländische Diplomat, der
unter der russischen Besetzung die Hauptstadt verliess

EIDGENÖSSISCHES POLITISCHES
DEPARTEMENT

Deutsche und Oesterreichische
Interessen-Vertretung.

Zürich,
Kirchgasse 28,
den 1. März 1947.

Sehr verehrter Herr Minister Dr. Zehnder,

Wie Sie sich vielleicht noch erinnern, ist bei der Einnahme Budapests der schwedische Funktionär Wallenberg spurlos verschwunden. Wallenberg kam im Juli 1944 nach Budapest um im Auftrage des schwedischen Aussenministeriums sich im Rahmen der schwedischen Gesandtschaft mit dem Schutze der jüdischen Bevölkerung zu befassen. Wir arbeiteten damals eng zusammen. In der Pfeilkreuzlerperiode wurde die schwedische Gesandtschaft komplett ausgeplündert, die dort asylsuchenden Juden verschleppt und der ganze Stab der Gesandtschaft flüchtete auf unsere Gesandtschaft. Wallenberg zog es vor, den Russen entgegenzufahren, doch vernahm man über sein weiteres Schicksal nie etwas bestimmtes. Am Tage meiner Abreise von Budapest berichtete mir ein unbekannter junger Mann, dass Wallenberg in einem sicheren Unterschlupf sich befinde. Diese Information übergab ich nach meiner Ankunft in Bern dem schwedischen Gesandten, der mich zweimal auf sein Bureau bat. Nun sind in letzter Zeit doch Anzeichen vorhanden, wonach Wallenberg, dem in Budapest übrigens bereits ein Denkmal errichtet und eine Strasse nach ihm benannt wurde, noch am Leben und in Estland sein soll.

Der beiliegende Artikel aus der Feder des Stiefvaters des Vermissten wirft ein Licht auf die Art und Weise, wie Moskau die Affäre behandelt

Mit dem Ausdruck meiner ausgezeichneten Hochachtung begrüsst Sie

Ihr ergebener

gez. C. Lutz.

1 Beilage.

"Aufbau"

New York 24. Jan. 1947.

D E R F A L L W A L L E N B E R G

Von Frederik von Dardel (Stockholm)

Im "Aufbau" vom 13. Dezember v.J. hatten wir einen Artikel unseres nach Atlantic City zur Landeskonferenz des United Jewish Appeal entsandten Sonderberichterstatters Richard Dyck veröffentlicht. Darin war auch eine Unterhaltung mit Dr. Friedrich Görög, dem Präsidenten des Jüdischen Hilfskomitees in Budapest, wiedergegeben, in der es unter anderem hiess:

..... Ich fragte Dr. Görög nach dem Schicksal des schwedischen Diplomaten Raoul WALLENBERG, der in der Nazizeit Tausende von Juden in Ungarn durch seinen Mut, seine Energie und seine Geschicklichkeit zu retten vermochte. Görög antwortete: "Wallenberg ist seit zwei Jahren spurlos verschwunden. Sein Tod ist nahezu eine Sicherheit"

Hierzu erhalten wir soeben von Frederik von Dardel, Oberdirektor des Karolinischen Krankenhauses in Stockholm, der der Stiefvater und Vormund Raoul Wallenbergs ist, folgende Zuschrift:

"Raoul Wallenbergs Vater starb drei Monate vor der Geburt seines Sohnes. Ich heiratete Raoul Wallenbergs Mutter und wurde nach dessen Verschwinden zu seinem Vormund eingesetzt. Als solcher bin ich verpflichtet, die Interessen Raoul Wallenbergs zu wahren, und ich muss daher die Darstellung des mir unbekannten Dr. Görög richtigstellen, da durch Verbreitung solcher Gerüchte unsere Bemühungen um Raoul Wallenbergs Rettung gefährdet werden.

"Am 17. Januar 1945 hat der sowjetrussische Vize-Aussenkommissar Dekanosow in einer offiziellen Note dem schwedischen Aussenministerium über den schwedischen Gesandten in Moskau, Staffan Söderblom, mitgeteilt, dass die Sowjetbehörden den Legationssekretär Raoul Wallenberg und dessen Eigentum unter ihren Schutz genommen hätten. Seit diesem Tage haben die Sowjetbehörden trotz wiederholter amtlicher Anfragen und Démarchen Schwedens niemals die Frage nach dem Verbleiben des im Januar 1945 unter russischen Schutz genommenen Raoul Wallenberg beantwortet.

Wie Sie aus dem Ihnen mit gleicher Post geschickten Buch "Raoul Wallenberg" von Rudolph Philipp ansehen können, hat keine Sowjetbehörde jemals behauptet, dass Raoul Wallenberg von den Nazis ermordet worden sei. Als wir Nachricht hatten - durch einen im aktiven Dienst der neuen demokratischen ungarischen Regierung stehenden Polizeileutnant und von andern Seiten - dass Wallenberg sich zu bestimmten Zwecken in gewissen russischen Gefängnissen befand, und die schwedischen Gesandtschaften in Moskau bzw. Bukarest sich an die betreffenden Sowjetbehörden wandten, antwortete die Gefängnisverwaltung in Focsani in Bessarabien, dass "sie nicht feststellen könne, ob Wallenberg sich im Gefängnis befand oder befinde", und das sowjetrussische Volkskommissariat für Krieg antwortete, dass die Frage Wallenberg in die Kompetenz der NKVD (GPU) falle".

Im Juli 1946 übernahm Stalin selber auf Ersuchen des schwedischen Gesandten Söderblom die Erledigung des "Falles Wallenberg". Im Oktober 1946 erklärte das russische Aussenministerium,

Lundberg/
Engfeldt/Rtz

KUNGL. UTRIKES.

DEPARTEMENTET

förslag till
interpellationssvar
betr. Sjöborgs-utredningen.

STOCKHOLM den 10 maj 1951.

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MÅL.

Eu^I

1 ex. översänt till
Statsministern
Samtl. Statsråd (13 st.)

10/5 Rtz

Herr talman,

Ledamoten av denna kammare, fru Ingrid Gärde-Widemar, har med kammarens tillstånd till mig riktat frågan, huruvida jag är i tillfälle att lämna en fullständig redogörelse för hur efterforskningarna efter Raoul Wallenberg bedrivits och beträffande vilka åtgärder, som vidtagits för att så snabbt och effektivt som möjligt söka rädda honom.

Interpellanten anför, att under den senaste tidens offentliga diskussion gjorts gällande å ena sidan, att utrikesdepartementet redan tidigt erhållit underrättelser om att Wallenberg befunnit sig i livet men att departementet icke visat erforderlig energi för att skapa klarhet över hans försvinnande och bringa honom undsättning, medan det å andra sidan uppgivits, att utrikesdepartementet icke erhållit dessa underrättelser och därför icke kunnat visa större aktivitet än som skett för att bringa Wallenberg hjälp.

Det får i fråga om Wallenbergs försvinnande anses styrkt, att han den 17 januari 1945 avreste från Pest i sällskap med tre ryska militärpersoner. Dagen innan, den 16 januari, meddelade det ryska utrikesdepartementet den svenska beskickningen i Moskva, att Wallenberg påträffats och att åtgärder till skydd för honom och hans egendom hade vidtagits av de sovjetryska militärmyndigheterna. Det dröjde däremot ända till den 19 februari, innan en vag underrättelse ingick till UD om minister Danielssons och övriga legationsmedlemmars öde. Först den 23 mars ingick meddelande, att vissa av dessa personer anlönt till Rumänien. Verkliga förhållandet var sålunda under de första månaderna av 1945, att utrikesdepartementet hyste den största oro för de beskickningsmedlemmars öden, om vilka intet var känt, medan man saknade anledning till oro beträffande Raoul Wallenberg, som de ryska militärmyndigheterna sade sig ha tagit under sitt beskydd.

När den övriga legationspersonalens uppehållsort blev känd, medan ännu ingen närmare underrättelse erhållits om Wallenberg, började utrikesdepartementet den långa raden hän-

vändelser till de ryska myndigheterna i syfte att klarlägga Wallenbergs uppehållsort och få honom återförd till Sverige.

Då interpellanten särskilt intresserat sig för frågan om vad Sveriges representation i Moskva uträttat eller kunnat uträtta för att söka undsätta Raoul Wallenberg får jag här återge en av envoyén Sjöborg med ledning av utrikesdepartementets akter upprättad sammanställning över skrift- och telegramväxlingen mellan departementet och, huvudsakligen, vår beskickning i Moskva rörande démarcherna i detta ärende.

9.2.45 telegraferade UD till besk. i Moskva att man inom departementet var mycket orolig angående Budapest-svenskarnas öde. Beskickningen anmodades söka inhämta upplysningar.

13.2.45 svarade Söderblom att han skriftligen och muntligen vid flera tillfällen erinrat det ryska UD om Budapest-svenskarna.

17.2.45 telegraferade UD till besk. i Moskva, att den samma, om förbindelse kunde erhållas med W-g, skulle framföra besked att instruktioner komme att lämnas honom när envoyén Danielsson anträffades.

Samma dag - 17.2.45 - telegraferade UD till besk. i Moskva att, enär man hyste stor ängslan angående Danielssons och övriga Budapest-besk:s medlemmars öden, beskickningen borde hos ryska vederbörande begära efterforskningar.

Samma dag - 17.2.45 - telegraferade UD till konsulatet i Wien, att W-g vore i säkerhet sedan en månad tillbaka men att varje underrättelse beträffande de övriga saknades.

19.2.45 telegraferade Söderblom, att han verkställt den 17.2.45 beordrade démarchen hos ryska vederbörande.

8.3.45 telegraferade UD till besk. i Moskva att W-g vore efterlängtat här. När kunde han hitväntas?

10.3.45 telegraferade besk. i Bukarest, att, enligt uppgift, Danielsson skulle ha arresterats omkring 20.2.45. I anledning härav beordrades Söderblom 11.3.45 att i det ryska UD begära efterforskningar efter Danielsson. 12.3.45 telegraferade S. att han bett Dekanosov påskynda efterforskningen, då inga omedelbara autentiska underrättelser från Danielsson erhållits.

12.3.45 telegraferade Söderblom att besk. i Bukarest i telegram 7.3.45 meddelat att W-g vore försvunnen sedan 17.1.45 då han sade sig ämna avresa i bil.

15.3.45 underrättades UD om att i den ungerska Kossuthradion 8.3.45 tillkännagivits att W-g, som försvunnit 17.1.45, sannolikt mördats av Gestapo-agenter.

17.3.45 instruerades Söderblom att i det ryska UD energiskt begära besked om var Danielsson, Anger och W-g befunne sig.

21.3.45 telegraferade Söderblom att fru Kollontay lovat påskynda efterforskningarna efter Budapest-svenskarna.

23.3.45 emottog UD från besk. i Bukarest underrättelse att Danielsson jämte flera av Budapest-besk:s medlemmar anlant till Rumänien.

27.3.45 telegraferade UD till besk. i Moskva, att det i anslutning till meddelandet om Danielssons m.fl. ankomst till

Rumänien vore särskilt angeläget erhålla upplysningar om W-g.

21.4.45 telegraferade UD till besk. i Moskva definitiv instruktion att uppsöka Dekanosov och, under återopande av dennes meddelande 16.1.45, hemställa att vederbörande ryska militärmyndigheter, under vars skydd W-g ställts, måtte anmodas verkställa noggrann undersökning angående dennes vidare öden.

25.4.45 telegraferade Söderblom att han åter påmint om saken hos Dekanosov och att denne utlovat skyndsam undersökning; 26.4.45 skrev S. att han under de gångna månaderna vid upprepade tillfällen gjort démarcher muntligen och skriftligen.

28.4.45 överlämnades till fru Kollontay en skriftlig hänvändelse från bankdirektör Marcus W-g, med begäran om hjälp vid efterforskningarna.

19.5.45 telegraferade Söderblom att han nästföregående dag ånyo påmint hos Dekanosov.

5.6.45 gjorde militärattachén i Moskva en hänvändelse till de militära myndigheterna.

6.7.45 skrev Söderblom att han på uppgiven grund - ryktet om att W-g skulle i "säker" förklädnad vistas i Buda - ansåge sig icke böra tillsvidare företaga något i saken.

12.7.45 skrev Sahlin i UD till Söderblom att vad som Söderblom anfört i brevet 6.7.45 icke borde enligt Sahlins mening föranleda Söderblom till passivitet. I brev 14.8.45 förklarade sig emellertid Söderblom fortfarande anse att det i dåvarande läge knappast vore lämpligt att bedriva saken från Moskva.

31.10.45 instruerades S. att hemställa om upplysning om resultatet av efterforskningarna efter W-g; 3.11.45 verkställde S. denna démarche genom avlämnande av en note. (återgiven här nedan)

30.11.45 gjorde S. en förnyad framställning. Abramov svarade att militärmyndigheterna ånyo beordrats vidtaga undersökning, men att besked från dem ännu ej ingått.

3.1.46 skrev Söderblom att han haft ingående samtal med Abramov och Kollontay; 10.3.46 skrev han att han gjort en ny hänvändelse till ryssarna och givit dem vissa upplysningar bl.a. rörande namnen på tre ryska militärpersoner, som uppgivits ha setts tillsammans med W-g den 17.1.45 i Pest.

30.4.46 skrev han att, sedan han efter 8.3.46 som vanligt vid olika tillfällen talat med Abramov och fru Kollontay, så hade han nu ånyo påmint om saken.

15.6.46 upptog S. ärendet med Stalin, som lovade att det skulle uppklaras.

24.7.46 påminde Söderblom om saken i det ryska UD.

28.11.46 instruerades besk. i Moskva att göra en ny démarche. Denna fullgjordes 12.12.46 av Barck-Holst som därvid lämnade Sysojev en uppteckning (återgiven här nedan). 13.12.46 talade Barck-Holst om saken med Losovski och 13.1.47 med Novikov.

30.1.47 upptog Hägglöf ärendet med Novikov, som svarade att, oaktat de mest energiska efterforskningar bedrivits av generalstab, militärpolis, säkerhetspolis och andra myndigheter, man ännu icke funnit något spår efter W-g.

9.4.47 talade excellensen Undén om saken med ryske ministern i Stockholm. Denne lovade att skriva härom till Moskva.

27.5.47 meddelade UD Sohlman att han kunde göra en för-

nyad démarche.

12.6.47 begärde Sohlman hos Malik ett snabbt svar.

16.7.47 påminde Sohlman Vetrov härom.

18.8.47 svarade det ryska UD med en note (återgiven här nedan).

* Madame Kollontays samtal med fru Günther, vilket interpellanten åberopar och som enligt uppgift förevarit några månader efter Wallenbergs försvinnande, innehöll samma besked som den tidigare officiella ryska noten. Utrikesdepartementet handlade redan utifrån uppfattningen, att Wallenberg tagits i förvar av de ryska myndigheterna. De av interpellanten återgivna uppgifterna, att utrikesdepartementet visade bristande aktivitet därför att underrättelser saknades om att Wallenberg var i livet, ge sålunda en felaktig bild av utrikesdepartementets situation.

Den omständigheten, att ett flertal personer lämnat berättelser, avsedda att giva indicier på att Wallenberg kan ha dödats eller omkommit, saknar avgörande betydelse. Hittills har nämligen intet bevis företetts för att Wallenberg skulle vara död. Utrikesdepartementet har därför hela tiden arbetat med hypotesen, att Wallenberg kan vara i livet.

Tidigare har i olika sammanhang, bl.a. i två interpellationssvar lämnats redogörelser för de olika åtgärder och démarches som UD företagit i Wallenberg-affären. Då en viss polemik förekommit ifråga om démarchernas avfattning, får jag ordagrant återge de två senaste svenska noterna till den sovjetryska regeringen samt det ryska svaret.

Avskrift av note från svenska beskickningen i Moskva till ryska utrikesministeriet, dagtecknad den 3.11.45.

"I skrivelse den 16 januari 1945 till svenske ministern hade Vice Folkkommissarien för Utrikes Ärendena Dekanosov älskvärdheten meddela, att svenske undersåten, sekreteraren vid svenska beskickningen i Ungern Raoul Wallenberg, anträffats i Budapest, och att åtgärder till skydd av honom och hans egendom vidtagits av de sovjetiska militärmyndigheterna. Då därefter inga underrättelser erhöles angående Wallenbergs öde, vände sig svenske ministern i skrivelse den 24 april till herr Dekanosov med hemställan, att instruktioner måtte lämnas till de sovjetiska militärmyndigheterna, under vilkas skydd Wallenberg befann sig efter hans anträffande i januari i år, att vidtaga skyndsamma åtgärder för efterforskning av Wallenberg och meddela alla förefintliga uppgifter i detta avseende.

I enlighet med mottagna instruktioner har Kungl. Svenska Beskickningen äran hemställa att genom Folkkommissaria-

tets för Utrikes Ärendena älskvärda förmedling erhålla meddelande om resultatet av efterforskningarna. Från svensk sida tillmätas denna fråga särskild vikt med hänsyn till att Wallenberg var legationsmedlem. En uttömmande redogörelse för resultatet av efterforskningarna skulle å svensk sida mycket uppskattas.

Kungl. Svenska Beskickningen begagnar tillfället att försäkra Folkkommissariatet för Utrikes Ärendena om sin högaktning och uttalar på förhand sitt tack till Folkkommissariatet för dess åtgärder i denna fråga."

Avskrift av uppteckning överlämnad den 12.12.46 av chargé d'affaires Barck-Holst till Herr Sysojev i ryska utrikesministeriet.

"I en till dåvarande svenske ministern i Moskva, herr Staffan Söderblom riktad skrivelse av den 16 januari 1945 hade Vice Ministern för Utrikes Ärendena, herr Dekanosov, älskvärdenheten meddela, att svenske undersåten, sekreteraren vid svenska beskickningen i Ungern, Raoul Wallenberg, anträffats vid Benzzyrgatan i den av sovjettrupperna erövrade delen av Budapest samt att åtgärder till skydd av herr Wallenberg och hans egendom vidtagits av de sovjetiska militärmyndigheterna. Flerfaldiga förfrågningar hava sedermera framställts från denna beskickning rörande Wallenberg utan att dock någon som helst upplysning lämnats från vederbörande sovjetmyndigheter angående resultatet av efterforskningarna efter Wallenberg.

Den 15 juni 1946 mottog generalissimus Stalin i audiens minister Söderblom och utlovade på dennes hemställan att låta efterforska Raoul Wallenberg.

Då nu efter snart två år från det Raoul Wallenberg togs i beskydd av de sovjetiska militärmyndigheterna ännu ingen upplysning lämnats om honom, har fallet Wallenberg väckt upptecknande inom svensk allmän opinion. Med anledning av i svenska riksdagen framställd förfrågan rörande Wallenberg, har Statsministern lämnat redogörelse för efterforskningsåtgärderna på sätt framgår av i översättning närslutna promemoria.

bif. ej

Med framförande av denna förnyade anhållan i saken understrykes, att svenska regeringen anser sig hava rätt att förvänta ett bestämt besked beträffande resultatet av de undersökningar, som vid upprepade tillfällen utlovats av de sovjetiska myndigheterna.

Avskrift av note från vice utrikesminister Vysjinski till envoyén Sohlman, dagtecknad Moskva den 18.8.1947.

I samband med att Ni vid samtal med biträdande utrikesminister J.A. Malik den 12 juni innevarande år berörde frågan om Raoul Wallenbergs vistelseort har jag verkställt förfrågningar hos vederbörande myndigheter. Som resultat av noggrann undersökning har fastställts, att Wallenberg icke finnes i Sovjetunionen och att han är okänd för oss.

Det är riktigt, att Sovjetunionens utrikesministerium den 14 januari 1945 erhöll ett kort meddelande, grundat på indirekta uppgifter från en av befälhavarna vid en truppstyrka, som deltog i striderna i Budapest, om att Wallenberg skulle ha påträffats på Benzurgatan.

Det var vid den tidpunkten omöjligt att verifiera meddelandet, enär efter detta striderna om staden, vilka voro förbittrade, fortsatte ytterligare ungefär en månad, och den Sovjetiska Armén fick herravälde över staden först den 12. februari 1945.

Senare ha, i syfte att verifiera meddelandet av den 14 januari 1945 angående Wallenberg, noggranna undersökningar och efterforskningar efter Wallenberg verkställets, vilka emellertid icke lett till positiva resultat, och den sovjetiske officer, som lämnat meddelandet om Wallenberg, har icke återfunnits. I lägren för krigsfångar och internerade har Wallenberg icke heller påträffats.

Det var med stöd av ovanstående som medlemmen av Sovjetunionens utrikesministeriums kollegium, K.V. Novikov, redan den 30 januari 1947 vid samtal med svenska sändebudet Herr Häggblöf förklarade, att vederbörande sovjetiska myndigheter under avsevärd tid sysslat med ärendet Wallenberg, men att deras försök att finna honom icke krönts med framgång. Härvid framhöll K.V. Novikov, att man naturligtvis icke finge lämna ur sikte, att Wallenberg befann sig inom ett område, där sovjetiska trupper funnos, under en period av häftiga strider i Ungern, då alla slags tillfälligheter kunde inträffa - Wallenberg kunde på eget bevåg avlägsna sig från de sovjetiska truppers område, fientliga flyganfall kunde förekomma, Wallenberg kunde omkomma genom fientlig beskjutning o.s.v.

Alla ytterligare åtgärder, som vidtagits efter den 30 januari innevarande år för undersökning av meddelandet angående Wallenberg och för efterforskning av honom, ha icke krönts med framgång. Det återstår endast att förmoda, att Wallenberg under striderna i staden Budapest omkommit eller blivit tillfångatagen av Szalasis anhängare.

I det jag bringar ovanstående till Eder kännedom, ber jag Eder, Herr Envoyé, mottaga försäkringar om min utmärkta högaktning.

Syftet med de svenska démarcherna, nämligen att svenska regeringen önskade få veta Wallenbergs uppehållsort och få honom återförd till Sverige, har självfallet stått fullt klart för de sovjettryska myndigheterna. Det är helt orimligt att antaga, att det sovjettryska svaret kunnat få ett positivt innehåll, därest de svenska démarcherna varit annorlunda formulerade.

På senare tid har envoyén Sjöborg inom utrikesdepartementet varit sysselsatt med viss bearbetning av material i Wallenberg-affären. Arbetet har avsett en systematisering av den vidlyftiga dokumentsamlingen och en värdering av vissa tänkbara handlingsmöjligheter. Envoyén Sjöborgs granskning, som nu slutförts, innebär ingen avslutande fas utan endast ett avsnitt i departementets arbete med frågan. Jag kan emellertid icke taga på mitt ansvar att skada den sak vi alla är intresserade av genom ett offentliggörande av den sjöborgska ut-

redningen eller av vittnesmål och andra detaljer i ärendet.

Interpellanten frågar om samarbetet mellan å ena sidan utrikesdepartementet och å andra sidan Raoul Wallenbergs anhöriga och den s.k. Wallenberg-aktionen. Det har säkerligen icke undgått interpellanten, att från sistnämnda håll vid åtskilliga tillfällen amper kritik anförts mot utrikesdepartementets sätt att handlägga ärendet. Jag önskar emellertid icke ingå på någon diskussion härav, då jag icke kan finna, att ytterligare polemik i något avseende kan gagna det syfte, som är gemensamt för utrikesdepartementet, Wallenbergs anhöriga och den s.k. Wallenberg-aktionen, nämligen att söka tillvarataga de möjligheter, som alltjämt kunna föreligga att påträffa Wallenberg och återföra honom till Sverige.

Rom den 7 maj 1951.

Engfeldt/Rtz
Sthlm. den 16 maj 1951.
Överl. t. Komm. Danielsson,
Sthlm., f. k. (hemligstpl.)

E. u.
S. Engfeldt
l: e sekr.

(Pol.)

17/5 RZ
647.

Ink.	11 maj 1951	
Avd.	Gr.	Mal
P	2	Leu

Broder,

I anslutning till 234 B. 27.4.51 angående signor Prelascas uttalande i Wallenberg-affären ber jag få meddela, att konsulatet i Milano om Prelasca hit inberättat följande:

"Enligt vad Prelasca uppgivit, vore han anställd hos Soc. Liquigas, corso Porta Nuova 16, Milano, som resande försäljningsinspektör—något som bestyrkts genom ett telefonsamtal med bolaget.

Vid inspelningen meddelade signor P. vid presentationen av sig själv, att han befann sig i tillfällig spansk tjänst av officiell natur i Budapest. Utrikesdepartementet torde väl genom beskickningen i Madrid kunna få detta konfirmerat även som inom departementet få bestyrkt ett uttalande, att han kände förutom minister Danielsson och Wallenberg två andra tjänstemän vid legationen i Budapest, varav den ene skulle vara hr Anger. Den andres namn erinrade han sig nu ej längre."

Konsulatet har vidare meddelat att ytterligare upplysningar om P. komma att lämnas senare.

Din tillgiven
John Dahlman

Utrikesrådet Dahlman,
Utrikesdepartementet.

Budapest den 9 maj 1951.

Inh. 11/5- (röd lapp)

nr. 1

663

11-5-51
P. A. R.

Strängt förtroligt och personligt.

1 bil.

Engfeldt/Rtz
Sthlm. den 17 maj 1951.
Överl. t. Komm. Danielsson,
Sthlm., f. k. (hemligstpl.)
E. u.
S. Engfeldt
l: e sekr.

avskr. t. pers. ch.

Broder,

Även om det nu förefaller sannolikt att den huvudsakliga delen av Müllers redogörelse för sitt sammanträffande med Wallenberg och andra därmed sammanhängande omständigheter är uppdiiktad, kan man dock ej bortse från att berättelsen ifråga kan innehålla någon liten kärna av sanning. Det synes mig därför riktigast att tillsvidare fullfölja undersökningen i Rumänien, och om jag rätt förstår innebörden av Ditt handbrev den 26 april är Du av samma uppfattning.

Då jag för tillfället icke kan uträtta något mera i Budapest, fortsätter jag därför tillsammans med min fru - såsom tidigare planerat - min resa per bil till Sofia och Bukarest. Jag avreser härifrån fredag morgon den 11 dennes och beräknar anlända lördag eftermiddag den 12 till Sofia, där jag, som Du känner till, har diverse uppdrag att utföra för såväl politiska som handelsavdelningen.

Vi hava tänkt oss det fortsatta programmet på följande sätt. I början av nästa vecka skulle min fru för tids vinnande ensam begiva sig från Sofia till Bukarest och där söka träffa en i Sibiu bosatt dam, som hon sedan gammalt känner såsom varande en pålitlig och omdömesgill person. Damen ifråga, som i förbigående sagt är besläktad med fru Dahl, kan under en lämplig förevändning nedkallas till Bukarest. Då man kan taga för givet att hon känner

Herr Utrikesrådet Sven Dahlman,

Kungl. Utrikesdepartementet.

Om jag ingenting hör från Dig, förutsätter jag att vederbörande därhemma godkänna programmet i alla dess delar.

Rosita torde numera kunna avsluta sin tjänstgöring vid denna beskickning. Därest vi senare skulle behöva taga hennes tjänster i anspråk, torde hon kunna resa över till Budapest på någon vecka från Wien.

Danielsons rapport återgår härjämte.

Jag vill slutligen tillfoga, att beskickningen i Bukarest givetvis måste ersätta damen från Sibiu hennes resekostnader och uppehåll i Bukarest. Därest jag icke erhåller motsatta instruktioner i detta avseende, utgår jag från att jag har bemyndigande härtill. En annan fråga är under vilken rubrik dessa utgifter skola redovisas i beskickningens räkenskaper. Skulle Du vilja bedja Grøneborg att så småningom underrätta mig härom.

L. H. G. m
S. M. m

./.

→

Brändes på donicum
Var - opåst)

K. J. p. d. a.
M. m.
S. E. m. 11/5

Budapest den 9 maj 1951.

Strängt förtroligt och personligt.

Engfeldt/Rtz 204
Sthlm.den 17 maj 1951.
Överl.t.Komm.Danielsson, Sthlm.,
f.k. med förm.att leg.rådet Tamm
instruerats verkställa föreslagen
undersökning. E.u. (Hemligstpl.)

S.Engfeldt
l:e sekr.]

Broder,

Till komplettering av mina tidigare meddelanden i
annan ordning ber jag härmed få lämna en kortfattad redo-
görelse för min resa till Florens och mitt besök hos ex-
kungen av Rumänien.

Som Du redan av Danielsons rapport känner till,
reste jag på dennes begäran tillsammans med min fru från
München till Baden-Baden i syfte att erfara resultatet av
Danielsons förhör med Müller och därefter diskutera fal-
let med den förre. Enligt överenskommelse anlände jag till
Baden-Baden på eftermiddagen den 21 april och hörde då av
Danielson, att förhöret icke kunnat äga rum samma dag utan
uppskjutits till påföljande måndag eller tisdag. Under
sådana förhållanden ansåg jag mig, i betraktande av den
knappa tid som stod till mitt förfogande, icke kunna kvar-
stanna i Baden-Baden utan fortsatte påföljande morgon till
Schweiz för att där inhämta var kungen befann sig. Genom
ett telefonsamtal med hotellet i Lausanne, där kungen
brukat bo, erfor jag att han sannolikt vistades i Florens
och ännu icke träffat några föranstaltningar för sin åter-
komst till Lausanne. Jag fortsatte därför omedelbart till
Italien och anlände via Genua till Florens fredagen den
27 april. Jag satte mig telefonledes i förbindelse med
kungens adjutant och anhöll om audiens om möjligt påföl-
jande dag. Redan samma eftermiddag avlade adjutanten ett

Herr Utrikesrådet Sven Dahlman,

Kungl. Utrikesdepartementet.

Det synes mig alldeles uppenbart, att Müllers berättelse om sin bekantskap med exkungen av Rumänien är uppdiktad från början till slut. Visserligen skulle det kunna tänkas, att han tjänstgjort som pilot åt kungen utan att denne nu kan erinra sig hans namn och utseende. Då han emellertid gjort gällande, att kungen brukat kalla honom "neantul" och denne förnekar, att han överhuvudtaget skulle ha kunnat använda ett dylikt tilltalsord, så förefaller mig detta vara ett tillfyllestgörande bevis för Müllers lögnaktighet.

Vi hava här sökt utforska, huruvida på årsdagen av Wallenbergs försvinnande - d.v.s. i januari månad detta år - ungerska radion högtidlighållit hans minne med en särskild utsändning såsom Müller påstått. Min fru har på omvägar lyckats komma i förbindelse med en dam, som för närvarande tjänstgör i ungerska radion. Denna har nu meddelat, att hon tyvärr icke kunnat få fatt på radioprogrammen för sistlidne januari. Hon har emellertid icke hört talas om att en dylik utsändning ägt rum och tillfogar, att det mycket skulle förvåna henne om detta skett under den nuvarande regimen. Vederbörande lovade att försöka komma i förbindelse med den person, som under januari varit hållåman och vilken för närvarande tillfälligtvis befinner sig på resa på landsbygden.

Vad beträffar den i Ditt handbrev den 27 april omnämnde Béla Szigysórtó, torde man kunna förfara på följande sätt.

I första hand borde fastställas, om mannen ifråga fortfarande finnes i Budapest och är bosatt vid den uppgivna gatan samt om så är fallet, vilken ställning och sysselsättning han för närvarande har. Denna uppgift, som är relativt lätt att erhålla, bör Tamm söka anskaffa genom förmedling av beskickningens advokat. Därest vederbörande icke kan påträffas eller skulle visa sig vara anställd i

./.

Engfeldt/Rtz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM den 11 maj 19 51.

N:o 51	CHIFFER BUD	BIL.
--------	----------------	------

INK. D. N:o

AVD. P	GR. 2	MAL. Eu ^I
-----------	----------	-------------------------

du R. L.
Svensk
Budapest

För Tamm Undersök under iakttagande största försiktighet genom förmedling beskickningens advokat om en viss Bela Szigysorto är bosatt Kispest II Almos u 39 ingång 0 samt om så är fallet vilken ställning och sysselsättning han för närvarande har samt meddela resultatet till Allard vid dennes återkomst. Till advokaten bör intet sägas som kan giva anledning spekulationer anledningen intresset för mannen ifråga.

Cabinet

Exp 11/5 hel 1900 Dae

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM d. 11 maj 1951

N:o 52

B.U.D.

BIL.

INK. D. N:o enl. instruktion
av sekr. Engfeldt
kl. 2055

AVD.

P

GR.

2

MÅL.

Eu I

Ang. Sjöborgsutredningen

dm

Svensk
Budapest

Vårt chiffer 51. Avvakta vidare order
innan åtgärder vidtagas.

Cabinet

Exp 11/5 kl 21:00 Dan

Engfeldt/Rtz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen.

U. n.

STOCKHOLM		19
Stockholm den 11 maj 1951.		
Stängt förtroligt.		BIL.
201 INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu ^I

Broder,

I anslutning till den Sjöborgska utredningen fullföljas vissa äldre spår i Wallenberg-affären bl.a. spåret Coen. Vi söka nu genom olika källor få reda på var Coen för närvarande uppehåller sig, detta i syfte att ånyo få tillfälle att höra honom. För att underlätta våra efterforskningar av Coen vore det av vikt att erhålla en personbeskrivning på honom. Jag vore därför tacksam, om Du ville lämna en så detaljerad beskrivning på Coen som möjligt (ålder, utseende etc.), sådan Du minns honom från sammanträffandena i Paris i juli 1947.

u/ S. Dahlman

Ambassadören Westman,
Paris.12/5
Ply
2

Engfeldt/Rtz
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM den 11 maj 19 51.		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

(hemligstpl.) Sjöborgska utredningen + bilagor överl.
f.k. till Kommissarie Danielsson.
E.u.

S. Engfeldt

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

648

15.5.57

P2 *len*

Muk. 15/5

(röd lapp)

Bern den 7 maj 1951.

Strängt förtroligt.

dm
Broder,

aa
5.4
17/5
Jag har idag mottagit Ditt strängt förtroliga hand-
brev av den 24 april angående de schweiziska legations-
männen i Budapest. Ur olika synpunkter, ej minst när jag
nu står i uppbrottstagen, avser jag att bedja Hichens Berg-
ström taga hand om saken, när han inom kort efter avslutat
uppdrag i Genève återinträder i tjänst vid beskickningen.

Min tillstyrkan
Hj. Dahlman

Herr Utrikesrådet S. Dahlman,
Kungl. Utrikesdepartementet.

LÉGATION DE SUÈDE

Muh. 15/5

Budapest den 10 maj 1951.

Avskr. t. pers. ch.
17.5.51.

Personligt.

665

15/5 57

P 2 Per

Broder,

Såsom jag i mitt gårdagsbrev nämnde, var avsikten att min fru snarast möjligt skulle från Sofia begiva sig till Bukarest för vissa uppdrag i samband med Bendel-affären och därifrån återvända till Sofia. Jag utgår ifrå att dessa båda resor - Sofia-Bukarest och åter - få räknas som tjänsteresor. Skulle mot all förmodan så icke vara fallet, hemställer jag om telegrafiskt besked i god tid.

Th. G. Jönsson
Sven Dahlman

Herr Utrikesrådet Sven Dahlman,
Kungl. Utrikesdepartementet.

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 11 maj 1951.

1 bil.

Strängt förtroligt.

676
15/5-51
P. 2 Ren

Anmält 17/5
för Uth.-skän.
S.S.

Broder,

Till svar på vår, enligt instruktion från Stockholm, den 21 sistlidne mars gjorda förfrågan i State Department om eventuella uppgifter angående utbetalningar till Raoul Wallenberg, ha vi fått mottaga i genomslag bifogade, den 3 innevarande maj dagtecknade memorandum, vari återgivas vissa av Iver C. Olsen lämnade uppgifter till ledning för fortsatta undersökningar. Som därav framgår, hänvisar Olsen för närmare detaljer i fråga om två av utbetalningarna till Stockholms Enskilda Bank.

Din tjänstgörare
Erik Bohman

Herr Utrikesrådet S. Dahlman,
Stockholm.

Var uppgår enligt protokollet 12/3 51 från Kommissarie Danielsson o. min resa till Hamburg ad Wallenberg sagt sig ha fått 80.000 dollar av amerikanske ministern i Stockholm. Vi ha förutsett för att ha honom förhålla sig.
A) Enligt Lewin bok om W. utbetalade C. Olsen 10 + 50 + 50 tusen kronor B) Enligt uppgift av hr. Trotterman, Valde- Nordens inbetalade föint 250.000 kronor till W. i Enskilda Banken. Tillsammans utgör detta enligt dåvarande kurs c. a. 87.000 dollar.
Nu på grund av Bohmans berättelse om de sju har varit sig om endast 260.000 kronor = c. a. 61.000 dollar, varför var

uppgift således synes vara tillförläp-
lig, från verkliga förhållanden.

S.S. 16/5

MEMORANDUM

The Department of State acknowledges the receipt of the memorandum from the Embassy of Sweden dated March 21, 1951, in which information was requested concerning payments made by Mr. Iver G. Olsen to Raoul Wallenberg.

Mr. Olsen recalls that during the period when he represented the War Refugee Board in Stockholm, he made three separate payments, indirectly, to Mr. Wallenberg. Except for the first of these, he states that the payments were made by depositing money in the Stockholms Enskilda Bank in Mr. Wallenberg's name, or possibly in a joint account held by Mr. Wallenberg and himself.

According to Mr. Olsen the first payment, in the amount of 10,000 kronor, was made in cash to Mr. Wallenberg through a third person in Stockholm. This was for the purpose of financing Mr. Wallenberg's preparations and travel to Budapest.

The second and third payments Mr. Olsen believes were in the amounts of 50,000 and 200,000 kronor deposited in the Enskilda

Bank.

Bank. He states that the latter amount was contributed by the

American Joint Distribution Committee and that, since Mr. Wallenberg

used very little of it, the remainder was later returned to the

Committee.

It is believed that the above-mentioned transactions could be verified by reference to the receipts and other records which are now in the Archives of the United States. However, Mr. Olsen suggests that, except in the case of the small initial payment, an exact and more complete statement of payments and withdrawals would be available from the Enskilda Bank.

Department of State,

Washington,

May 3, 1951

Engfeldt/Rtz
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Anmält 12/5-1951 - för R. 6 - n. l. -
Sm.

Röd lapp 1/12

P. 2. l. 1

16/5 1951

P.M.

Då Lars Berg kommer hem i sommar (enligt Anger omkring den 1 juli) skall han (enligt order den 11/5 av kabinettssekreteraren) närmare tillfrågas, på vilka omständigheter han stöder uppgifterna i följande stycke å sid. 89 i boken "Vad hände i Budapest".

"Men ingenting kan ta mig ur förvissningen, att jag än en gång skall möta denne tappre och osjälviske kämpe. Ryssar och ungerska kommunistiska journalister må säga vad de vill. Wallenberg föll inte offer för pilkorsare eller bomber. Han fördes bort i rysk fångenskap. Jag har sett bevisen härför."

Stockholm den 16 maj 1951.

Stig Engfeldt
(Stig Engfeldt)

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

u.m.

STOCKHOLM			19
Stockholm den 16 maj 1951.			
Strängt förtroligt och personligt.			
202			
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MÅL.	
P	2	Eu ^I	

Broder,

Tamm har i brev den 9 dennes till mig framhållit, att det torde ställa sig mycket svårt att närma sig herr Zoltan Lichtner-Laczko, som troligen är ansluten till kommunistiska partiet. Jag skulle emellertid ändå vilja be Dig att i varje fall taga under övervägande, om Du anser det möjligt att genom Din frus förmedling via någon ungersk eller annan mellanhand uppsöka fru Lichtner, som ju är den person som för några år sedan lämnade uppgiften, att hon från släktingar erfarit, att Wallenberg skulle befinna sig i "ett litet fängelse på landet". Vi skulle tillförlitligt förstå, om Du med hänsyn till de rådande förhållandena i Ungern skulle komma till slutsatsen att ett kontakttagande med fru Lichtner trots allt vore alltför riskfyllt, men jag har ändå icke velat underlåta att taga upp frågan ytterligare en gång på detta sätt.

u/ Sven Dahlman

Faran är väl att ett försök att få kontakt med fru Lichtner leder till ett upprullande bakåt av kontaktkedjan till Din fru eller beskickningen med därav följande olägenheter. (Dahlmans bläckanteckning)

Envoyén A l l e r d ,
B u d a p e s t .17/5
Dte

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

M. m.

STOCKHOLM		19
Stockholm den 16 maj 1951.		
Sträckt förtrylligt och personligt.		
203		3 bil.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu ^I

Broder,

./.

./.

Under hänvisning till dels bifogade avskrifter av två handbrev den 13 april 1951 från Hichens Bergström till mig angående vissa upplysningar om Wallenberg, som lämnats av en ungersk flykting i Schweiz vid namn Kóródy-Katona och dels Danielssons kommentar den 16 april 1951 får jag be Dig taga under överbägende, om Du anser det möjligt, att Din fru på det sätt som Danielsson föreslår eller på annat lämpligt sätt skulle kunna få fram ett meddelande till den i Hichens Bergströms handbrev nämnde ungerske politikern Béla Lucács. Det vore givetvis värdefullt, om man genom en sådan kontakt kunde få någon större klarhet angående trovärdigheten i Katonas berättelse.

u/ Sven Dahlman

Envoyén Allard,
Budapest.17/5
P
2

Engfeldt/Rtz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Röd Lapp. 1627 P 2 Ant
17.5.52
Sthlm. den 17 maj 1951.
Överl. till Kommissarie Danielsson,
Sthlm., f.k. (hemligstpl.)
E.u.
S. Engfeldt
Förste sekr.

Vabster. postkont 17/5
Kur. nr. 1
68

17/5 RE

Minneslista överlämnad till legationsrådet Tamm
den 17 maj 1951.

- 1) Efterforskning av Béla Szigysorto enligt chifferinstruktion den 11/5.
- 2) a/ Om Müller kommer till Budapest, då både Allard och Tamm äro frånvarande (han torde meddela sig med vykort eller brev undertecknat Margit, se vårt chiffer 37 till Budapest), bör Waldenström möta Müller på tidigare överenskommen plats[†], och under iakttagande av största försiktighet. Då icke ytterligare någon person bör invigas i ärendet, bör Waldenström själv gå till mötesplatsen.
b/ Så snart Müller kommer ut ur fängelset, har UD utlovats besked. Om sådant ingår till UD, kommer beskickningen i Budapest att omedelbart underrättas.
- 3) I Tamms handbrev den 9 maj till Dahlman omnämnde Litpe efterforskas ytterligare, förslagsvis genom kontakttagande om möjligt med herr Trajanowic i ungerska finansministeriet. (T., som enligt uppgift icke är kommunist, har deltagit i svensk-ungerska finansunderhandlingar.)
- 4) Beskickningen i Budapest ombedes snarast införskaffa och hit insända Jenö Levais bok om Wallenberg på ungerska språket.

exp. med kurir
t. leg.rådet Tamm
Budapest, 17.5.51.
/Rtz

S.E.

† = Stadspunkten i Budapest
Ant. Danielsson
Lapp 26/4. 51-6.
en bok, som Tamm
känner till.
68

Engfeldt/Rtz
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM

19

Stockholm den 17 maj 1951.

~~Strängt förtroligt och personligt.~~

207
INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MÅL.

Eu^I

*Personalkontoret
godkänt 18/5 samt uttryckt
önskan att D. N. skickas
under. S.E.*

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 9 dennes får jag bekräfta, att hinder icke möter, att Du, om så blir nödvändigt, erbjuder den i handbrevet omnämnda ungerska mellanhanden en mindre summa, exempelvis 500 forint för hans tjänster.

u/ Sven Dahlman

Envoyén Allard,
Budapest.

19/5
Dg
L

Odhner/BN.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. schweiziska medborgare
i Sovjetunionen. (Wallenberg-
ärendet).

STOCKHOLM		19
Stockholm le 17 mai 1951.		
N:o 37		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu <u>I</u>

Monsieur le Ministre,

Il y a quelque temps que vous avez eul'amabilité de
mettre à ma disposition des documents concernant la sort
de certains ressortissants suisses dans l'Union Soviétique.
C'est avec grand intérêt que j'ai étudié ces documents et
je tiens de nouveau à vous en remercier. Au cas où vous
voudriez que je vous renvoie ces documents, je vous prie
de me le faire savoir.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, les assurances
de ma haute considération.

/undert./ Östen Undén.

Monsieur le Dr. Henry Vallotton,

Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de Suisse,

etc.

etc.

etc.

B. 3.

Engfeldt/Rtz

KUNGL. UTRIKES

DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen.

STOCKHOLM

19

Stockholm den 18 maj 1951.

~~Strängt förtroligt.~~ 1 bil.

BIL.

209
INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL

P

2

Eu^I

Broder,

./.

Åberopande gårdagens telefonsamtal får jag när-
slutet översända en förteckning över de frågor i samband
med herrarna Fellers och Meijers arrestering och vistelse
i rysk fångenskap, som vi skulle önska besvarade för kon-
troll av vissa uppgifter i Wallenberg-affären.

u/ Sven Dahlman

t.f. Chargé d'Affaires Hichens Bergström,
B e r n .

18/5 Dtg

Frågor till de båda schweiziska diplomaterna Feller och Meijer.

1. När blev de anhållna av ryssarna?
2. Var blev de anhållna?
- ~~3. Vilken orsak angåvo ryssarna för deras arrestering?~~
4. Blev flera diplomater av annan nationalitet anhållna samtidigt?
5. Blev de omedelbart förda från Budapest eller hölls de i förvar där någon dag?
6. Vart fördes de från Budapest?
7. Passerade de Gödöllő, nordöst om Budapest?
8. Hur skedde transporten från Budapest - med bil, tåg eller flyg?
9. På vilka olika platser hölls de arresterade, innan de kommo till den plats, varifrån de frigåvos?
10. Kvarhölls de i Lwow (Lemberg) och i så fall i vilket fängelse
11. Kunna de uppgiva namnen på andra fångar i Lwow?
12. Kunde fångarna kommunicera med varandra i de olika fängelserna särskilt då i Lwow?
13. Kunna de angiva vilken dag de ankommo till Lwow?
14. När avreste de från Lwow?
15. Beträffande fängelserna eller lägren i Ryssland - voro de så stora, att möjligheter funnits att Wallenberg kunnat vara arresterad där utan att de på något sätt hört omtalas detta?
16. Kände såväl Feller som Meijer till Wallenberg?
17. Vilken orsak angåvo ryssarna för de schweiziska diplomaternas arrestering?
18. Hur länge hölls de kvar i de ryska fängelserna och vilka skäl angåvo ryssarna för att diplomaterna hölls fängslade?
19. Voro de underkastade långa förhör från ryssarnas sida? I så fall kunde man spåra anledningen till att ryssarna voro så intresserade av deras personer?
20. Blev de utfrågade om andra länders legationstjänstemän? Nämdes i så fall Wallenbergs namn någon gång?
21. Kunna de angiva namnen på de olika fängelserna eller lägren, som de hölls förvarade i?
22. Företogs arresteringen av NKVD-trupper eller av soldater eller officerare tillhörande den reguljära armén?
23. Kunna Feller och Meijer ge upplysning om, vilket detachement ryssarna tillhörde?
24. Erforo de vid något tillfälle namnen på dem, som verkställde arresteringen eller namnen på de officerare, som höllo förhör med dem?

25. Om det fanns diplomater i de andra fängelserna eller lägren -
känna Feller och Meijer till namnen på dessa?
26. Fanns det några prominenta fångar i fängelserna eller lägren,
där Feller och Meijer sutto arresterade?
27. Känner någon av de båda diplomaterna till Brygitkifängelset
i Lwow?

Stockholm den 17 maj 1951.

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)

Engfeldt/Rtz
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

U. m.

*Perstualder för
militärskola 19/5
s. 8.*

(röd lapp) ✓

STOCKHOLM		19
Stockholm den 18 maj 1951.		
Strängt förtroligt.		BIL.
208		
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MAL. Eu ^I

Broder,

Äberopande Ditt handbrev den 10 dennes till Crone-
borg och i anslutning till två handbrev den 16 dennes från
mig - expedierade med Tamm till Budapest i går - och adres-
serade till Dig personligen ber jag redan nu få fästa Din
uppmärksamhet på att i mina båda brev berörda ytterligare
efterforskningar i tvenne spår i ^{Budapest} ~~München~~-affären kanske
fordra ett något längre uppehåll i Budapest än de två till
tre dagar, Du tänkt Dig. Jag vore därför tacksam, om Du
ville vidtaga sådana dispositioner, att Du kan förlänga
Budapest-vistelsen på uppresan till Prag en kortare tid,
om det befinnes nödvändigt, sedan Du fått tillfälle taga
de frågor, som beröras i de båda breven, under närmare
övervägande.

u/ Sven Dahlman

Envoyén Allard,
B u d a p e s t .

19/5

208

LÉGATION DE SUÈDE

Danielsson m. m. S. L.

Muh. 19/5 (röd lapp)

Bukarest den 8 maj 1951.

Strängt förtroligt och personligt

P 2.

*650
19.5.51
P 2 luv*

Herr Utrikesråd,

R. L.

Med anledning av handbrevet den 16 nästlidna april ber jag härmed för ordningens skull få bekräfta, att jag till Israels härvarande chargé d'affaires överlämnat en frågelista, fotografierna av R.W. jämte tidningsfotot av af Sandeberg. Då jag häromdagen träffade hr Halevi, sporde jag honom, om han hört något om när S.Ö. komme till Bukarest. Detta hade han ej men hoppades att så snart skulle ske.

Herr Utrikesrådet vördsamt

dillgärne

Gösta Rönne

Herr Utrikesrådet S. D a h l m a n ,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

Reg.

Juh. 19/5

(röd lapp)

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Paris den 16 maj 1951.

Strängt förtroligt.

202

19.5.57

P 2 an

*Ad
Meddelat Dahlman
innehållet 2/1
S.S.*

dm A.S.
Broder,

Ditt brev den 11 maj i Wallenbergs-affären åbe-
ropas.

Dessvärre kan jag icke stå mycket till tjänst,
när Du begär en så detaljerad beskrivning på Coen som möj-
ligt (ålder, utseende etc.). Efter nästan fyra års förlopp
har bilden onekligen åtskilligt effacerats. Vad jag minns
är, att han var av utpräglad judisk typ, kort på benen, ef-
ter långvarig fängelsevistelse tämligen blekfet men, i öv-
rigt, utan några framträdande särskilda kännetecken. Ålder
omkring 40 år.

Eftersom Coen efter allt att döma försvann till
Förenta Staterna, är det väl bäst att där söka honom. Vi
veta ju lyckligtvis, vilka hans initialer äro: A.K.

Som Du ser av papperen var han vettskrämd för
bolsjevikerna och fruktade, att något skulle hända honom,
innan han lyckades komma ut ur Frankrike.

Jag har ett svagt minne av att utom undertecknad
en annan medlem av beskickningen träffade Coen. Om jag inte
misstar mig var det Bernström, som ju numera lärar och ver-
kar i Kungl. Utrikesdepartementet. Kanske han har bevarat
någon minnesbild av personen i fråga.

Som jag skrev på sin tid, ansåg jag, att spåret
var seriöst, men jag kan ju förstå, att det verkade märkligt
och nedslående, att de uppgifter Coen lämnade om sin, låt
vara fjärran, släktskap med Berlin-ministern von Essens änka
och om sin chef vid polska beskickningen i Prag inte kunde
verifieras.

Herr Utrikesrådet DAHLMAN,
Utrikesdepartementet.

Th. Tegnér
Westman
(K.I. Westman)

7.4.18/5 (röd lapp)

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 16 maj 1951.

Strängt förtroligt.

hbr. Dahlman-Belfrage,
den 22.5.51.

502

21.5.51

P 2 an

Meddelat Dahlman-Belfrage
som varit i förhållande.
5.4.19/5

Broder,

För säkerhets skull vill jag underrätta Dig om
följande.

Vid ett sammanträffande för några dagar sedan med
en äldre svensk dam, som jag sedan länge personligen kän-
ner som en synnerligen vederhäftig och pålitlig person,
erfor jag följande. Vederbörande, som turistar i Öster-
rike, hade av rent personligt intresse besökt ett av
norrmännen skänkt flyktinghem vid Ossiachersee i
Kärnten. Detta flyktinghem, som för övrigt heter Nor-
wegen-Haus, härbärgerar ett antal flyktingar österifrån.
Föreståndarinnan för hemmet, som är ungerska och med vil-
ken min "sageskvinna" hade ett längre samtal, nämnde
då hon fick veta, att hennes gäst var svenska, helt en
passant, att hon vore syssling till den man som i Budapest
varit Wallenbergs chaufför, men visade sedan, att hon
inte vidare ville gå in på ämnet.

När jag nu var i Budapest över pingsten hittade
jag i den där befintliga dossiern i ämnet även en remiss
43 U 10.4.46. Enligt denna skulle det sista man sett av

Byråchefen S. Å s t r ö m,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

W. varit när han den 17 januari 1945 med sin chaufför vid ratten lämnade Budapest åtföljd av tre ryssar på mc. Jag kunde bland papperen ej se om man känner till chaufförens vidare öde och eventuellt kunnat höra honom. Om så ej är fallet, kanske vi från Stockholm skulle kunna bli underrättade om hans namn för att dels se om det möjligen är samma som föreståndarinnans (vars namn vi nu söker ta reda på), dels om det anses lämpligt, eventuellt, ta direkt kontakt med föreståndarinnan.

Beträffande de i Dahlmans handbrev till Belfrage av den 27 april upptagna frågorna vill jag endast nämnda, att vi ej kunnat klara upp dem på egen hand, men att vi hoppas inom den närmaste veckan kunna inhämta några upplysningar.

Härliga hälsningar
från Din hustru
Knut H - ef

(Rutler - Z. berg)

KUNGL.
SVENSKA KONSULATET

Hamburg den 18 maj 1951.

1 bil.

Ink. 21/5
(röd lapp)

1262

21.5.51
P 2 Ben

Strängt förtroligt.

(Danielsson)

aa
ss
A. G.
dm

Herr Sekreterare,

I anslutning till handbrevet den 5 innevarande maj från vicekonsuln Reinius, som för närvarande åtnjuter semester, ber jag härmed för benägen kännedom få överlämna avskrift av en den 12 dennes dagtecknad skrivelse från advokaten dr Lenz i Wolfach angående Georg Vas.

./1

Med utmärkt höfaktning

L. Schylander

(L. Schylander).

Förste Sekreteraren
S. Engfeldt,
Stockholm.

LSr/Wi

Avskrift.

RECHTSANWALT DR. LENZ,
bei dem Landgericht in Offenburg
mit dem Wohnsitz in
W o l f a c h.

Fernsprecher: Nr. 400
Postscheckkonto:
Amt Karlsruhe Nr. 15383

Wolfach, 12.5.1951.

Herrn Konsul Reinius,
H a m b u r g.
- - - - -

Schwedisches Konsulat.

Sehr geehrter Herr Reinius,

Gegen Herrn Georg Vas, Ingenieur aus Simeria (Rumänien), war vor dem Amtsgericht Wolfach ein Strafverfahren wegen Betrugs und Unterschlagung anhängig. Ich war Herrn Vas als Verteidiger beigeordnet. In der gestern stattgefundenen Verhandlung wurde Herr Vas zu einer Gefängnisstrafe von insgesamt 3 Monaten verurteilt. Im übrigen wurde er freigesprochen. Auf die Strafe von 3 Monaten wird die bisher erlittene Untersuchungshaft angerechnet, sodass die Strafe etwa am 15.6.1951 verbüsst sein wird.

Herr Vas hat mich gebeten, Ihnen von diesem Sachverhalt Nachricht zu geben.

Hochachtungsvoll

/u/ Dr. Lenz
Rechtsanwalt.

lh/Wi

(Kah. reln. nr 21/5)

Röd lapp.

Inh. 21/5

P 2. Juni

P.M.

Vid samtal med R98 den 18 maj 1951 frågade jag honom, om han kände till en doktor A.K. Coen, vilken skall ha tjänstgjort i polska UD i Warschawa, därefter i polska kommissariatet i Danzig och slutligen vid polska beskickningen i Prag. R98 kände mycket väl till namnet ifråga och mannen var faktiskt vid generalkommissariatet i Danzig 1939. Han var synnerligen väl informerad om tyskarnas planer och varnade kommissariatet för att de tyska nazisterna en viss bestämd natt skulle göra en raid mot kommissariatet. Raiden kom icke den av Coen påstådda natten men väl natten därpå, men tack vare Coens varning hade kommissariatet lyckats bränna upp viktiga och komprometterande handlingar. Hur det gick för Coen efter 1939 har R98 ingen aning om, men han kommer att göra efterforskningar och lämna meddelande till undertecknad. Coen torde nu vara en man om knappa 50 år.

Stockholm den 19 maj 1951.

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)

Vid förhör / Kah. reln. 21/5
(med Danielsson närvarande) har det, att
Danielsson skall förträcka efter förhör av
efter Coen som kontakt med polska myndigheter.
och sv. indikera d:s s.s.

Utdrag ur Ragnar Rudfalks bok "Jag jobbade i Sovjet" (utgiven på Tidens förlag 1951).

(sid. 38)

Vi placerades i karantänbaracken första kvällen, och där var det fullt före oss. Alla bestormade oss med frågor, men som vi tidigare inte haft möjligheter att lära oss ryska språket, stod vi nu som fånar ur stånd att svara på frågorna. En fånge från en av arbetsbarackerna kom senare på kvällen in till oss. Han räckte fram handen och hälsade oss med orden: Hej, var kommer ni ifrån?

Framför oss stod en liten, mager och tård man i 35-årsåldern. Han var norrman, från Kirkenes och hette Harrijo. Han hade också haft en kamrat när han kom till Ryssland. Denne hette Harald Rygh och var från Stavanger. Nu var han död sedan ett par månader. De hade suttit i koncentrationslägret från början av 1943.

(sid. 49 - 51)

Så gick dagarna, den ena den andra lik, gråa och dystra. Harrijo, som en tid legat sjuk, blev utskrivnen igen. Han brukade komma till mig på kvällen efter arbetets slut och sitta och prata och en kväll berättade han för mig sin historia. Jag skall försöka återge den:

Harrijo var en av de ivrigaste kommunisterna uppe i kirkenes-trakten. Han var med i styrelsen för kommunistpartiet i Finnmarks fylke och en betrodd man. När tyskarna den 9 april 1940 ockuperade Norge, började han arbeta som spion för engelsmännens räkning. En olycklig omständighet gjorde, att han sommaren 1941 blev arresterad av tyskarna. Hans fader blev också arresterad och sedermera överförd till Tyskland och inhjälpinad i ett koncentrationsläger. Efter en lång tid av förhör och tortyr (han visade mig ärren efter slagen) fick han sin dödsdom och satt bara och väntade på döden. Det var då polismannen Harald Rygh låste upp celledörren för Harrijo och tillsammans med honom rymde upp till skogstrakterna mot gränsen i norra Finland. Här träffade de en rysk partisantrupp, som hade sitt högkvarter däruppe. I tre månader stannade de där och samarbetade med dem, gjorde raiderna ner till de norska samhällena, samlade upplysningar om de tyska ställningarna. Med radiosändare vidarebefordrades uppgifterna till ryska högkvarteret i Murmansk.

I början av 1942 blev den ryska patrullen kallad tillbaka till Murmansk. Harrijo och Rygh följde med. Där var de nu ett halvår i full frihet, de arbetade som kalfaktorer för de ryska militärcheferna och fick också bo och äta på staben. Så helt plötsligt blev de arresterade och insatta i fängelse, anklagade för spionage. Det hjälpte inte hur mycket de än bedyrade sin oskuld. Efter fem månaders fängelsevistelse under pressande förhör blev de överförda till Godina koncentrationsläger utan att ha erhållit någon dom. Först i juli 1944 erhöll Harrijo sin dom (Rygh hade under tiden dött). Den löd på 15 års straffarbete för kontrarevolutionär handling enligt paragraf 58 ryska strafflagen. Detta var tacken för den goda hjälp Harrijo gett ryssarna. Att han var oskyldig till det brott han straffades för, tvivlar jag inte ett ögonblick på.

I Moskva lämnade jag sedermera upplysningar om Harrijo till norska legationen. Sedan jag kommit hem har jag meddelat mig med hans hustru och med norska ambassaden i Stockholm och lämnat alla uppgifter om Harrijo. Norska utrikesdepartementet har också, så vitt jag vet, gjort framställning genom ryska ambassaden om efterforskning av Harrijo och Rygh. De ryska myndigheterna har bekräftat att poliskonstapel Rygh är död i Ryssland, men att han dött en naturlig död och att han inte har suttit fängslad. Men Harrijo finns inte och har aldrig varit i Ryssland, har det svarats.

P.M.

med frågor avsedda att ställas till Raoul Wallenbergs chauffö-
ingenjören Wilhelm Langfelders syssling, vilken skall vara före-
ståndarinna för något barnhem i Österrike.

1) En kortare biografi över Langfelder, hans ålder, hans ut-
seende (beskrivning så noggrant som möjligt), hans födelse-
ort, uppehållsort intill krigsslutet, vilka skolor han genom-
gått, examina, språkkunskaper.

2) När kom han i förbindelse med Wallenberg?

3) Var sysslingen i förbindelse med honom under tiden närmast
före den 17/1 1945?

4) Talade han i så fall om att han och Wallenberg skulle för-
söka taga sig över till den av ryssarna besatta delen av sta-
den, eller vidare österut?

5) Var bodde sysslingen under den aktuella tiden?

6) När erfor sysslingen att brodern försvunnit?

7) På vad sätt erfor hon detta?

8) Har de några gemensamma bekanta, som träffat Langfelder se-
nare än sysslingen? I så fall - har hon haft ingående samtal
med dessa? Namn och adresser, om möjligt på dessa bekanta.

9) Vilken är den sist kända platsen (staden eller orten), dit
sysslingen kunnat spåra E.L.? Noggrann tidsangivelse.

10) Om upplysningar erhållits om att E.L. varit sedd öster
om Pest efter försvinnandet, så bed henne angiva noggrant på
vad sätt dessa upplysningar erhållits. Har i så fall någon
av upplysningsgivarna sett E.L., och har sysslingen själv
talat med upplysningsgivaren (-na)? Namn och adress om möjli-
g på denne sagesman (dessa sagesmän).

11) Om någon upplysningsgivare alltjämt bor kvar i Ungern,
har sysslingen någon kommunikeringsmöjlighet med upplysningsgi-
varen?

12) Om till äventyrs brev anlänt från E.L., kan fotokopia
erhållas?

13) Om annat skriftligt dokument med upplysning om E.L:s
uppehållsort efter försvinnandet den 17 (?) januari 1945 före-
ligger, bör fotokopia utverkas.

V.g.v.

Till vederbörande, som skall tala med sysslingen, lämnas här en orientering om vad som här är känt om Wilhelm Langfelder.

1) Enligt föreliggande uppgifter skall Raoul Wallenberg tillsammans med Wilhelm Langfelder ha avrest med bil från Pest den 17/1 1945 med avsikt att fara till Debrecen. I sällskap med Wallenberg, troligen i ryskt militärfordon, skola tre ryska militärer ha färdats som något/slags/skyddsvakt. De senaste uppgifterna ge vid handen, att Wallenbergs bil kommit till trakten av Gödöllő nordöst om Pest, där den råkat ut för någon skada, varför det kan vara möjligt, att färden fortsatts i det ryska militärfordonet.

2) Redaktör af Sandeberg har berättat, att han i Butyrkafängelset i Moskva delat cell med en tysk vid namn Hille, som sagt, att han i Ljubljanka eller Lefortafängelset i Moskva sammanträffat med såväl Raoul Wallenberg som Wilhelm Langfelder. Tidsangivelsen är något oklar men det torde röra sig om sommaren 1945.

Dessa uppgifter äro endast för kontaktmannens information och få icke delgivas Langfelders syssling.

Stockholm den 21 maj 1951.

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Arnö/SBÅ

Telegram

ang. Utrikesmin.:s in-
terpellation till Ing-
rid Gärde-Widemar rör.
Wallenberg.

Chiffer.

Moskva.

Pr.

STOCKHOLM den 21 maj 1951		
N:o 83	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. bu I

I interpellationssvar till Ingrid Gärde-Widemar rörande Wallenberg avser utrikesministern tisdag meddela bl.a. att ryska UD dagen innan Wallenberg den 17 januari 1945 avreste från Pest underrättade svenska beskickningen i Moskva att Wallenberg påträffats och att de ryska militärmyndigheterna vidtagit åtgärder till skydd för honom. Där-
emot dröjde det ända till 19 februari innan en vag underrättelse ingick till UD om minister Danielssons och övriga legationsmedlemmars öde. Först den 23 mars ingick meddelande, att vissa av dessa personer an-
länt till Rumänien. UD hyste sålunda de första månaderna av 1945 störs-
ta oro för de beskickningsmedlemmars öden om vilka intet var känt, me-
dan man saknade anledning till oro beträffande Raoul Wallenberg, som
de ryska militärmyndigheterna sade sig ha tagit under sitt beskydd stop
Efter att ha återgivit en av Sjöberg upprättad sammanställning över
skrift- och telegramväxlingen mellan departementet och, huvudsakligen
beskickningen i Moskva rörande démarcherna i detta ärende nämner utri-
kesministern bl.a. att intet bevis hittills företetts för att Wallen-
berg skulle vara död varför UD hela tiden arbetat med hypotesen att
Wallenberg kan vara i livet stop Utrikesministern återger ordagrant
de två senaste svenska noterna till den sovjetryska regeringen samt
det ryska svaret och tillägger därefter bl.a. att syftet med démarcher-
na nämligen att få veta Wallenbergs uppehållsort självfallet stått fullt
klart för de sovjetryska myndigheterna stop Det är helt orimligt att

Rep. 21/5 kl. 22.30 buh all

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTETTelegram

STOCKHOLM		19
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

antaga att det sovjetryska svaret kunnat få ett positivt innehåll där-
est de svenska démarcherna varit amorlunda formulerade stop Om Sjö-
borgs granskning som nu slutförts meddelas i svaret att den icke inne-
bär någon avslutande fas utan endast ett avsnitt i departementets ar-
bete med frågan stop "Jag kan emellertid icke taga på mitt ansvar att
skada den sak vi alla är intresserade av genom ett offentliggörande av
den sjöborgska utredningen eller av vittnesmål och andra detaljer i
ärendet" stop Beträffande interpellantens fråga om samarbetet mellan UD
och den s.k. Wallenbergsaktionen yttrar utrikesministern att från sist
nämnda håll vid åtskilliga tillfällen amper kritik anförts mot utrikes
departementets sätt att handlägga ärendet stop "Jag önskar emellertid
icke ingå på någon diskussion härav då jag icke kan finna att ytterli-
gare polemik i något avseende kan gagna syftet att söka tillvarata
de möjligheter som alltjämt kunna föreligga att påträffa Wallenberg
och återföra honom till Sverige" stop Texten luftpostas

Cabinet

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM		19
Stockholm den 21 maj 1951.		
Strängt förtroligt.		1 bil. BIL.
211 INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Un.

Broder,

Med tack för Ditt brev den 25 april med uppgifter av Mr. Dickinson angående Raoul Wallenberg tillåter jag mig att åter besvara Dig i detta ärende.

Enligt en vittnesuppgift från en person, som påstått sig ha vissa upplysningar att lämna om Wallenberg, skulle den sistnämnde vid försvinnandet den 17 januari 1945 ha burit en "gul" ring (ovisst huruvida den vore av guld) av ett utseende, som ungefärligen framgår av bifogade lilla skiss, försedd med "tre taggar" och möjligen med en sten med något mörkt i. Det skulle otvivelaktigt underlätta vår värdering av övriga upplysningar som lämnats, om uppgiften angående ringen kunde kontrolleras. Jag vore därför tack-sam, om Du ville besvara Dig att åter en gång taga kontakt med Mr. Dickinson och fråga honom, om han kan erinra sig något om en dylik ring.

u/ Sven Dahlman

Ambassadören Friherre Beck - Friis,
K ö p e n h a m n .

21/5 Rtg

B
Bil.

80

Engfeldt/Rtz
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM			19
Stockholm den 21 maj 1951.			
N:o	3643a	1 bil.	BIL.
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MAL.	
P	2	Eu ^I	

Advokaten Fru Ingrid Gärde Widemar,
Ulrikagatan 11,
Stockholm.

./.

Härmed har jag äran för Eder personliga kännedom
närsluta det svar å Eder interpellation angående Raoul
Wallenberg, som utrikesministern, enligt vad han redan med-
delat Eder, har för avsikt att avgiva i riksdagens andra
kammare tisdagen den 22 maj 1951.

(Sven Dahlman)

21/5
Orul. i
kändom.

Från Utrikesministern.

Förslag till interpellations-
svar.

Herr talman,

Ledamoten av denna kammare, fru Ingrid Gärde-Widemar, har med kammarens tillstånd till mig riktat frågan, huruvida jag är i tillfälle att lämna en fullständig redogörelse för hur efterforskningarna efter Raoul Wallenberg bedrivits och beträffande vilka åtgärder, som vidtagits för att så snabbt och effektivt som möjligt söka rädda honom.

Interpellanten anför, att under den senaste tidens offentliga diskussion gjorts gällande å ena sidan, att utrikesdepartementet redan tidigt erhållit underrättelser om att Wallenberg befunde sig i livet men att departementet icke visat erforderlig energi för att skapa klarhet över hans försvinnande och bringa honom undsättning, medan det å andra sidan uppgivits, att utrikesdepartementet icke erhållit dessa underrättelser och därför icke kunnat visa större aktivitet än som skett för att bringa Wallenberg hjälp.

Det får i fråga om Wallenbergs försvinnande anses styrkt, att han den 17 januari 1945 avreste från Pest i sällskap med tre ryska militärpersoner. Dagen innan, den 16 januari, meddelade det ryska utrikesdepartementet den svenska beskickningen i Moskva, att Wallenberg påträffats och att åtgärder till skydd för honom och hans egendom hade vidtagits av de sovjetryska militärmyndigheterna. Det dröjde däremot ända till den 19 februari, innan en vag underrättelse ingick till UD om minister Danielssons och övriga legationsmedlemmars öde. Först den 23 mars ingick meddelande, att vissa av dessa personer anlönt till Rumänien. Verkliga förhållandet var sålunda under de första månaderna av 1945, att utrikesdepartementet hyste den största oro för de beskickningsmedlemmars öden, om vilka intet var känt, medan man saknade anledning till oro beträffande Raoul Wallenberg, som de ryska militärmyndigheterna sade sig ha tagit under sitt beskydd.

När den övriga legationspersonalens uppehållsort blev känd, medan ännu ingen närmare underrättelse erhållits om Wallenberg, började utrikesdepartementet den långa raden hän-

vändelser till de ryska myndigheterna i syfte att klarlägga Wallenbergs uppehållsort och få honom återförd till Sverige.

Då interpellanten särskilt intresserat sig för frågan om vad Sveriges representation i Moskva uträttat eller kunnat uträtta för att söka undsätta Raoul Wallenberg får jag här återge en av envoyén Sjöborg med ledning av utrikesdepartementets akter upprättad sammanställning över skrift- och telegramväxlingen mellan departementet och, huvudsakligen, vår beskickning i Moskva rörande démarcherna i detta ärende.

9.2.45 telegraferade UD till besk. i Moskva att man inom departementet var mycket orolig angående Budapest-svenskarnas öde. Beskickningen anmodades söka inhämta upplysningar.

13.2.45 svarade Söderblom att han skriftligen och muntligen vid flera tillfällen erinrat det ryska UD om Budapest-svenskarna.

17.2.45 telegraferade UD till besk. i Moskva, att den samma, om förbindelse kunde erhållas med W-g, skulle framföra besked att instruktioner komme att lämnas honom när envoyén Danielsson anträffades.

Samma dag - 17.2.45 - telegraferade UD till besk. i Moskva att, enär man hyste stor ängslan angående Danielssons och övriga Budapest-besk:s medlemmars öden, beskickningen borde hos ryska vederbörande begära efterforskningar.

Samma dag - 17.2.45 - telegraferade UD till konsulatet i Wien, att W-g vore i säkerhet sedan en månad tillbaka men att varje underrättelse beträffande de övriga saknades.

19.2.45 telegraferade Söderblom, att han verkställt den 17.2.45 beordrade démarchen hos ryska vederbörande.

8.3.45 telegraferade UD till besk. i Moskva att W-g vore efterlängtd här. När kunde han hitväntas?

10.3.45 telegraferade besk. i Bukarest, att, enligt uppgift, Danielsson skulle ha arresterats omkring 20.2.45. I anledning härav beordrades Söderblom 11.3.45 att i det ryska UD begära efterforskningar efter Danielsson. 12.3.45 telegraferade S. att han bett Dekanosov påskynda efterforskningen, då inga omedelbara autentiska underrättelser från Danielsson erhöles.

12.3.45 telegraferade Söderblom att besk. i Bukarest i telegram 7.3.45 meddelat att W-g vore försvunnen sedan 17.1.45 då han sade sig ämna avresa i bil.

15.3.45 underrättades UD om att i den ungerska Kossuthradion 8.3.45 tillkännagivits att W-g, som försvunnit 17.1.45, sannolikt mördats av Gestapo-agenter.

17.3.45 instruerades Söderblom att i det ryska UD energiskt begära besked om var Danielsson, Anger och W-g befunne sig.

21.3.45 telegraferade Söderblom att fru Kollontay lovat påskynda efterforskningarna efter Budapest-svenskarna.

23.3.45 emottog UD från besk. i Bukarest underrättelse att Danielsson jämte flera av Budapest-besk:s medlemmar anlant till Rumänien.

27.3.45 telegraferade UD till besk. i Moskva, att det i anslutning till meddelandet om Danielssons m.fl. ankomst till

Rumänien vore särskilt angeläget erhålla upplysningar om W-g.

21.4.45 telegraferade UD till besk. i Moskva definitiv instruktion att uppsöka Dekanosov och, under åberopande av dennes meddelande 16.1.45, hemställa att vederbörande ryska militärmyndigheter, under vars skydd W-g ställts, måtte anmodas verkställa noggrann undersökning angående dennes vidare öden.

25.4.45 telegraferade Söderblom att han åter påmint om saken hos Dekanosov och att denne utlovat skyndsamt undersökning; 26.4.45 skrev S. att han under de gångna månaderna vid upprepade tillfällen gjort démarcher muntligen och skriftligen.

28.4.45 överlämnades till fru Kollontay en skriftlig hänvändelse från bankdirektör Marcus W-g, med begäran om hjälp vid efterforskningarna.

19.5.45 telegraferade Söderblom att han nästföregående dag ånyo påmint hos Dekanosov.

5.6.45 gjorde militärattachén i Moskva en hänvändelse till de militära myndigheterna.

6.7.45 skrev Söderblom att han på uppgiven grund - ryktet om att W-g skulle i "säker" förklädnad vistas i Buda - ansåge sig icke böra tillsvidare företaga något i saken.

12.7.45 skrev Sahlén i UD till Söderblom att vad som Söderblom anfört i brevet 6.7.45 icke borde enligt Sahléns mening föranleda Söderblom till passivitet. I brev 14.8.45 förklarade sig emellertid Söderblom fortfarande anse att det i dåvarande läge knappast vore lämpligt att bedriva saken från Moskva.

31.10.45 instruerades S. att hemställa om upplysning om resultatet av efterforskningarna efter W-g; 3.11.45 verkställde S. denna démarche genom avlämnande av en note. (återgiven här nedan)

30.11.45 gjorde S. en förnyad framställning. Abramov svarade att militärmyndigheterna ånyo beordrats vidtaga undersökning, men att besked från dem ännu ej ingått.

3.1.46 skrev Söderblom att han haft ingående samtal med Abramov och Kollontay; 10.3.46 skrev han att han gjort en ny hänvändelse till ryssarna och givit dem vissa upplysningar bl.a. rörande namnen på tre ryska militärpersoner, som uppgivits ha setts tillsammans med W-g den 17.1.45 i Pest.

30.4.46 skrev han att, sedan han efter 8.3.46 som vanligt vid olika tillfällen talat med Abramov och fru Kollontay, så hade han nu ånyo påmint om saken.

15.6.46 upptog S. ärendet med Stalin, som lovade att det skulle uppklaras.

24.7.46 påminde Söderblom om saken i det ryska UD.

28.11.46 instruerades besk. i Moskva att göra en ny démarche. Denna fullgjordes 12.12.46 av Barck-Holst som därvid lämnade Sysojev en uppteckning (återgiven här nedan). 13.12.46 talade Barck-Holst om saken med Losovski och 13.1.47 med Novikov.

30.1.47 upptog Häggelöf ärendet med Novikov, som svarade att, oaktat de mest energiska efterforskningar bedrivits av generalstab, militärpolis, säkerhetspolis och andra myndigheter, man ännu icke funnit något spår efter W-g.

9.4.47 talade excellensen Undén om saken med ryske ministern i Stockholm. Denne lovade att skriva härom till Moskva.

27.5.47 meddelade UD Sohlman att han kunde göra en för-

nyad démarche.

12.6.47 begärde Sohlman hos Malik ett snabbt svar.

16.7.47 påminde Sohlman Vetrov härom.

18.8.47 svarade det ryska UD med en note (återgiven här nedan).

* Madame Kollontays samtal med fru Günther, vilket interpellanten åberopar och som enligt uppgift förevarit några månader efter Wallenbergs försvinnande, innehöll samma besked som den tidigare officiella ryska noten. Utrikesdepartementet handlade redan utifrån uppfattningen, att Wallenberg tagits i förvar av de ryska myndigheterna. De av interpellanten återgivna uppgifterna, att utrikesdepartementet visade bristande aktivitet därför att underrättelser saknades om att Wallenberg var i livet, ge sålunda en felaktig bild av utrikesdepartementets situation.

Den omständigheten, att ett flertal personer lämnat berättelser, avsedda att giva indicier på att Wallenberg kan ha dödats eller omkommit, saknar avgörande betydelse. Hittills har nämligen intet bevis företetts för att Wallenberg skulle vara död. Utrikesdepartementet har därför hela tiden arbetat med hypotesen, att Wallenberg kan vara i livet.

Tidigare har i olika sammanhang, bl.a. i två interpellationssvar lämnats redogörelser för de olika åtgärder och démarches som UD företagit i Wallenberg-affären. Då en viss polemik förekommit ifråga om démarchernas avfattning, får jag ordagrant återge de två senaste svenska noterna till den sovjetryska regeringen samt det ryska svaret.

Avskrift av note från svenska beskickningen i Moskva till ryska utrikesministeriet, dagtecknad den 3.11.45.

"I skrivelse den 16 januari 1945 till svenske ministern hade Vice Folkkommissarien för Utrikes Ärendena Dekanosov älskvärdheten meddela, att svenske undersåten, sekreteraren vid svenska beskickningen i Ungern Raoul Wallenberg, anträffats i Budapest, och att åtgärder till skydd av honom och hans egendom vidtagits av de sovjetiska militärmyndigheterna. Då därefter inga underrättelser erhållits angående Wallenbergs öde, vände sig svenske ministern i skrivelse den 24 april till herr Dekanosov med hemställan, att instruktioner måtte lämnas till de sovjetiska militärmyndigheterna, under vilkas skydd Wallenberg befann sig efter hans anträffande i januari i år, att vidtaga skyndsamma åtgärder för efterforskning av Wallenberg och meddela alla förefintliga uppgifter i detta avseende.

I enlighet med mottagna instruktioner har Kungl. Svenska Beskickningen äran hemställa att genom Folkkommissaria-

tets för Utrikes Ärendena älskvärda förmedling erhålla meddelande om resultatet av efterforskningarna. Från svensk sida tillmättes denna fråga särskild vikt med hänsyn till att Wallenberg var legationsmedlem. En uttömmande redogörelse för resultatet av efterforskningarna skulle å svensk sida mycket uppskattas.

Kungl. Svenska Beskickningen begagnar tillfället att försäkra Folkkommissariatet för Utrikes Ärendena om sin högaktning och uttalar på förhand sitt tack till Folkkommissariatet för dess åtgärder i denna fråga."

Avskrift av uppteckning överlämnad den 12.12.46 av chargé d'affaires Barck-Holst till Herr Sysojev i ryska utrikesministeriet.

"I en till dåvarande svenske ministern i Moskva, herr Staffan Söderblom riktad skrivelse av den 16 januari 1945 hade Vice Ministern för Utrikes Ärendena, herr Dekanosov, älskvärdenheten meddela, att svenske undersåten, sekreteraren vid svenska beskickningen i Ungern, Raoul Wallenberg, anträffats vid Benzzyrgatan i den av sovjettrupperna erövrade delen av Budapest samt att åtgärder till skydd av herr Wallenberg och hans egendom vidtagits av de sovjetiska militärmyndigheterna. Flerfaldiga förfrågningar hava sedermera framställts från denna beskickning rörande Wallenberg utan att dock någon som helst upplysning lämnats från vederbörande sovjetmyndigheter angående resultatet av efterforskningarna efter Wallenberg.

Den 15 juni 1946 mottog generalissimus Stalin i audiens minister Söderblom och utlovade på dennes hemställan att låta efterforska Raoul Wallenberg.

Då nu efter snart två år från det Raoul Wallenberg togs i beskydd av de sovjetiska militärmyndigheterna ännu ingen upplysning lämnats om honom, har fallet Wallenberg väckt upptecknande inom svensk allmän opinion. Med anledning av i svenska riksdagen framställd förfrågan rörande Wallenberg, har Statsministern lämnat redogörelse för efterforskningsåtgärderna på sätt frangår av i översättning närslutna promemoria.

Med framförande av denna förnyade anhållan i saken understrykes, att svenska regeringen anser sig hava rätt att förvänta ett bestämt besked beträffande resultatet av de undersökningar, som vid upprepade tillfällen utlovats av de sovjetiska myndigheterna.

Avskrift av note från vice utrikesminister Vysjinski till envoyén Sohlman, dagtecknad Moskva den 18.8.1947.

I samband med att Ni vid samtal med biträdande utrikesminister J.A. Malik den 12 juni innevarande år berörde frågan om Raoul Wallenbergs vistelseort har jag verkställt förfrågningar hos vederbörande myndigheter. Som resultat av noggrann undersökning har fastställts, att Wallenberg icke finnes i Sovjetunionen och att han är okänd för oss.

Det är riktigt, att Sovjetunionens utrikesministerium den 14 januari 1945 erhöll ett kort meddelande, grundat på indirekta uppgifter från en av befälhavarna vid en truppstyrka, som deltog i striderna i Budapest, om att Wallenberg skulle ha påträffats på Benzurgatan.

bif. ej

Det var vid den tidpunkten omöjligt att verifiera meddelandet, när efter detta striderna om staden, vilka voro förbittrade, fortsatte ytterligare ungefär en månad, och den Sovjetiska Armén fick herravälde över staden först den 12. februari 1945.

Senare ha, i syfte att verifiera meddelandet av den 14 januari 1945 angående Wallenberg, noggranna undersökningar och efterforskningar efter Wallenberg verkställts, vilka emellertid icke lett till positiva resultat, och den sovjetiske officer, som lämnat meddelandet om Wallenberg, har icke återfunnits. I lägren för krigsfångar och internerade har Wallenberg icke heller påträffats.

Det var med stöd av ovanstående som medlemmen av Sovjetunionens utrikesministeriums kollegium, K.V. Novikov, redan den 30 januari 1947 vid samtal med svenska sändebudet Herr Hägglöf förklarade, att vederbörande sovjetiska myndigheter under avsevärd tid sysslat med ärendet Wallenberg, men att deras försök att finna honom icke krönts med framgång. Härvid framhöll K.V. Novikov, att man naturligtvis icke finge lämna ur sikte, att Wallenberg befann sig inom ett område, där sovjetiska trupper funnos, under en period av häftiga strider i Ungern, då alla slags tillfälligheter kunde inträffa - Wallenberg kunde på eget bevåg avlägsna sig från de sovjetiska truppernas område, fientliga flyganfall kunde förekomma, Wallenberg kunde omkomma genom fientlig beskjutning o.s.v.

Alla ytterligare åtgärder, som vidtagits efter den 30 januari innevarande år för undersökning av meddelandet angående Wallenberg och för efterforskning av honom, ha icke krönts med framgång. Det återstår endast att förmoda, att Wallenberg under striderna i staden Budapest omkommit eller blivit tillfångatagen av Szalasis anhängare.

I det jag bringar ovanstående till Eder kännedom, ber jag Eder, Herr Envoyé, mottaga försäkringar om min utmärkta högaktning.

Syftet med de svenska démarcherna, nämligen att svenska regeringen önskade få veta Wallenbergs uppehållsort och få honom återförd till Sverige, har självfallet stått fullt klart för de sovjetryska myndigheterna. Det är helt orimligt att antaga, att det sovjetryska svaret kunnat få ett positivt innehåll, därest de svenska démarcherna varit annorlunda formulerade.

På senare tid har envoyén Sjöborg inom utrikesdepartementet varit sysselsatt med viss bearbetning av material i Wallenberg-affären. Arbetet har avsett en systematisering av den vidlyftiga dokumentsamlingen och en värdering av vissa tänkbara handlingsmöjligheter. Envoyén Sjöborgs granskning, som nu slutförts, innebär ingen avslutande fas utan endast ett avsnitt i departementets arbete med frågan. Jag kan emellertid icke taga på mitt ansvar att skada den sak vi alla är intresserade av genom ett offentliggörande av den sjöborgska ut-

redningen eller av vittnesmål och andra detaljer i ärendet.

Interpellanten frågar om samarbetet mellan å ena sidan utrikesdepartementet och å andra sidan Raoul Wallenbergs anhöriga och den s.k. Wallenberg-aktionen. Det har säkerligen icke undgått interpellanten, att från sistnämnda håll vid åtskilliga tillfällen amper kritik anförts mot utrikesdepartementets sätt att handlägga ärendet. Jag önskar emellertid icke ingå på någon diskussion härav, då jag icke kan finna, att ytterligare polemik i något avseende kan gagna det syfte, som är gemensamt för utrikesdepartementet, Wallenbergs anhöriga och den s.k. Wallenberg-aktionen, nämligen att söka tillvarataga de möjligheter, som alltjämt kunna föreligga att påträffa Wallenberg och återföra honom till Sverige.

HENRY VALLOTTON

*Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire
de la Confédération Suisse*

Et ses respectueux hommages

- 1 en communication - F.V.SI.

ang. schweiziska medborgare *nr. 22/504*
LÉGATION DE SUISSE *URSS*

Stockholm

F/Gt.

Stockholm, le 21 mai 1951.

Vallotton

24/5

Exc. vidi.

INK UTRIKES DEP:T		
Dnr 262. 105.		
22 MAJ 1951		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu ⁷

Monsieur le Ministre,

Faisant suite à la lettre que Votre Excellence a bien voulu m'adresser le 17 mai 1951, relative aux documents concernant le sort de certains ressortissants suisses en URSS, je Lui serais très reconnaissant de me les renvoyer pour mon dossier, - quand Votre Excellence n'en aura plus besoin.

Je prie Votre Excellence d'agréer les assurances de ma très haute considération et

LE MINISTRE DE SUISSE:

Vallotton.

A Son Excellence
Monsieur G. U n d é n ,
Ministre des Affaires Etrangères,

S t o c k h o l m .

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM

19

Stockholm den 22 maj 1951.

Strängt förtroligt. 1 bil. BIL.

INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MAL

Eu^I

Broder,

Närslutet finner Du en med anledning av Knut Hammar-
skjölds handbrev den 16 dennes till Åström upprättad pro-
memoria, innehållande dels vissa uppgifter om Raoul Wallen-
bergs chaufför, Wilhelm Langfelder, dels ett antal frågor,
som vi skulle önska få besvarade för att bättre kunna be-
döma olika uppgifter, som lämnats rörande Raoul Wallenberg
efter försvinnandet den 17 januari 1945. Då Langfelder, en-
ligt vad vi ha oss bekant, aldrig avhörts efter detta da-
tum och då han och Wallenberg försvunno samtidigt, säger
det sig självt, att alla uppgifter om Langfelder i detta
sammanhang kunna ge ledtrådar för fastställandet även av
Wallenbergs öde. Det vore därför tacknämligt, om Du på
lämpligt sätt och under iakttagande av all diskretion med
hänsyn till alla inblandade parter, ville låta Knut Hammar-
skjöld eller någon annan person taga kontakt med förestånda-
rinnan. Dessförinnan borde man väl, som Hammarskjöld näm-
ner i sitt brev, fastställa vad hon heter, men även om hon
skulle bära något annat namn än Langfelder, synes kontak-
ten bära etableras, om Ni nu icke vid Eder namnforskning
av någon anledning skulle komma till motsatt resultat.

u/ Sven Dahlman

Envoyén B e l f r a g e ,
W i e n .28/5
Pty

Fryshus/ET

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

STOCKHOLM 22 maj 19 51		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. <i>P</i>	GR. <i>2</i>	MÅL. <i>Sen 2</i>

ang. interpellationssvar av utrikes-
minister Undén avsedd att lämnas tis-
dagen den 22 maj 1951. om efterforsk-
ningarna efter Raoul Wallenberg.

Får ej publiceras i press eller radio
förrän svaret givits.

Bifogade interpellationssvar av utrikesministern Undén den
22 maj 1951 exp. till:

Statens Upplysningsbyrå
Utrikespolitiska Institutet
Pressrummet, Rosenbad
Pressbyråns samtliga tjänstemän
Red. Gunnar Fagrell, Tidningen Världshori-
sont.
Red. Sandberg, Svenska Handelstidningen
Justitia
Svensk-Amerikanska Nyhetsbyrån
Svensk-Internationella Pressbyrå
Samtliga utländska beskickningar i Stockhol
Förste amb.sekr. Prof. E. Bellquist
Pressattachén J. Guesde
Pressattachén A. Outemov
Handelsattachén O. Kutal
Pressattachén Jan Cierny
Pressattachén E. del Campo
Samtliga svenska beskickningar, lönade
generalkonsulat och konsulat m.fl. enligt
bifogade lista.
F.N :s Informationskontor, Köpenhamn.
Sekreterare Aminoff
ref { T.T. 89
P.T. 90
A.P.
U.P.
A.F.P.
A-Pressen
Pressens Korrespondensbyrå
Pressens Reportagebyrå
Miss Agnes Hicks, gm amb. i London.

EXP. 22
3

EXPEDIERAT	
med	den
sv. kurir	22 5 19.57
utl. kurir	14
kunpost	
vanl. post	sign.

Beskickningar

Addis Abeba
X Ankara
X Athén
X Belgrad
Bern
Bogotá
Bryssel
X Budapest
Buenos Aires
Bukarest
Canberra p. t. ~~Sydney~~
Caracas
X Djakarta
Dublin
Haag
Havana
Helsingfors
Kairo
X Köpenhamn
Lima
Lissabon
London
Madrid
Mexico
Montevideo
X Moskva
X New Delhi
Oslo
Ottawa
Paris
X Peking
X Prag
Pretoria
Reykjavik
Rio de Janeiro
X Rom
X ~~Bonn~~
X Tel Aviv

Santiago de Chile

X Sofia

Teheran

Tokio

X Warszawa

Washington

Wellington

X Wien

- - - - -

F.N.-Delegationen

Marshalldelegationen

~~Representationen i Bonn~~

Lönade Generalkonsulat

Antwerpen

X Berlin

Chicago

London

New York

San Francisco

Lönade Konsulat

Frankfurt am Main

X Gdansk

X Hamburg

Houston

Mariehamn

Minneapolis

Rouen

- - - - -

X Bremen

Marseille

X Stettin

- - - - -

X Shanghai (beskickningskansli)

Interpellationssvar av utrikesminister Undén avsedd att lämnas
tisdagen den 22 maj 1951.

Får ej publiceras i press eller radio
förrän svaret givits.

Herr talman,

Ledamoten av denna kammare, fru Ingrid Gärde-Widemar, har med kammarens tillstånd till mig riktat frågan, huruvida jag är i tillfälle att lämna en fullständig redogörelse för hur efterforskningarna efter Raoul Wallenberg bedrivits och beträffande vilka åtgärder, som vidtagits för att så snabbt och effektivt som möjligt söka rädda honom.

Interpellanten anför, att under den senaste tidens offentliga diskussion gjorts gällande å ena sidan, att utrikesdepartementet redan tidigt erhållit underrättelser om att Wallenberg befunno sig i livet men att departementet icke visat erforderlig energi för att skapa klarhet över hans försvinnande och bringa honom undsättning, medan det å andra sidan uppgivits, att utrikesdepartementet icke erhållit dessa underrättelser och därför icke kunnat visa större aktivitet än som skett för att bringa Wallenberg hjälp.

Det får i fråga om Wallenbergs försvinnande anses styrkt, att han den 17 januari 1945 avreste från Pest i sällskap med tre ryska militärpersoner. Dagen innan, den 16 januari, meddelade det ryska utrikesdepartementet den svenska beskickningen i Moskva, att Wallenberg påträffats och att åtgärder till skydd för honom och hans egendom hade vidtagits av de sovjetryska militärmyndigheterna. Det dröjde däremot ända till den 19 februari, innan en vag underrättelse ingick till UD om minister Danielssons och övriga legationsmedlemmars öde. Först den 23 mars ingick meddelande, att vissa av dessa personer anlant till Rumänien. Verkliga förhållandet var sålunda under de första månaderna av 1945, att utrikesdepartementet hyste den största oro för de beskickningsmedlemmars öden, om vilka intet var känt, medan man saknade anledning till oro beträffande Raoul Wallenberg, som de ryska militärmyndigheterna sade sig ha tagit under sitt beskydd.

När den övriga legationspersonalens uppehållsort blev känd, medan ännu ingen närmare underrättelse erhållits om Wallenberg, började utrikesdepartementet den långa raden hän-

vändelser till de ryska myndigheterna i syfte att klarlägga Wallenbergs uppehållsort och få honom återförd till Sverige.

Då interpellanten särskilt intresserat sig för frågan om vad Sveriges representation i Moskva utträttat eller kunnat uträtta för att söka undsätta Raoul Wallenberg får jag här återge en av envoyén Sjöborg med ledning av utrikesdepartementets akter upprättad sammanställning över skrift- och telegramväxlingen mellan departementet och, huvudsakligen, vår beskickning i Moskva rörande démarcherna i detta ärende.

9.2.45 telegraferade UD till besk. i Moskva att man inom departementet var mycket orolig angående Budapest-svenskarnas öde. Beskickningen anmodades söka inhämta upplysningar.

13.2.45 svarade Söderblom att han skriftligen och muntligen vid flera tillfällen erinrat det ryska UD om Budapest-svenskarna.

17.2.45 telegraferade UD till besk. i Moskva, att den samma, om förbindelse kunde erhållas med W-g, skulle framföra besked att instruktioner komme att lämnas honom när envoyén Danielsson anträffades.

Samma dag - 17.2.45 - telegraferade UD till besk. i Moskva att, enär man hyste stor ängslan angående Danielssons och övriga Budapest-besk:s medlemmars öden, beskickningen borde hos ryska vederbörande begära efterforskningar.

Samma dag - 17.2.45 - telegraferade UD till konsulatet i Wien, att W-g vore i säkerhet sedan en månad tillbaka men att varje underrättelse beträffande de övriga saknades.

19.2.45 telegraferade Söderblom, att han verkställt den 17.2.45 beordrade démarchen hos ryska vederbörande.

8.3.45 telegraferade UD till besk. i Moskva att W-g vore efterlängtd här. När kunde han hitväntas?

10.3.45 telegraferade besk. i Bukarest, att, enligt uppgift, Danielsson skulle ha arresterats omkring 20.2.45. I anledning härav beordrades Söderblom 11.3.45 att i det ryska UD begära efterforskningar efter Danielsson. 12.3.45 telegraferade S. att han bett Dekanosov påskynda efterforskningen, då inga omedelbara autentiska underrättelser från Danielsson erhöles.

12.3.45 telegraferade Söderblom att besk. i Bukarest i telegram 7.3.45 meddelat att W-g vore försvunnen sedan 17.1.45 då han sade sig ämna avresa i bil.

15.3.45 underrättades UD om att i den ungerska Kossuth-radion 8.3.45 tillkännagivits att W-g, som försvunnit 17.1.45, sannolikt mördats av Gestapo-agenter.

17.3.45 instruerades Söderblom att i det ryska UD energiskt begära besked om var Danielsson, Anger och W-g befunne sig.

21.3.45 telegraferade Söderblom att fru Kollontay lovat påskynda efterforskningarna efter Budapest-svenskarna.

23.3.45 emottog UD från besk. i Bukarest underrättelse att Danielsson jämte flera av Budapest-besk:s medlemmar anlant till Rumänien.

27.3.45 telegraferade UD till besk. i Moskva, att det i anslutning till meddelandet om Danielssons m.fl. ankomst till

Rumänien vore särskilt angeläget erhålla upplysningar om W-g.

21.4.45 telegraferade UD till besk. i Moskva definitiv instruktion att uppsöka Dekanosov och, under åberopande av dennes meddelande 16.1.45, hemställa att vederbörande ryska militärmyndigheter, under vars skydd W-g ställts, måtte anmodas verkställa noggrann undersökning angående dennes vidare öden.

25.4.45 telegraferade Söderblom att han åter påmint om saken hos Dekanosov och att denne utlovat skyndsamt undersökning; 26.4.45 skrev S. att han under de gångna månaderna vid upprepade tillfällen gjort démarches muntligen och skriftligen.

28.4.45 överlämnades till fru Kollontay en skriftlig hänvändelse från bankdirektör Marcus W-g, med begäran om hjälp vid efterforskningarna.

19.5.45 telegraferade Söderblom att han nästföregående dag ånyo påmint hos Dekanosov.

5.6.45 gjorde militärattachén i Moskva en hänvändelse till de militära myndigheterna.

6.7.45 skrev Söderblom att han på uppgiven grund - ryktet om att W-g skulle i "säker" förklädnad vistas i Buda - ansåge sig icke böra tillsvidare företaga något i saken.

12.7.45 skrev Sahlén i UD till Söderblom att vad som Söderblom anfört i brevet 6.7.45 icke borde enligt Sahléns mening föranleda Söderblom till passivitet. I brev 14.8.45 förklarade sig emellertid Söderblom fortfarande anse att det i dåvarande läge knappast vore lämpligt att bedriva saken från Moskva.

31.10.45 instruerades S. att hemställa om upplysning om resultatet av efterforskningarna efter W-g; 3.11.45 verkställde S. denna démarche genom avlämnande av en note. (återgiven här nedan)

30.11.45 gjorde S. en förnyad framställning. Abramov svarade att militärmyndigheterna ånyo beordrats vidtaga undersökning, men att besked från dem ännu ej ingått.

3.1.46 skrev Söderblom att han haft ingående samtal med Abramov och Kollontay; 10.3.46 skrev han att han gjort en ny hänvändelse till ryssarna och givit dem vissa upplysningar bl.a. rörande namnen på tre ryska militärpersoner, som uppgivits ha setts tillsammans med W-g den 17.1.45 i Pest.

30.4.46 skrev han att, sedan han efter 8.3.46 som vanligt vid olika tillfällen talat med Abramov och fru Kollontay, så hade han nu ånyo påmint om saken.

15.6.46 upptog S. ärendet med Stalin, som lovade att det skulle uppklaras.

24.7.46 påminde Söderblom om saken i det ryska UD.

28.11.46 instruerades besk. i Moskva att göra en ny démarche. Denna fullgjordes 12.12.46 av Barck-Holst som därvid lämnade Sysojev en uppteckning (återgiven här nedan). 13.12.46 talade Barck-Holst om saken med Losovski och 13.1.47 med Novikov.

30.1.47 upptog Häggblom ärendet med Novikov, som svarade att, oaktat de mest energiska efterforskningar bedrivits av generalstab, militärpolis, säkerhetspolis och andra myndigheter, man ännu icke funnit något spår efter W-g.

9.4.47 talade excellensen Undén om saken med ryske ministern i Stockholm. Denne lovade att skriva härom till Moskva.

27.5.47 meddelade UD Sohlman att han kunde göra en för-

nyad démarche.

12.6.47 begärde Sohlman hos Malik ett snabbt svar.

16.7.47 påminde Sohlman Vetrov härom.

18.8.47 svarade det ryska UD med en note (återgiven här nedan).

Madame Kollontays samtal med fru Günther, vilket interpellanten åberopar och som enligt uppgift förevarit några månader efter Wallenbergs försvinnande, innehöll samma besked som den tidigare officiella ryska noten. Utrikesdepartementet handlade redan utifrån uppfattningen, att Wallenberg tagits i förvar av de ryska myndigheterna. De av interpellanten återgivna uppgifterna, att utrikesdepartementet visade bristande aktivitet därför att underrättelser saknades om att Wallenberg var i livet, ge sålunda en felaktig bild av utrikesdepartementets situation.

Den omständigheten, att ett flertal personer lämnat berättelser, avsedda att giva indicier på att Wallenberg kan ha dödats eller omkommit, saknar avgörande betydelse. Hitills har nämligen intet bevis företetts för att Wallenberg skulle vara död. Utrikesdepartementet har därför hela tiden arbetat med hypotesen, att Wallenberg kan vara i livet.

Tidigare har i olika sammanhang, bl.a. i två interpellationssvar lämnats redogörelser för de olika åtgärder och démarches som UD företagit i Wallenberg-affären. Då en viss polemik förekommit ifråga om démarchernas avfattning, får jag ordagrant återge de två senaste svenska noterna till den sovjetryska regeringen samt det ryska svaret.

Avskrift av note från svenska beskickningen i Moskva till ryska utrikesministeriet, dagtecknad den 3.11.45.

"I skrivelse den 16 januari 1945 till svenske ministern hade Vice Folkkommissarien för Utrikes Ärendena Dekanosov älskvärdheten meddela, att svenske undersåten, sekreteraren vid svenska beskickningen i Ungern Raoul Wallenberg, anträffats i Budapest, och att åtgärder till skydd av honom och hans egendom vidtagits av de sovjetiska militärmyndigheterna. Då därefter inga underrättelser erhållits angående Wallenbergs öde, vände sig svenske ministern i skrivelse den 24 april till herr Dekanosov med hemställan, att instruktioner måtte lämnas till de sovjetiska militärmyndigheterna, under vilkas skydd Wallenberg befann sig efter hans anträffande i januari i år, att vidtaga skyndsamma åtgärder för efterforskning av Wallenberg och meddela alla förefintliga uppgifter i detta avseende.

I enlighet med mottagna instruktioner har Kungl. Svenska Beskickningen äran hemställa att genom Folkkommissaria-

tets för Utrikes Ärendena älskvärda förmedling erhålla meddelande om resultatet av efterforskningarna. Från svensk sida tillmättes denna fråga särskild vikt med hänsyn till att Wallenberg var legationsmedlem. En uttömmande redogörelse för resultatet av efterforskningarna skulle å svensk sida mycket uppskattas.

Kungl. Svenska Beskickningen begagnar tillfället att försäkra Folkkommissariatet för Utrikes Ärendena om sin högaktning och uttalar på förhand sitt tack till Folkkommissariatet för dess åtgärder i denna fråga."

Avskrift av uppteckning överlämnad den 12.12.46 av chargé d'affaires Barck-Holst till Herr Sysojev i ryska utrikesministeriet.

"I en till dåvarande svenske ministern i Moskva, herr Staffan Söderblom riktad skrivelse av den 16 januari 1945 hade Vice Ministern för Utrikes Ärendena, herr Dekanosov, älskvärdenheten meddela, att svenske undersåten, sekreteraren vid svenska beskickningen i Ungern, Raoul Wallenberg, anträffats vid Benzzyrgatan i den av sovjettrupperna erövrade delen av Budapest samt att åtgärder till skydd av herr Wallenberg och hans egendom vidtagits av de sovjetiska militärmyndigheterna. Flerfaldiga förfrågningar hava sedermera framställts från denna beskickning rörande Wallenberg utan att dock någon som helst upplysning lämnats från vederbörande sovjetmyndigheter angående resultatet av efterforskningarna efter Wallenberg.

Den 15 juni 1946 mottog generalissimus Stalin i audiens minister Söderblom och utlovade på dennes hemställan att låta efterforska Raoul Wallenberg.

Då nu efter snart två år från det Raoul Wallenberg togs i beskydd av de sovjetiska militärmyndigheterna ännu ingen upplysning lämnats om honom, har fallet Wallenberg väckt uppteendelse inom svensk allmän opinion. Med anledning av i svenska riksdagen framställd förfrågan rörande Wallenberg, har Statsministern lämnat redogörelse för efterforskningsåtgärderna på sätt framgår av i översättning närslutna promemoria.

Med framförande av denna förnyade anhållan i saken understrykes, att svenska regeringen anser sig hava rätt att förvänta ett bestämt besked beträffande resultatet av de undersökningar, som vid upprepade tillfällen utlovats av de sovjetiska myndigheterna.

Avskrift av note från vice utrikesminister Vysjinski till envoyén Sohlman, dagtecknad Moskva den 18.8.1947.

I samband med att Ni vid samtal med biträdande utrikesminister J.A. Malik den 12 juni innevarande år berörde frågan om Raoul Wallenbergs vistelseort har jag verkställt förfrågningar hos vederbörande myndigheter. Som resultat av noggrann undersökning har fastställts, att Wallenberg icke finnes i Sovjetunionen och att han är okänd för oss.

Det är riktigt, att Sovjetunionens utrikesministerium den 14 januari 1945 erhöll ett kort meddelande, grundat på indirekta uppgifter från en av befälhavarna vid en truppstyrka, som deltog i striderna i Budapest, om att Wallenberg skulle ha påträffats på Benzurgatan.

bif. ej

Det var vid den tidpunkten omöjligt att verifiera meddelandet, enär efter detta striderna om staden, vilka voro förbittrade, fortsatte ytterligare ungefär en månad, och den Sovjetiska Armén fick herravälde över staden först den 12. februari 1945.

Senare ha, i syfte att verifiera meddelandet av den 14 januari 1945 angående Wallenberg, noggranna undersökningar och efterforskningar efter Wallenberg verkställets, vilka emellertid icke lett till positiva resultat, och den sovjetiske officer, som lämnat meddelandet om Wallenberg, har icke återfunnits. I lägren för krigsfångar och internerade har Wallenberg icke heller påträffats.

Det var med stöd av ovanstående som medlemmen av Sovjetunionens utrikesministeriums kollegium, K.V. Novikov, redan den 30 januari 1947 vid samtal med svenska sändebudet Herr Häggblöf förklarade, att vederbörande sovjetiska myndigheter under avsevärd tid sysslat med ärendet Wallenberg, men att deras försök att finna honom icke krönts med framgång. Härvid framhöll K.V. Novikov, att man naturligtvis icke finge lämna ur sikte, att Wallenberg befann sig inom ett område, där sovjetiska trupper funnos, under en period av häftiga strider i Ungern, då alla slags tillfälligheter kunde inträffa - Wallenberg kunde på eget bevåg avlägsna sig från de sovjetiska truppers område, fientliga flyganfall kunde förekomma, Wallenberg kunde omkomma genom fientlig beskjutning o.s.v.

Alla ytterligare åtgärder, som vidtagits efter den 30 januari innevarande år för undersökning av meddelandet angående Wallenberg och för efterforskning av honom, ha icke krönts med framgång. Det återstår endast att förmoda, att Wallenberg under striderna i staden Budapest omkommit eller blivit tillfångatagen av Szalasis anhängare.

I det jag bringar ovanstående till Eder kännedom, ber jag Eder, Herr Envoyé, mottaga försäkringar om min utmärkta högaktning.

Syftet med de svenska démarcherna, nämligen att svenska regeringen önskade få veta Wallenbergs uppehållsort och få honom återförd till Sverige, har självfallet stått fullt klart för de sovjetryska myndigheterna. Det är helt orimligt att antaga, att det sovjetryska svaret kunnat få ett positivt innehåll, därest de svenska démarcherna varit annorlunda formulerade.

På senare tid har envoyén Sjöborg inom utrikesdepartementet varit sysselsatt med viss bearbetning av material i Wallenberg-affären. Arbetet har avsett en systematisering av den vidlyftiga dokumentsamlingen och en värdering av vissa tänkbara handlingsmöjligheter. Envoyén Sjöborgs granskning, som nu slutförts, innebär ingen avalutande fas utan endast ett avsnitt i departementets arbete med frågan. Jag kan emellertid icke taga på mitt ansvar att skada den sak vi alla är intresserade av genom ett offentliggörande av den sjöborgska ut-

redningen eller av vittnesmål och andra detaljer i ärendet.

Interpellanten frågar om samarbetet mellan å ena sidan utrikesdepartementet och å andra sidan Raoul Wallenbergs anhöriga och den s.k. Wallenberg-aktionen. Det har säkerligen icke undgått interpellanten, att från sistnämnda håll vid åtskilliga tillfällen amper kritik anförts mot utrikesdepartementets sätt att handlägga ärendet. Jag önskar emellertid icke ingå på någon diskussion härav, då jag icke kan finna, att ytterligare polemik i något avseende kan gagna det syfte, som är gemensamt för utrikesdepartementet, Wallenbergs anhöriga och den s.k. Wallenberg-aktionen, nämligen att söka tillvarataga de möjligheter, som alltjämt kunna föreligga att påträffa Wallenberg och återföra honom till Sverige.

Engfeldt/Rtz
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborg-utredningen

U. n.

STOCKHOLM		19
Stockholm den 23 maj 1951.		
<u>Strängt förtroligt.</u>		BIL.
215		
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Bu ^I

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 9 dennes med förfrågan angående den rubrik under vilken beskickningens utgifter för damen från Sibiu skola redovisas i beskickningens räkenskaper får jag meddela, att personalavdelningen förslår, att dylika utgifter upptagas i Edra böcker under rubriken "enskilda personer" och betecknas såsom "utgift enligt uppdrag av chefen för politiska avdelningen".

Deras anmälan till U.D. synes kunna anstå till dess beskickningens utlägg i detta eller andra fall, som ha med Müller-ärendet överhuvudtaget att göra, i sin helhet verkställts. Anmälan bör ske på vanligt sätt med vederbörliga åberopningar och skrivelsen läggas i ett kuvert, adresserat till "chefen för räkenskapsbyrån".

u/ Sven Dahlman

29/5-51.
Exp. med kurir
till Istanbul.

/Rtz

Envoyén Allard,
Budapest.

hbr. Dahlman-Allard,
Istanbul, 29.5.51.

Tuk. 24/5

(röd lapp)

25/ Avskrift av enskilt och strängt förtroligt
handbrev från Envoyén Allard, Sofia, till
Utrikesrådet Dahlman, Utrikesdepartementet,
dagtecknat den 19.5.1951.

229
24.5.51. T
P 2 km

Min fru avreste för några dagar sedan till Bukarest, där hon på diskret väg stämt möte med den dam från Sibiu, som skulle ha möjlighet att kontrollera Müllers uppgifter. Hon har nu meddelat mig i ? tel. att damen i fråga försvunnit d.v.s. antingen gått under jorden eller arresterats. I enlighet med vad vi muntligt överenskommit före min frus avresa har hon i stället försökt att få konsuln i Sibiu att under lämplig förevändning resa till Bukarest. Av antydningar vid ett telefonsamtal idag har jag tyckt mig förstå att min fru ansåg sig ha goda förhoppningar om att konsuln skulle komma. Min fru kommer att från Bukarest direkt telegrafera till Dig om resultatet. Därest hon skulle misslyckas att få de önskade uppgifterna, återstår inget annat än att anlita israeliterna för anskaffande av dessa. Jag vill emellertid icke inblanda israeliterna innan jag erhållit besked om att Ni där hemma icke ha någon invändning häremot.

Då jag nu har en liten paus i mitt arbete reser jag till Istanbul med kurirpost och skulle vilja begagna uppehållet här för att taga ut 10 dagar av den semester som håller på att frysa inne från 1950. För att hinna erhålla fortsatta instruktioner och underrättelser från Dig avvaktar jag här ankomsten av flygplanet från Stockholm torsdagen den 31 maj. Jag vore därför tacksam för att få några rader från Dig senast med planet denna dag.

Därefter återvänder jag till Sofia och efter några dagars uppehåll där fortsätter jag till Bukarest och därifrån till Prag.

Jul 24/72

Sofie

12. 5. 51

Stallt de Stängt
fortfarande

Bröder

Käpa duget

Nin

amst

for

den

Endan

tu

Den

härst

distrikt

by

stängt

med

den

från

Sibir

den

my

lyst

ut

kontroll

av

sig

den

med

för

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

den

tel. 24/5 (röd lapp)

Avskrift av enskilt och strängt förtroligt
handbrev från Envoyén Allard, Sofia, till
Utrikesrådet Dahlman, Utrikesdepartementet,
dagtecknat den 19.5.1951.

Min fru avreste för några dagar sedan till Bukarest, där hon på diskret väg stämt möte med den dam från Sibiu, som skulle ha möjlighet att kontrollera Müllers uppgifter. Hon har nu meddelat mig i tel. att damen i fråga försvunnit d.v.s. antingen gått under jorden eller arresterats. I enlighet med vad vi muntligt överenskommit före min frus avresa har hon i stället försökt att få kontakt i Sibiu att under lämplig förevändning resa till Bukarest. Av antydningar vid ett telefonsamtal idag har jag tyckt mig förstå att min fru ansåg sig ha goda förhoppningar om att konsuln skulle komma. Min fru kommer att från Bukarest direkt telegrafera till Dig om resultatet. Därest hon skulle misslyckas att få de önskade uppgifterna, återstår inget annat än att anlita israeliterna för anskaffande av dessa. Jag vill emellertid icke inblanda israeliterna innan jag erhållit besked om att Ni där hemma icke ha någon invändning häremot.

Då jag nu har en liten paus i mitt arbete reser jag till Istanbul med kurirpost och skulle vilja begagna uppehållet här för att taga ut 10 dagar av den semester som håller på att frysa inne från 1950. För att hinna erhålla fortsatta instruktioner och underrättelser från Dig avvaktar jag här ankomsten av flygplanet från Stockholm torsdagen den 31 maj. Jag vore därför tacksam för att få några rader från Dig senast med planet denna dag.

Därefter återvänder jag till Sofia och efter några dagars uppehåll där fortsätter jag till Bukarest och därifrån till Prag.

Odhner/BN.
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. vissa schweiziska medborgare
i URSS.

STOCKHOLM		19
Stockholm, le 24 mai 1951.		
N:o 35	annexes.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	Eu I

Monsieur le Ministre,

~~Wallenberg~~

En me référant à votre lettre en date du 21 mai
j'ai l'honneur de vous transmettre ci-joints, avec mes
remerciements renouvelés, les documents concernant le sort
de certains ressortissants suisses en URSS.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, les assurances
de ma haute considération.

/undert./ Östen Undén.

sieur le Dr. Henry Vallotton,
oyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de Suisse,
etc. etc.

delivered Enghelst 5.2

EXP. 24 B. 1.
5

P.M. rem. Komm. Danielsson,
25.5.51.

Telegram i blankett chiffer från
Budapest

Avsant den 24/5 19 51 kl. 1803

Ankom den 24/5 19 51 kl. 2145

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

Sjöborgsbefordringen

INK. UTRIKES DEP:T		
D. N:o 113 68		
25 MAJ 1951		
GR.	AVD.	MÅL.
P	2	8. I

N. 2.

52

68. För Dahlman. Ditt handbrev Allard
den 27 april Bela Szigzarto, som återkommit
förra året ur rysk krigsfångenskap, sedan dess
internerad i koncentrationslägret i
Kistarcsó. Far, mor och en syster bo alltjämt
å den angivna adressen, men kunna ej kommuni-
cera med Bela.

Tamm

Engfeldt/Rtz

Röd Kaffi
P 2 Eu^I

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 25 maj 1951.
Överl. till Komm. Danielsson,
Sthlm., f.k. (hemligstpl.)
E.u.
S. Engfeldt
tjf. Byråchef

28/5
Rtz

P.M.

Från legationsrådet Tamm i Budapest har den 24 maj 1951 ingått ett meddelande av följande innehåll.

Bela Szigzarto, som förra året återkommit ur rysk krigsfångenskap, vore sedan dess internerad i koncentrationslägret i Kistarcsa. Far, mor och en syster bodde alltjämt å den angivna adressen men kunde ej kommunicera med Bela.

Stockholm den 25 maj 1951.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 23 maj 1951.

251

P 2 *huv*

AA
S.E.
MM

Broder,

den 27 april

Under åberopande av Ditt handbrev/får jag i dag i anslutning till vad jag tidigare genom Hammarskjöld låtit meddela Åström säga följande.

Balkan-Zigeuner

Då vederbörande^x ej längre står i telefonkatalogen och ej heller på annat sätt av oss själva kunnat återfinnas ha vi - givetvis med iakttagande av all vederbörlig diskretion - vänt oss till en person som brukar hjälpa oss i sådana ärenden. Då undersökning erfordras även ute i landet dröjer det kanske något innan vi kunna förmedla något besked härom.

När jag kommer hem om någon vecka skall jag giva Dig närmare detaljer i saken.

Min Tjänare
K-A. Belfrage

Herr Utrikesrådet Sven Dahlman,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Köpenhamn den 24 maj 1951.

Strängt förtroligt.

259

26.5.51

P 2 Kurt

Broder,

Med anledning av Ditt brev den 21 dennes har jag i dag talat med Mr. Dickinson. Han kände genast igen ringtypen. Den hade vid ifrågavarande tidpunkt sålts i Budapest och han tyckte sig minnas att någon eller några av svenskarna - L. Berg (?) - haft dylika ringar. Huruvida just Wallenberg haft en kunde han däremot alls icke minnas, men det vore icke oantagligt. Han ville fråga sin fru, som möjligen kunde ha bättre minne för dylikt. Eftersom jag just har kurir, avsänder jag dessa rader utan att ha fått detta kompletterande besked. Jag återkommer.

*Dir tvingar
H. B. F.*

*E. har icke haft
så mycket att göra
med W., säger Hinge.*

P.S. Under samtalets gång sade Dickinson att hr Ingvar Ekmark (i STAB:s tjänst, numera troligen i Italien) också arbetat under Wallenberg i Budapest och haft närmare kontakt med honom än D. själv. Om det gällde upplysningar om W. före försvinnandet borde det nog vara av värde att höra E. - men så hade väl troligen redan skett.

Utrikesrådet Dahlgren,
Utrikesdepartementet.

H. B. F.

Engfeldt/Rtz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM

19

Stockholm den 26 maj 1951.

Sträket förtroligt. 1 bil. BIL.

1742
INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MAL.

Eu^I

Anger komma
Ulrichsen till detta
fråga om B. Kommen
ring som vi skulle ha
s. s. A. m.

Broder,

Som Du torde ha sett av den svenska pressen, har fallet Raoul Wallenberg icke upphört att intressera opinionen här hemma. Även inom utrikesdepartementet har arbetet på fullföljandet av såväl äldre som nya spår och uppslag fortsatt. Bland annat har en särskild utredning på utrikesministerns uppdrag verkstälts av f.d. envoyén Sjöborg. Utrikesministern har den 22 dennes i Riksdagens andra kammare besvarat fru Ingrid Gärde-Widemars interpellation om Wallenberg; svarets text närslutes för Din kännedom. Såsom framgår därav innebär envoyén Sjöborgs nu slutförda granskning ingen avslutande fas utan endast ett avsnitt i departementets arbete med frågan.

Anledningen till att jag nu vänder mig till Dig med några frågor är för det första, att interpellanten i en replik ville göra gällande, att i utrikesministerns svar saknades bl.a. en uppgift, som skulle härstamma från Dig, att Wallenberg - enligt vad Du blivit upplyst om under ett av de förhör, som ryssarna underkastade Dig - skulle ha häktats den 7 februari 1945 såsom misstänkt för spioneri. Härigenom hade en radikal förändring till det sämre inträtt i Wallenbergs status efter försvinnandet den 17 januari 1945. Uppgiften om Wallenbergs häktning är helt ny för oss och förefaller - med ledning av här föreliggande uppgifter - snarast vara en vantolkning av de upplysningar Du lämnat i Din bok rörande ryssarnas misstankar mot Dig och Wallenberg för spionageverksamhet. Skulle

Kanslisten B e r g ,

L i m a .

30/5 Rtz

P 2 Int I

*Behåll. under tämp-
ligast Danichon rikt-
for över! vander
underatals B.*

*Röd lepp. Ink. 28/5-
(Övert. av Kon. Danichon)*

P.M.
29/5

5.4
Torsdagen den 24 maj 1951 besökte undertecknad fru Else Sofia Berglund i hennes bostad, Solhemsgatan 6 B i Kumla, varvid jag framhöll, att jag ville delgiva henne Nordströms berättelse. Fru Berglund visade sig vara en mycket bestämd människa och hon vidhöll sin tidigare berättelse. Enligt hennes bestämda uppfattning hade Nordström sagt, att Wallenberg befunnit sig i samma läger utanför Moskva. Hon erinrade sig, att Nordström nämnt siffran 11.000 för de i lägret internerade. Förutom Wallenberg skulle även af Sandeberg ha befunnit sig i lägret. Då Nordström återvände till Jakobstad, hade han omtalat, att två norrmän frigivits från samma läger och de tre männen hade gjort sällskap till någon plats i Sydfinland, sedan de passerat Porkalaområdet. Några närmare uppgifter om norrmännens vidare öden hade fru Berglund icke fått av Nordström. Nordström var en mycket försiktig människa och han var mycket rädd för att han skulle kunna bli tillbakasänd till Ryssland. De finska kommunisterna i Jakobstad hade nämligen hotat med att sända honom tillbaka till Ryssland, om han yttrade något ofördelaktigt om Ryssland.

Jag frågade fru Berglund, om hon hade några planer på att besöka sina anhöriga i Jakobstad, men hon förklarade, att hon på grund av en nära förestående operation icke kunde besöka Finland detta år. Hon var dock övertygad om, att man skulle kunna vända sig till Nordströms båda systrar, fru Elna Myntti och fru Annie Sandström, båda boende i Jakobstad, och av dessa få bekräftelse på, att Nordström för dem berättat om Wallenberg. Genom ett försiktigt närmande till Nordström trodde fru Berglund det skulle var möjligt att få ytterligare uppgifter av honom. Elna Myntti är omkring 40 år gammal och hennes man har en trävaruaffär i Jakobstad. Annie Sandström är omkring 35 år gammal och hennes man har något slags befattning vid rådhuset i Jakobstad. Nordström torde nu vara chaufför och inneha egen bil. Säkerligen känner Nordström till namnen på de båda norrmännen, varför det icke torde möta några större svårigheter att få dem identifierade.

Mitt intryck av fru Berglund är, att hon knappast själv hitta på historien om att Nordström skulle ha sammanträffat med Wallen-

P 2 *huvud* ✓
Kod Lapp.
28/5-51

P.M.

sa
s.e.
an

Enligt en vittnesuppgift från en person, som påstått sig ha vissa upplysningar att lämna om Wallenberg, skulle den sistnämnde vid försvinnandet den 17 januari 1945 ha burit en "gul" ring (ovisst huruvida den vore av guld) försedd med "tre taggar" och möjligen med en sten med något mörkt i. Det skulle underlätta U.D:s värdering av övriga upplysningar som lämnats, om uppgiften angående ringen kunde kontrolleras.

Nedannämnda personer ha tillfrågats om ovanstående:
Fru Galantay, UD:s arkiv (tjänstgjort i Budapest 1944)
f.d. Kanslisten Göte Carlsson d:o
Fröken Asta Nilsson, Nockeby (tjänstgjort för Rädde Barnen i Ungern 1944)

Ingen av dessa känner till något om en dylik ring ej heller sekreterare Anger, UD. Fröken Margareta Bauer, som 1944-45 tjänstgjorde vid beskickningen i Budapest (numera Linjebuss, Hälsingborg) har med privatbrev ombetts sätta sig i förbindelse med UD, då hon får tillfälle.

Slutligen har Anger i sitt handbrev den 26.5.1951 till f.d. kanslisten vid Budapest-beskickningen, Lars Berg, tillagt några bläckrader om ringfrågan och bifogat en kopia av handbrev Beck-Friis - Dahlman den 24.5.1951 rörande Mr. Dickinsons uttalande i saken.

Stockholm den 28 maj 1951.

S. Engestr.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen.

STOCKHOLM		19
Stockholm den 29 maj 1951.		
Strängt förtroligt och personligt.		
216		
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

U. n.

Broder,

Med tack för Ditt brev den 19 dennes från Sofia får jag härmed bekräfta, att vi icke ha någon erinran emot att Du, om nödvändigt, använder israelernas hjälp för att få fram uppgifter rörande Cuza.

Tamm har meddelat, att Bela "Szigzarto" förra året återkommit ur "rysk krigsfångenskap" och att han sedan dess är internerad i koncentrationslägret i Kistarcsó. Enligt vad Tamm erfarit, skulle vidare Szigzartos fader, moder och en syster alltjämt bo på den uppgivna adressen, men de kunna ej kommunicera med Bela. Dessa uppgifter äro ju högst intressanta, dels därför att Szigzarto verkligen existerar och dels därför att vi nu fått nya bevis på med vilken härva av lögnar Müller omgett sin berättelse. Enligt Fondells sista samtal med Müller insisterade ju Müller på att "Szigysorto" vistades på fri fot våren 1947 och vid den tidpunkten var lärare i pianospelning, medan han numera skulle vara kapten i den ungerska armén.

Då vi nu fastställt, att Szigzarto existerar, finns det väl, trots Müllers alla bevisade lögnar, en möjlighet, att Szigzarto sammanträffat med Bendel och berättat härom för Müller, som sedan spunnit vidare på tråden. Någon bestämd mening om saken kan man naturligtvis inte ha. Men det är alldeles uppenbart, att det skulle vara av största intresse att få höra vad Szigzarto själv kan ha att berätta om såväl Bendel som Müller. Svårigheterna att upprätta någon kontakt med honom i koncentrationslägret Kistarcsó ligga i öppen dag; kanske ser Du ändå någon möjlig-

Envoyén A l l a r d ,
I s t a n b u l .

29/5
Linné
216

LÉGATION DE SUÈDE

den 23. Maj 1951.

Mak. 30/5

Bukarest

/röd lapp/L

249

30-5-51

P 2 kent

11.1

ch.tel. B. Bukarest
den 31.5.51.

Bästa Utiskerädet, /Dahlman/

Märsktet hämed en föteckning

av alla inom Rumänien praktiserande
läkare, ömme fängelseläkare, som
graduerats innan 1942.

Av denna framgår att Mülles
uppgifter angående soägers ö
systems verksamhet i Sibirien, som
läkare redan 1929, äro rena
fantasier. Det har varit rätt
svårt bedöma efterforskningar i
Sibirien då den personen i fråga varit

på, som varande den lämpligaste
här för, sedan 6 veckor är spårlöst
försvunnen, antingen anslutad
eller gått under jorden. Men
med hjälp av vår f. d. karred
där han jag lyckats fastslå
att ingen person med det upp-
givna namnet nu finns i
Sibirien, o ej heller finns där
de senaste åren. Detta stöder
samt jurelserna i Wien på-
stående att han lämnat de byn
pån Sibirien i Bukhara i början
av 1946, o att denne skulle vara god
vän med hans svägers. Möjligen
kan där, pån jurelserna sida,

vara en färväktling mellan namnen
 buza o Stunga. För oss en egen.
 dantig färväktling men fullt möjligt
 bland halvutbildade rumäner, där
 bägge namnen ideligen färväktas
 i deras historia. En dantes Stunga
 finns nämligen: Silie. Han står
 ej i lärofärdteckningen då han till-
 hä den yngre generationen, men dämlig
 i telefonkatalogen. Att Kullen
 ej gåna vill att någon annan än
 han själv skulle kontaktera
 hans svägers förstår jag mer än någonsin.
 En apotekare Kionec är också
 fullkamt okänd i Silie.

Emellertid påstås vi efter forskning
med iakttagande ~~att~~ den allra
största försikthighet. Allting tar
jag så lång tid här, då man ej
heller kan räkna att konop den
om d. Sittu, men jag hoppas att i i
vägen av Juni kanske få ut
något mera. Måken väger
är kanske i. ex. betänks i villut jag
jag har svårt tänka mig att han som
tidigt varit fängelslättan!

Då Sven är i Istanbul har jag låtit
mig bititen skriva direkt till Utrikes
rådet då han Becklund är ena
när till Stockholm. Vore mycket be-
rädd om läkarföreläsning kunde återvända
med värda kunsk. Det är ett annat exempel
di fäster ej längre finns att köpa. Utrikesrådet Utrikes
Kontoret Allard

Bukarest den 23 maj 1951.

P 2.

2 bil.

Personligt och strängt för-
troligt.

756

20.5.51

P. 2 *lur**adm* Herr Utrikesråd,

./.
7.5/

Jag ber härmed få översända två räkningar å sammanlagt lei 13.412, som jag utlagt för resekostnader, dels för en person i samband med överbringande av ett meddelande till vederbörande i Sibiu och dels rese- och uppehållskostnader i Bukarest för den senare. Jag får anhålla att motvärdet i kronor insättes på min checkräkning i Skandinaviska Banken, huvudkontoret, Stockholm.

*Herr Utrikesrådets värdesamt
fullgion
Gösta Kinnhedh*

*Exp. 3/8-51**82-*

BEMYNDIGAN: 9901 den 8/8 1951	
Besk.	Bukarest
Gkoms.	
Kons.	
Lei 13.412:-	(3:45) = Kr. 462:71
Debet: Fsk ö: Ecker utgifter	

*Er. fr. utgiften i riktighet med väntande
handkras. Beloppet torde bekräftas
till kassan Kinnhedh*

62. MP

Herr Utrikesrådet S. D a h l m a n ,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

R E C U.

Cartes de chemin de fer a Sibiu

aller et retour.....4.500 Lei

Dejeuner et autobus..... 500 "

Total 5.000 Lei

Ionica Ierota

20 Mai 1951,

Q U I T T U N G

Ich bestätige hiermit den Empfang von

1) Fahrkarte Sibiu-Bukarest-Sibiu	Lei	4.412
2) Hotellkosten in Bukarest 20-22 Mai	"	2.000
3) Verpflegung in Bukarest 20-22 Mai	"	2.000
<u>Total Lei</u>		<u>8.412</u>

von der Schwedischen Gesandtschaft erhalten zu haben.

Bukarest, den 22. Mai 1951.

Yoru Caru

LÉGATION DE SUÈDE

Msk. 30/5 (röd lapp)

Bukarest den 23 maj 1951.

Personligt och strängt
förtroligt.

P 2.

1 bil.

tit. 31.5.51.

A.L.

Herr Utrikesråd,

Den läkare i Sibiu, som vederbörande svenska myndighe-
ter intressera sig för, existerar tydligen ej enligt på pla-
sen verkställda undersökningar. Ej heller har hans hustru,
som även uppgivits vara läkare, kunnat lokaliseras. För at
vederbörande själva skola kunna övertyga sig om uppgifterna
riktighet översänder jag härmed en år 1942 utgiven förteck-
ning över samtliga rumänska läkare, som intill året dessför-
innan avlagt medicinsk examen.

Jag får anhänga, att boken sedan densamma studerats
återställles till beskickningen.

Herr Utrikesrådets värt sammt

tillegijone

Gösta Rönneberg

x från 1929

Herr Utrikesrådet S. D a h l m a n ,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Mjuk. 30/5 (röd lapp) ✓

Köpenhamn den 28 maj 1951.

Strängt förtroligt.

278

30.5.51.

P 2 Rem

Danielson mott. 30.5.51

*aa
30.5.*

AM

Broder,

I anslutning till mitt brev den 24 dennes ber jag få meddela att Mrs Dickinson, enligt vad hennes man upplyst, icke kunde erinra sig något som helst beträffande ringen.

*Di. Tingsjö
H. Bengtsson*

Utrikesrådet D a h l m a n,
Utrikesdepartementet.

Yuk. 31/5 /röd lapp/- -

Budapest den 25 maj 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

117

31.5.51

P 2 Den

Herr Kabinettssekreterare,

Jag har omedelbart efter min återkomst till Budapest vidtagit preliminära åtgärder i syfte att erhålla upplysningar om läget här i visst avseende under januari 1945.

Uppgiften stöter emellertid på ansemliga svårigheter, då, såvitt jag hittills kunnat utröna, några dokumentariska bevis eller andra skriftliga anteckningar saknas. Mina kolleger (militära och civila) vid andra västerländska beskickningar ha ej heller kunnat lämna några tillfredsställande informationer. Ungerska källor, som konsulterats, äro motsäggande och i regel grumliga.

Det förefaller emellertid preliminärt sett, som om några egentliga pilkorsband ej opererat öster om Budapest vid ifrågavarande tidpunkt.

Så snart jag återkommer från semestern, som anträdes i dagarna, skall jag fortsätta efterforskningarna och hoppas då bliva i tillfälle att kunna lämna något fylligare upplysningar.

med utmärkt högsaklighet
Hug. Lundberg

Kabinettssekreteraren Lundberg,
Utrikesdepartementet.

19/7 Arst. T. Hedengren,
Tel. 8110, f. k.
u) Carbonnier.

P 2 Tema I

Yukon 31/5 (av Danielsson
vid beräk)

P.M.

till Coen-spåret.

Rou Lapp.

SS
WN
Onsdagen den 30 maj 1951 sammanträffade undertecknad med den judiske rabbinen i Stockholm, dr Wilhelm, och jag frågade honom, huruvida han vore i stånd att skaffa några uppgifter om dr A.K. Coen. Dr Wilhelm fick några data angående Coen och han lovade sätta sig i förbindelse med ett par bekanta i Jerusalem, bland dem dr Samuel Löwinger, tidigare rektor vid rabbin-skolan i Budapest. Dr Löwinger anlände från Budapest till Israel för cirka 2 år sedan och han torde ha ett kartotek över samtliga till Israel invandrade judar under de senaste 5 åren. Då jag hörde detta frågade jag honom, om han samtidigt skulle vilja efterforska dr André Veres, omnämnd av dr Hermanns, vilket han lovade. Jag nämnde för dr Wilhelm, att mitt intresse för de båda personerna gällde vissa efterforskningar i Wallenbergsaken och då dr Wilhelm hörde detta, förklarade han, att det nu torde finnas minst 1.000 judar, vilka utvandrat från Budapest till Israel och bland dessa torde det finnas minst 50 personer, som skulle känna till Raoul Wallenberg mycket nära, enär många samarbetat med Wallenberg. Dr Wilhelm ansåg, att man genom att resa omkring i Israel skulle kunna spåra dessa judar och få många detaljer angående Wallenberg. Själv är dr Wilhelm beredd att resa ned till Israel, vilket land han känner synnerligen väl efter en 15-årig vistelse där. Han står gärna till tjänst med att försöka få kontakt med sådana judar, som kunna lämna upplysningar. Om en resa bleve aktuell kunde han dock resa först i augusti 1951.

Beträffande efterforskningarna av Coen har förfrågan gjorts hos de amerikanska immigrationsmyndigheterna för utrönande av, huruvida Coen anlant till Förenta Staterna.

Stockholm den 30 maj 1951.

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)

Engfeldt/Rtz
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM den 31 maj 1951		
N:o 20	CHIFFER BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL Eu ^I

Svensk
Bukarest

dm

För Allard från Dahlman. Mottagit Din frus brev 23 maj noterar tacksamt efterforskningarna fortsätts vilket vi fortfarande anse mycket önskvärt. Om positivt besked ej erhålles genom nu inledda åtgärder böra undersökningarna beträffande både läkare och övriga omständigheter av intresse om möjligt fullföljas av tidigare överenskommen legation. F.d. evangeliske pastorn i Sibiu, Scherer, numera flykting i ^{Linz} ~~Salsburg~~, har vid fråga av Fondell om läkaren utan betänkande svarat ~~att~~ cit ja han tillhör en mycket känd familj i s..... slutcit. Har mannen möjligen titeln doktor utan att vara läkare?

Cabinet

Ekv 31.5.16.15 /B

Engfeldt/Rtz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

U. n.

/röd lapp/

STOCKHOLM		19
Stockholm den 31 maj 1951.		
Strängt förtroligt.		1 bil. Bil.
INK. D. N:o 218		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Bäste Herr Rönnhedh,

Närslutet får jag återsända den med Edert
handbrev den 23 maj 1951 insända katalogen över rumänska
läkare.

u/ Sven Dahlman

Kanslisten Rönnhedh,
Bukarest.

EXT 1/6 Ritz

Engfeldt/Rtz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM		19
Stockholm den 31 maj 1951.		
N:o 4117 (?)	3	bil. BIL
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MAL. Eu ^I

Kommissarie O. Danielsson,
Stockholm.

./1-3

Åberopande gårdagens telefonsamtal får jag härmed
översända avskrifter av följande handlingar rörande
danske medborgaren Haakon Dahl:

hbr. Dahlman, UD - Dardel, Köpenhamn, 21.3.1949

hbr. jmt.bil. Dardel, Köpenhamn - Dahlman, UD, 6.4.49

hbr. Beck-Friis, Köpenhamn - Dahlman, UD, 26.9.1949.

Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt)

tjfr. Byråchef

3/5 Rtg

Avskrift.

trou lapp

293

2.6.57.

Istanbul den 30.5.51. p 2 *hemi*

Personligt och strängt förtroligt.

A.4

5
6 *Igm Budapest*

Broder,

Tack för Dina tvenne brev i Müller-affären. Jag skall givetvis i enlighet med Din önskan stanna i Budapest, så länge som behövs.

Som Du vid det här laget vet genom min frus brev till Dig från Bukarest, synes ju Müllers historia vara uppdiiktad från början till slutet, då ingen läkare med namnet Cuza finnes. Att juveleraren i Wien och prästen i Linz, som Fondell träffat, påstått motsatsen är tydligen beroende på en bland rumäner vanlig förväxling mellan namnen Cuza och Sturdza. En ogift och känd läkare i Sibiu med ^{sist} förnämnda namn finnes. Konsuln i Sibiu har dessutom tillfogat att det uppgivna förnamnet till doktorn (Surdu) icke användes bland rumäner.

Vad beträffar Stefan Carl har Israels beskickning meddelat, att han är rädd för att taga kontakt med beskickningar ännu en gång. Han har sålunda icke varit i Bukarest och därför icke fått del av det frågeformulär som sändes till Rönnehed. På vår förfrågan har vidare meddelats, att Stefan Carl icke önskar emigrera till Palestina. Jag hade eljest tänkt begära att han av Israels legation skulle erhålla prioritet för resa till Palestina, där han lättare skulle kunna utfrågas av våra representanter.

Då jag förmodar, att det blir en del skrivarbete i Budapest i denna fråga och jag ej vill anlita den ordinarie skrivpersonalen på beskickningen hoppas jag att UD inget har emot att jag ber Rosita komma över från Wien till Budapest på några dagar eller högst en vecka. Jag har redan talat med henne härom innan hon lämnade Budapest och hon lovade komma över från Wien om jag behövde henne. Hon har med tanke på

denna eventualitet icke avanmälts i Budapest utan innehar fortfarande diplomatkort av UD. därstädes. Om jag ej hör något från Dig, utgår jag från att min begäran bifalles.

Din tillgivne Sven Allard.

Stockholm den 30. 5. 51 Juh. 2/6

Hemligstämpel.

RÖD LAPP.

Stockholm den 5 juni 1951.
Överlämnas till Kommissarie
C. Danielsson för kännedom.
Enligt uppdrag:

Stig Engfeldt.

Personligt och
strängt förtärligt.

Överl. av Stig Engfeldt. Ch. Ed. 5/6. Daterad 5/6. Bukhans.
1) Jag och mina tre barn i kända
assur. 2) skall göras i nyhet
här till i skolan. Stamma i Buda.
Jag har länge varit bekant
med den minsta vid det här laget
och genom mina försök har jag
kunna se att de mullers hester
vara upprepade gånger till
starkt de ingår i skolan med
hans och Cuzo färdig. Om jag
i Wien och i väster i Sverige. En
tröst, i detta mötet om tydliga
beredande i en bland rummer
varkit förhållning mellan namnen Cuzo
och Sturdy. In oger och värd i skolan
i Sverige med det namnda namn
färdig. Konsten i Sverige har dessutom
härstamt ut det uppgivna namn
nu doktor n (Linda) och användes
bland rummer.
2) Jag har träffat Stefan och Lars
i skolan och de har varit
beträffande beträffande

Muddelst ut han en radd för att
 taga kontakt med vissa keshikningar som
 är i en plan har således inte varit
 i Bukarest och därför inte fått
 det av det frägningslära som skades
 till Rönnehal. På vår försäkring har
 vidare muddelst ut Stefan Carl
 inte önskar emigrera till Talestio.
 Ty hade det varit lättare för oss
 hade vi också begär ut erkänn
 hade vi också begär ut erkänn
 vid det för alla till Talestio, där han
 villare skulle kunna utfrågas
 bara i personligt. Förmodar, att det
 3/4 av den skriftliga i Budapest i
 denna fråga och i de olika delarna
 ordinarie skriftliga i keshikningar
 hoppas på att nå inget har emottagit
 på den i Rönnehal komma över den
 Wien till Budapest på något sätt
 eller högst en vecka innan han
 talat med honom honom innan han
 kom till Budapest och han lovade
 komma över från Wien om han behövde
 komma. Han har med tanke på denna
 omständighet inte utnämnd i Rönne-
 hal utan han förfärdigt diplomat.
 ett kort av att det skades om på i en
 nytt från sig, utgå jag från att man
 begär bifall. Den ingår
 (m. m.)

Rom den 30 maj 1951.

Hemlig.

1 bil. / 13 ex./

Förtroligt.

Stockholm den 6 juni 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson.
Enligt uppdrag:

793

Ink.	4 juni 1951	
Avd.	Gr.	Mal
P	2	Eu I

11/6
Stig Engfeldt (Stig Engfeldt.)
Förste Sekreterare.

(Pol.)

Broder,

I anslutning till Beck-Friis' handbrev till Dig den 7 maj 1951 angående herr Giorgio Prelasca, vilken lämnat upplysningar i Wallenberg-affären, ber jag få översända närslutna översättning av en upplysning, som konsulatet i Milano införskaffat angående Prelasca.

Din tjänstgörande
Stig Engfeldt

Utrikesrådet Dahlman,
Utrikesdepartementet.

Översättning.

KOSMOS, Milano

11/70415 Svenska Konsulatet Milano/953

Prelasca Giorgio

Inspektör Liquigas

Trieste
Via R. Manna 26

Det säges

Herr Prelasca Giorgio son till Carlo, som med hustrun bor i en våning tillsammans med familjen Timeus i fjärde våningen på Via Ruggero Manna 26, är anställd såsom inspektör hos A.B. Liquigas i Milano och reser för detta i vissa delar av norra Italien.

Han är en person med goda moraliska egenskaper, allvarlig, företagsam och hederlig.

De likvida medel han disponerar äro blygsamma men tillåta honom att leva ett lugnt liv och utöva normal verksamhet.

Till dags dato känner man ingenting ofördelaktigt om honom liksom man ej heller känner till några skulder utom vanliga kommersiella sådana, vilka betalas på de bestämda förfallodagarna.

Hans nuvarande ställning är normal.

Han har goda förbindelser och utför ett regelbundet arbete.

Informationskällorna anse honom aktningvärd och förtjänt att anlitas.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

ang. Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM		5 #6.51.	19
N:o 22	Chiffer	BUD.	BIL.
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MAL.	
P	2	Eu ^I	

Nu *N. 2*
Beskickningen Bukarest

För Allard från Dahlman. Ditt handbrev 30 maj Istanbul. Primo. Det synes oss synnerligen angeläget att Stefan Carl så snart som möjligt utfrågas. Ifrågasätter ~~att~~ *om någon* *for* representant från vederbörande legation på beskickningens bekostnad *skulle kunna* uppsöka honom sedan uppdragets vikt och betydelse av största diskretion inskräpts. Secundo. Bekräftar åter att undersökningarna i fallet Cuza böra fortsättas.

Cabinet.

Exp. den 5/6 kl. 1830 *lett*

utr. rådet Dahlman
haft del 6.6.51 kl. 18⁰⁰

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	5-1 en

Telegram i blankettchiffer från Sofia

Avsant den 6 / 6 19 51 kl. 1330

Ankom den 6 / 6 19 51 kl. 1655

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

Igm Sofia Dahlman
7/6 A. L.

Ex 2 Statsrådet

17.

Personligt för Dahlman. Edert chiffer 20 till Bukarest.

Primo. Rönnhedh meddelar, att Israels legation befarar, att S C ej kommer att hörsamma uppmaning att besöka Bukarest då ny resa dit skulle väcka alltför stor uppmärksamhet i hans hemstad, särskilt som han ej avser att emigrera. Måhända kan Israels legation förmås att på vår bekostnad sända pålitlig rumänsk jude till Cluj för att där kontakta S C. Då i dylikt fall inga skriftliga aktstycken torde kunna medföras är det önskvärt, att frågorna i det av Eder utarbetade formuläret väsentligt reduceras så att vederbörande utan svårighet kan hålla dessa i minnet. 7 behållningar fatta att sedan Israels minister definitivt lämnat Bukarest legationen där visar mindre intresse för att hjälpa oss än tidigare.

Secundo. Därest vare sig läkare eller tandläkare med namnet Cuza i Sibiu synes det som om bindande bevis föreligger för att Müllers historia är uppdiktad. De samstämmiga uttalanden, som gjorts av pastorn i Linz och av juveleraren i Wien, kunna fullt förklaras av en bland rumänerna vanlig förväxling av Cuza och Sturdza, som båda äro historiska namn från 1800-talets första hälft. En ogift läkare Sturdza som bekant i Sibiu under det att enligt min frus uppgift inga Cuza överhuvud finnas i telefonkatalogen för sistnämnda stad.

Allard.

Avskrift.

Ködl hyf.

298

7-6-51-

P. E. Tamm

Istanbul den 31. maj 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

A. J.
du
Broder,

2/6 Sigm Sofia

Med tack för Ditt brev den 29. ds., som jag, då kurirlägenhet här finnes, kan besvara omedelbart vill jag framföra följande.

1. Den enda möjlighet att komma i förbindelse med en person i koncentrationsläger är genom nära släktingar, som vanligen få besöka vederbörande en gång i månaden. Om det är riktigt, som Tamm säger, att Szigysortos föräldrar ej kunna kommunicera med denne ser jag för närvarande inga utsikter för någon att komma i förbindelse med honom. Måhända kunna dock föräldrarna senare erhålla dylikt tillstånd.

2. Därest Szigysorto kommit tillbaka till Ungern från rysk krigsfångenskap först år 1950 förstår jag icke, hur Müller överhuvudtaget kunnat sammanträffa med denne enär Müller begav sig till Frankrike 1947 eller 1948 och sedan dess väl knappast återvänt till Ungern.

3. Därest Müller mot all förmodan sammanträffat med eller bott hos Szigysorto, torde föräldrarna igenkänna den förre. Man kunde därför kanske genom någon mellanhand visa föräldrarnas Müllers foto och fråga om de sett denne man.

4. Omständigheten att Szigysorto sitter i koncentrationsläger försvårar eller omöjliggör även ur andra synpunkter fortsatta efterforskningar. Ty även släktingar till en dylik person betraktas av andra ungrare nästan som pestsmittade. Min fru befarar därför att hennes vänner, även mot kontant erkänsla, icke skola våga upptaga kontakt med föräldrarna till en person, som befinner sig i koncentrationsläger. Kanske Du därför i första hand borde telegrafera till Tamm att beskickningens advokat borde göra ett försök

att få kontakt med föräldrarna. Om detta lyckas skulle advokaten framställa ett fåtal precisa frågor, som Ni i UD eller Fondell böra formulera.

5. Det föregående återger de första reflektioner, vartill Ditt handbrev giver anledning. Då jag kommer till Budapest skall jag givetvis, med ledning av de uppgifter som där föreligga ytterligare fundera på vad som kan åtgöras.

Sedan jag nu mottagit den kurirpost från Stockholm som jag väntat på, återvänder jag till Sofia, där jag har några ärenden för handelsavdelningen att slutföra. Därifrån begiver jag mig till Bukarest - men blott för några få dagar - och skall där ånyo söka kontakt med Israels chargé d'affaires om Stefan Carl. Från Bukarest reser jag till Budapest och Prag. Jag skall på sedvanligt sätt genom telegram underrätta UD om ankomst och avresedagar. Det vore bra, om Du efter mottagandet av detta brev ville sända mig ett telegram till Sofia med en kort orientering om läget och meddelande, hur Ni för närvarande se på Müller-Bendel-affären.

Med hjärtligahälsningar

Din tillgivne

Sven Allard.

Juh. 2/6

RÖD LAPP.

2. Istanbul den 31. maj 1951

Anv. Sofia

2/6

Personligt och strängt
fortroligt

Börder

Med tack för ditt brev den 28. ds. från
191. dr. Kurischewskij som finner. Kan be-
lägga meddelandet, vill jag framföra
följande

1. Att under minlighet och
komma i förbindelse med de per-
son i kommitténs lagar ut genom
våra släktingar som vanligen för besöka
ledarbränd i gäst i närheten.
Om det är riktigt som Tamm
säger att friggertor frälldas i
Kommittén kommittén med denna
särskilt för närvarande inga utsikter
för utgåva av kommittén i förbindelse
med honom. Måttvårda kommittén
för äldre barn som erhållt dylikt
fritt stund.

2. Enligt friggertor friggertor kommittén
tänker på att utgåva från rysh
Krigsfördraget 1850 förstås
jag inte, har varit överhuvudtaget
Kommittén som man träffa med denna
att man måtte besöka sig hos fränkisch

1977 der 1978. oder schon des
an Haupt als auch im Kugeln
mit aus - 1978

1971 der 11/18
an Hauptstadt
Ersucht im Kuzyn
mit aus 18/18

3. Särsk. milt. mot en förmoda
Sammankomst med den o. p. hos
Förstakt för föräldrar
i skolan den 10. Man kunde
då förkunna sig om närmare
om de föräldrarnas milt
först. om på. om det ser den
till.

Lärare och
Sammankallat med den goda kos-
tliga satsen för allmänna
och kyrkans delar. Man kunde
därför känna sig som en nyttan.
Vad är det för allmänna nyttan
för oss alla på denna tid?
Dessa.

Tingssamtal torsdag för all rum

Es ist besser, wenn man Kunde
wird, als wenn man Kunde
ist.

To the Honorable -
 the -
 may be well be.

and the mother

und ist sehr schön

4. Omständigheterna vid det här tillfälle i konventet har varit sådana att det varit omöjligt för oss att göra en sådan symmetrisk fördelning för församlingarna. Inom varje stift ingår det en delvis förströdd befolkning, som under uppgiften nästan som en enhet betraktas. Men för beförrelsen av en viss värdighet under året kommer i konventet en delvis sådan en enhet att utgöra kontakt med den som är utvald för att vara den uppräntade i konventet. Valda i den första kunden för den tillräckliga tiden. Tingen är också sådana att de som är utvalda för att vara i konventet för en viss tid. Om detta betyder mycket att de som är utvalda för att vara i konventet för en viss tid. Om detta betyder mycket att de som är utvalda för att vara i konventet för en viss tid.

Letter: I remember the first time I

Souvent elle n'est pas facile à saisir.

vorher
an der Synagoge für alle für

for sharing as! In a way, starting right

From an analysis of the extracts as

Under the name Nathan the first-
born son of Isaac.

Smith ash. Now for signature over
not names. Wardell and next.

not names. Perhaps now
important knowledge, etc. should be

konstante Kontakt mit dem Boden

by the first of our officers
Vukitch in

i. *Pinus strobus* L. *Pinus* *strobus* L.
 15. *Pinus strobus* L. *Pinus* *strobus* L.

dat 15 i / vsta vund oven an -
 18 vi / tis Tunge at bishp -

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

of the same. One little *Lophus*
smaller than the

I think and believe your health
 is in a very good condition.

in inter practica trajektor form de
trajektor de trajektor de trajektor

1891

5. — det föregående återger de
 första reflektionerna varken till
 hand och förmåga — ålindning.
 De kommer — till Buda pest
 skall föregående med ledning av
 de uppgifter som den föregående
 utskickade fundera på vad
 som kan göras.
 Sedan jag nu mottagit den
 kunniga post från Stockholm som jag
 på lite vändan på den Sofia där
 på den närmaste för fullständigt
 avdelningen — att slutligen skärför
 begär jag mig till Bukarest
 — men blot för några få dagar —
 och skall då äro i Lohas kon-
 takt med Israels kargi d'après
 de Stefan Carl, från Bukarest
 till den Buda pest och Prag
 I skall ganska på sed vart
 fast genom tillräckligt
 till den ankomst — och också dagar
 det vore bra, om den efter
 mottagandet av detta brev vore
 kunde mig en tillräckligt
 för att med en kort sammanfattning
 på laget och meddelande, hur det

for our amusement to a winter - garden
at home
the last night. All night
and we were
in morning

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTETang. Sjöborgsutred-
ningen.Telegram

STOCKHOLM 7.6.51. 19		
N:o 15	Chiffer BUD.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P.	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Beskickningen i S o f i a

För Allard från Dahlman. Dina brev Istanbul 30 och 31 maj Edert chiffer 17 Sofia.

Primo Såsom ånyo framhålles i vårt chiffer 22 som väntar på Dig i Bukarest anse vi att undersökningarna i fallet Cuza böra fortsättas. Ehuru uppenbart att Müller stor lögnare anse vi ännu möjlighet finnes att hans berättelse innehåller kärna av sanning. Inom någon dag inkommer franska rapporten som kan bli av stor betydelse för vår bedömning. +

Secundo. Vi tillstyrka livligt tanken att någon pålitlig jude på vår beskicknings bekostnad kontaktar Carl.

Tertio. Tamm avreste 28 maj från Budapest. Vi skola tillställa Dig frågeformulär för advokatens kontakttagande Szizgartos föräldrar med Backlund som anländer Budapest 19 juni. Om Du ej hinner vänta torde Du själv sammanställa lämpliga frågor.

Erinrar att Müller sagt sig ha träffat Szizgarto i rysk fångenskap.
Cabinet

+) Erinrar att Müller
sagt sig ha träffat
Szizgarto i rysk
fångenskap.

(Tilläggs av Kabinets-
sekreteraren)
L.E.

Exp. 8/6 kl. 1800 bett

Kod Lagf. P2 Ren I

Enkel. av Sam. 11/6

Friedr. f. Kahr-
S. 4.

P.M.

aa
S.S.
DM

Med återställande av Jenö Levais bok "Raoul Wallenberg, Hjälten i Budapest", vilken hit överlämnats i såväl ungerskspråkig som svenskspråkig version samt dessutom den officiella s.k. vitboken, även den författad av Jenö Levai, har jag äran meddela att böckerna granskats av dr de Pandy, vilken gjort jämförelser mellan den svenskspråkiga versionen och de ungerskspråkiga. Med undantag för en ofördelaktigare inställning vis-à-vis Wallenbergs insats förekommer icke några uppgifter i de på ungerska skrivna böckerna, som skulle ha kunnat ge Väs några informationer vilka kunnat vara till stöd för hans egenhändigt skrivna berättelse eller den inför sekreterare Engfeldt och undertecknad avgivna berättelsen.

Stockholm den 11 juni 1951.

Otto Jariola

14 Mr. Dahlman - Allared
16 Mr. " - Johansson - Budagust
14 - Jan
Regogörelse för resa till Finland under tiden 4 - 8/6 1951.
Enkel. av Jan. 11/6
P 2 Jun 1/6

Red. Laffr.
DM
Sid
Fred. J. Kalmus
Sid

Sedan det bestämts att finske medborgaren Paul Nordström skulle höras på nytt, avreste undertecknad måndagen den 4 juni med flyg till Helsingfors för att därifrån fortsätta med flyg till Wasa och sedan per järnväg taga mig fram till Jakobstad. Vid ankomsten till Helsingfors visade det sig att någon plats på Wasa-planet icke kunde erhållas, varför jag på måndagskvällen den 4 avreste med tåg till Jakobstad (Pietarsari). Då jag före avresan från Sverige erhållit gynnsamma uppgifter om polismästare i Jakobstad beslöt jag mig för att rådgöra med honom före samtal med Nordström, varvid jag särskilt tänkte förhöra mig om kommunisternas aktivitet i Jakobstad och om det kunde förefinnas någon reell grund för Nordström att av fruktan för kommunisterna underlåta att säga sin uppriktiga mening. Polismästaren, vilkens namn är Laurell och vilken har nära förbindelser med Sverige, där han har en dotter boende, förklarade att Nordström var en mycket svårtillgänglig person, vilken icke i onödan yttrade något. Polismästare Laurell hade hört, att Nordström vid något tillfälle låtit undslippa sig, att förhållandena varit fruktansvärda i Ryssland, men några detaljer hade han aldrig lämnat. Nordströms svåger, kommunalmanen Sandström, vilken hade släktförbindelser med Sverige, var enligt polismästare Laurell en mycket pålitlig och samvetsgrann människa, och han tillhörde det socialdemokratiska partiet. Polismästare Laurell ansåg, att den bästa vägen att närma sig Nordström vore att ta Sandström till hjälp för etablerande av kontakten. Polismästaren bad Sandström komma till polismästarens bostad, där jag hade ett samtal med Sandström. Sandström trodde nog, att man skulle kunna få Nordström att tala, om han fick ett löfte om, att hans namn icke skulle på något vis komma att prisgivas, och Sandström erbjöd sig att tala med Nordström. Sedan Sandström talat med Nordström, bestämdes att Nordström i sällskap med Sandström skulle infinna sig på kvällen tisdagen den 5:te juni 1951 i polismästarens bostad.

MM

Nordström, vilken är boende under adress Heimbackavägen 10 i Jakobstad, tel. 834, tinade upp så småningom under samtalets gång, sedan såväl undertecknad som polismästare Laurell förklarat att han icke behövde hysa några farhågor för att mitt samtal med honom skulle bli känt, då det endast var polismästaren och hans

svåger Sandström, som kände till mitt uppdrag i Jakobstad. Jag bad Nordström ge en beskrivning på Krasnijgorsk-lägrät, och han förklarade, att Krasnijgorsklägrät, som hade nr 27 som ordningsnummer, egentligen bestod av tre olika läger, belägna på ett avstånd av 2½-3 km från varandra. Krasnijgorsk ligger omkring 28 km utanför Moskva, men Nordström kunde inte säga i vilket väderstreck lägrät var beläget med utgångspunkt från Moskva. Nordström hade under sin internerings-tid i Ryssland varit i olika läger och kom troligtvis någon gång under 1944 till Krasnijgorsk. Huruvida de olika avdelningarna inom Krasnijgorsklägrät hade någon särskild beteckning, kunde Nordström inte yttra sig om. Då han flyttades över till detta läger, kom han till en mindre avdelning, som här kommer att betecknas med bokstaven A. Då Nordström vistats i denna avdelning under någon tid, började avspärrningsarbete för en av barackerna, i det att man inhägnade denna barack med taggtråd och utsatte särskilda vak-ter. I samband med att detta arbete blev färdigt för denna spe-cialbaracks iordningsställande fick Nordström tillika med andra interner flytta över till en annan avdelning, som här betecknas som avdelning B. Inalles torde det ha funnits mellan 7 - 8.000 internerade och krigsfångar i avdelningarna A och B, med sju à nio baracker i varje avdelning. Nordström, som kunde ryska språ-
ket hade i viss mån en privilegierad ställning, och han fick bl.a. tjänstgöra som chaufför på en bil, från vilken provianteringen ombesörjdes. Han var kvar i avdelning B till någon tidpunkt på sommaren 1946, då han flyttades till ett läger i Leningrad, och därifrån frigavs han någon gång i oktober 1946.

På direkt fråga vad han kände till om Raoul Wallenberg svarade han, att han av någon hört berättas, att det fanns en svensk vid namn Wallenberg i rysk fångenskap. Vem denne någon var, som berättade detta, kunde Nordström icke erinra sig, och han kunde icke med säkerhet säga, när han hörde detta berättas. I lägrät hade han talat med svensken af Sandeberg, men med honom hade han icke disku-terat fallet Wallenberg. Han kunde icke erinra sig, om uppgiften om att Wallenberg skulle vara rysk fånge lämnats till honom före eller efter sammanträffandena med af Sandeberg. Jag frågade nu Nordström, om han fattat uppgiften om Wallenbergs fångenskap så, att detta innebure, att Wallenberg skulle ha befunnit sig i Krasnijgorsklägrät. Härtill svarade Nordström, att hans sagesman visserligen icke sagt, att Wallenberg befann sig i Krasnijgorsk-lägrät, men med hänsyn till att någon förbindelse med andra läger icke förekom med mindre någon transporterats från ett läger till ett annat, så utgick Nordström från att Wallenberg måste ha be-

funnit sig i Krasnijgorsklägre, och närmast då i den särskilt inhägnade baracken, i vilken enligt vad Nordström hört berättas skulle ha förvarats "professorer och generaler". Bevakningen av denna barack var mycket sträng, och fångarna i baracken fingo icke samtala med andra i avdelningen A befintliga fångar inte ens genom taggtrådsstängslet. Endast ryska soldater hade tillträde till baracken för avlämnandet av mat till de internerade. I den tredje avdelningen, här betecknad C, hade Nordström icke varit och han kände därför icke till vilka personer, som kunde ha varit internerade där. Han hade icke under sin vistelse i Krasnijgorsklägre hört omtalas, att några andra svenskar än af Sandeberg och Wallenberg skulle ha varit i rysk fångenskap. Däremot hade han träffat på danskar och norrmän, men några namn på dessa kunde han nu icke erinra sig. Bland danskarna var en person, som sedermera blivit frigiven och som skulle ha skrivit någon artikel i någon Stockholms-tidning. Möjligen skulle denna person ha varit präst. När artiklarna influerades i Stockholmspressen kunde Nordström icke säga med bestämdhet, men det måste ha varit efter oktober 1946. Självt hade Nordström icke läst artikeln eller artiklarna i fråga men han hade hört dem omtalas.

Jag tillfrågade Nordström, om han icke haft ressamskap med två norrmän från Ryssland till Finland. Nordström svarade, att det var tre norrmän, som frigivits samtidigt från rysk fångenskap, men om dessa norrmän verkligen suttit i Krasnijgorsklägre kunde han icke säga, ty han hade träffat dem först under tiden, då han satt internerad i Leningrad. Namnen och adresserna på dessa norrmän hade Nordström fått och han sade sig ha anteckningar härom i sin bostad. Han lovade söka efter adresserna och överlämna dem till undertecknad, men senare på kvällen meddelade han, att han icke kunde finna dem. Dock trodde han, att hans hustru, som för tillfället var borta på arbete, skulle kunna veta, var adresserna skulle finnas, och Nordström lovade, att skicka ett meddelande härom till undertecknad, om han fann adresserna. Den ene av norrmännen hade kaptens grad och torde ha varit omkring 50 år gammal. Den andre var möjligtvis underlöjtnant, och c:a 23 år gammal och den tredje var menig soldat och likaledes omkring 23 år gammal. De tre norrmännen hade rest från Hangö till Stockholm för vidarebefordran till Norge.

Sedan jag genom Nordströms svåger Sandström erfarit, att Nordström endast tack vare hjälp från en annan finne lyckats komma ut från Ryssland, frågade jag Nordström under vilka omständigheter han lyckades komma ut. Han uppgav då, att han i Krasnijgorsklägrät sammanträffat med en finsk läkare vid namn Paaso, vilken antecknat Nordströms adress i Jakobstad innanför fordret till sin vapenrock, och då Nordström i oktober 1946 kom till Hangö erfor han, att han just hade doktor Paaso att tacka för att hans öde blev känt och att finska myndigheterna på grundval av dr Paasos utsago agerat.

Jag frågade Nordström, vilka möjligheter som förefunnes för en människa med relativt god hälsa och normal kropps-konstitution att klara livet i den ryska fångenskapen. Nordström förklarade då, att förhållandena i Krasnijgorsklägrät voro relativt drägliga, även om också där ett stycke bröd betalades med en guldklörka eller någon dyrbar ring. Däremot vore förhållandena i ett läger uppe i norra Ryssland, varifrån Nordström sänts till Krasnijgorsk, mycket svåra, och i detta läger hade tidvis 30 - 40 fångar avlidit per dag. Efter 1945 hade förhållandena förbättrats något och den som klarade sig så länge, torde ha utsikter att överleva.

Nordström har gjort ansträngningar att få inresetillstånd till Kanada, och om han erhåller visering kommer han att resa dit. Jag frågade honom, om han nu verkligen sagt allt, vad han visste om svensken Wallenberg eller om han på grund av rädsla för kommunisterna och ryssarna eller på grund av något löfte, någon förbindelse eller dylikt, förbundit sig att icke yppa något. Han sade, att han icke skrivit under någon förbindelse eller givit något direkt löfte att icke yttra något om förhållandena i Ryssland, men "politruker i Leningrad" hade sagt, att han borde vara försiktig med vad han yttrade sig om. Nordström försäkrade dock, att han icke kände till något mera om Wallenberg än vad han här uppgivit.

+ + + + +

Då jag av Nordströms uppgifter om läkaren Paasos insats fick klart för mig, att dr Paaso tydligtvis var en handlingskraftig man och att han på grund av sitt yrke måhända haft större möjligheter till inblick i förhållandena i Krasnijgorsklägrät, beslöt jag mig för att söka upp dr Paaso. Jag erfor, att han var identisk med barnläkaren Eino Johannes Paaso, född 23/4 1910 och bosatt i Kuopio. Vidare erfor jag, att Paaso varit krigsfånge under tiden 11/7 1941 - 12/7 1946. Då någon järnvägsförbindelse tvärs över Finland från Jakobstad till Kuopio knappast kunde begagnas på grund av att endast godståg trafikerar de olika småbanorna, återvände jag till Helsingfors för att därifrån möjligtvis komma

med flyg till Kuopio. Jag återkom till Helsingfors onsdagen den 6 juni och hörde mig för ang. flygmöjligheterna till Kuopio, men jag kunde icke erhålla någon plats på Kuopioplanet under torsdagen varför jag på onsdagskvällen avreste med tåg till Kuopio och på torsdagen den 7 juni 1951 sammanträffade jag med dr Paaso, vilken är föreståndare för barnsjukhuset (Savon Lastenlinna) tel. Kuopio 2124.

Det var riktigt, att Nordström sammanträffat med dr Paaso i Krasnijgorsklägre, men tyvärr hade dr Paaso icke varit kvar i detta läger vid den tidpunkt, då Wallenberg kunde ha befunnit sig där. Såsom tidigare nämnts hade dr Paaso varit internerad som rysk krigsfånge i fem år. Han hade emellertid ambulerat mellan icke mindre än 11 krigsfängeläger, detta ~~medan~~ emedan han av ryssarna påstods vara en farlig man, ~~och~~ troligen därför att han kunde ryska och icke drog sig för att säga sin mening till ryssarna. Till Krasnijgorsklägre hade Paaso kommit någon av de första dagarna 1944 och då träffat Nordström just i den avdelning, som av Nordström betecknats med bokstaven A. Paaso bekräftade att Krasnijgorsklägre var indelat i tre avdelningar och att just inom avdelning A fanns en specialbarack, där åtminstone generaler hållits inspärrade. Huruvida professorer eller andra prominenta personer även voro internerade där, kunde Paaso icke yttra sig om. Han hade nämligen inte kvarstannat i Krasnijgorsklägre längre än högst till slutet av februari 1944, och han hade sedan vistats i olika läger, tills han på sommaren 1946 frigavs. Under sin vistelse i Ryssland hade han aldrig hört namnet Raoul Wallenberg nämnas utan det var först efter återkomsten till Finland, som han erfor, att en svensk diplomat med detta namn försvunnit i Budapest.

I Krasnijgorsklägre vistades i början på 1944 en finsk medborgare, en dr Manner, vilken var internerad i lägre men som det oaktat hade mycket stora friheter. Dr Manner hade frivilligt begivit sig till Ryssland, troligen 1931 och han hade under sin vistelse där, troligen i egenskap av arkitekt byggt finska legationens hus i Moskva. I Moskva lär han ha en dotter boende. Denne man hade som sagt mycket stora ~~friheter~~ friheter och kunde bl.a. erhålla permission för resa till Moskva. Säkerligen hölls dr Manner kvar i Krasnijgorsklägre åtminstone t.o.m. krigsslutet. Om han återvänt från Ryssland, visste dr Paaso icke, men han höll icke detta för troligt. Han har en broder, som är eller har varit någon högre ämbets- eller tjänsteman vid den finska statsförvaltningen. Brodern torde vara något mellan 60 och 70 år gammal och

dr Manner är själv något yngre än brodern i Helsingfors. Dr Paaso sade sig veta, att dr Manner i Moskva har kontakter med finska beskickningen där och om man kunde komma i förbindelse med honom, så skulle man säkerligen kunna få exakt besked på, om Raoul Wallenberg befunnit sig i Krasnijgorskläget.

Dr Paaso hade under sin fångenskap i Ryssland sammanträffat med ytterligare en finsk medborgare vid namn Johannes Hausmann. Om dr Paaso sammanträffade med denne Hausmann i Krasnijgorskläget, kunde han icke bestämt säga, eller om det var i något annat läger, men han höll dock för mest troligt, att sammanträffandet ägde rum i Krasnijgorsk. Vid sin återkomst till Finland, då dr Paaso i Hangö hördes av den finska polisen, uppgav han för polisen, vilka finländare han träffat i de ryska fånglägren, och därvid nämnde han även Hausmanns namn. Vid ankomsten till Helsingfors sökte dr Paaso kontakt med Hausmanns familj och fick då veta, att familjen för-
(
gäves sökt efter Hausmann i Ryssland. Hausmanns moder, som vid tiden vistades i utlandet, återvände till Helsingfors och sökte upp den finske presidenten, vilken lovade intervensera. Efter denna intervention dröjde det icke många veckor förrän Hausmann frigavs. Han torde ha ankommit till Finland antingen på hösten 1946 eller i början av 1947. Dr Paaso hänvisade till förhörsprotokollen över förhören i Hangö, där närmare detaljer angående såväl Hausmann som dr Manner förekomma.

Under sin vistelse i Krasnijgorskläget sammanträffade dr Paaso med en ungersk medborgare en greve von Stumm, som tidigare varit ungersk militärattaché i London. von Stumm hade förfrusit båda benen, varför amputation måst företagas. Med denne von Stumm sammanträffade dr Paaso ganska ofta under sin vistelse i Krasnijgorskläget, enär dr Paaso tog engelska lektioner hos von Stumm. Då olika yrkeskategorier ständigt försökte närma sig varandra är det helt naturligt, att von Stumm, om han fått höra att en svensk diplomat från Budapest skulle ha befunnit sig i samma läger, hade tagit kontakt med denne, och då det är troligt, dels att von Stumm på grund av sin invaliditet icke flyttades från Krasnijgorskläget förrän i samband med frigivning, och dels att han verkligen frigivits just på grund av sin invaliditet och återsänts till Ungern, så borde ett försök göras, att komma i kontakt med von Stumm, vilken säkerligen skulle kunna bringa klarhet i frågan, om Wallenberg funnits i Krasnijgorskläget.

Även dr Paaso bekräftade, att möjligheterna att överleva ökade efter krigsslutet och att en människa med normal motståndskraft nog bör kunna ha överlevat fångenskapen och att Wallenberg därför mycket väl skulle kunna vara i livet.

+ + + + +

Med anledning av de från dr Paaso erhållna uppgifterna tog jag kontakt med svenske ministern i Helsingfors och redogjorde i korthet för vad som framkommit. Ministern lovade att taga kontakt med finska utrikesdepartementet och höra sig för ang. dr Manner och Hausmann, så att kontakt om möjligt kan erhållas. Ministern kommer omedelbart att meddela resultatet av undersökningen till utrikesrådet Dahlman.

+ + + + +

Beträffande de av Nordström omnämnda tre norska medborgarna kommer undersökningar att ske för fastställande av deras identitet så att de eventuellt kunna höras. Vid samtalet med Nordström framgick, att en finsk löjtnant - flygare-vid namn Lemminki befunnit sig i den av Nordström som läger A betecknade avdelningen i Krasnijgorskläget. Hur länge Lemminki varit kvar i Krasnijgorskläget kunde Nordström icke säga. Eventuellt kan förfrågan ang. Lemminki riktas till finske militärattachén i Stockholm, om de övriga spåren icke skulle ge önskat resultat.

+ + + + +

Beträffande greve von Stumm borde försök göras för utrönande av huruvida Stumm återvänt från Ryssland och var han nu befinner sig.

Stockholm den 11 juni 1951.

(Otto Danielsson)

14/6 lbr.
Allard
Bukarest
Avskrift.

Ch. Fy. Bonn 12/6
Budapest

Röd Joff. P 2 Rev I
Avskrift tagen i utrikesdepartemen-
tet av rapport från franska säker-
hetspolisen till kommissarie Daniels-
son, överlämnad av denne till utri-
kesdepartementet den 12 juni 1951.

AFFAIRE WALLENBERG - VASIU

S E C R E T

HEMLIG

Enligt 3 § sekretesslagen

13/6 51 S.E.

Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen

Den handling må icke utlämnas utan
särskilt tillstånd av Utrikesdepartemen-
tet j. kung. d. 16 dec. 1949 Nr 696.

Complément d'interrogatoire de VASIU.

VASIU a ainsi complété ses déclarations étant interrogé par nos
soins à la prison de WOLFACH 27 Avril 1951.

Arrêté à DEVA en avril 1945 pour sabotage, il fut trans-
féré peu après au camp de FOCSANY et ensuite à la prison de
SIBIU où il fut condamné le 3-1-1946 à 15 ans d'emprisonnement.
Il se serait évadé le 22-3-1947.

Pendant son séjour à la prison de SIBIU de fin avril 1945
au 22-3-1947, il aurait connu un certain VICHINOWSKY avec lequel
il a parlé pour la première fois le dimanche des Rameaux 1945.
Dans la suite il aurait souvent eu l'occasion de jouer aux
échecs avec cet étranger qui lui confia qu'il s'appelait en
réalité WALLENBERG Raoul. Leurs premiers entretiens auraient eu
lieu dans l'infirmerie de la prison. WALLENBERG était physique-
ment à plat et malade de faim. A la prison on parlait de lui
en disant "le ministre" ou "le docteur".

WALLENBERG lui aurait confié:

- qu'il avait été d'abord emprisonné à ORADEA MARE et à FOCSANY
- que sa mère s'était remarié, après la mort du père de W. avec
un banquier de la banque "Eskilda" (Orthographe phonétique)
- ENSKILDA probablement.
- qu'il a un frère plus jeune que lui
- qu'il connaît bien à BUDAPEST un juif du nom de WEISSLOVITCH
(Orthographe phonétique) d'une maison de pompes funèbres,
qu'il aurait sauvé précédemment.

- VASIU cite comme témoins pouvant confirmer la présence
de WALLENBERG à la prison de SIBIU en 1946/47, les personnes
suivantes:
- a/ - Dr. Cornélio BRADEANU, 50 ans, ex préfet de police dans la
région de BRAD, arrêté et emprisonné à SIBIU pour raison
politique et remis en liberté après une détention d'envi-

ron 5 mois. Le frère de BRADEANU aurait épousé la belle-mère de VASIU. BRADEANU se trouverait maintenant à DEVA ou à TURDA ou à SIBIU.

b/ - MOSTEANU, 35 ans, ex commissarie de police de la SIGURANZA à SIBIU (TURNU ROCU), emprisonné en 1946 dans la section politique et remis en liberté.

c/ - Jonel GOLDEANU, 35 ans environ, ex officier de la SIGURANZA à DEVA, enfermé pour raison politique à la prison de SIBIU en 1946, relâché et domicilié à CALAN.

d/ - BALAN, 50 ans environ, ancien major, gardien^{CHIEF} à la prison de SIBIU, devenu cantinier.

e/ - Niku X. 35 ans environ, né à OHIO ou habitent ses parents ex commissaire de police à FELDIOARA (RASBOENI), emprisonné vers Noël 1946 dans la même section que WALLENBERG, puis remis en liberté.

f/ - Mme. PETRESCU, 55 ans environ, secrétaire à la prison de SIBIU en 1946/47, sur le point d'être pensionnée.

VASIU ne semble pas avoir dit précédemment qu'au moment de son départ de Roumanie il avait été arrêté en HONGRIE, à DEBRECZEN et transféré à BUDAPEST. Il y est resté une dizaine de jours environ à la disposition de la police politique, Andrassy Utca No 60, après Paques 1947 et fut expulsé sur l'Autriche via HEGYESHALOM-BRUCK a.d. Leitha.

Pour vérifier les dires de VASIU, il semblerait indiqué de faire vérifier, d'une part les registres de la prison de SIBIU, notamment de l'infirmerie, sous le nom de VICHINOWSKY, et d'autre part de demander la photographie anthropométrique (avec empreintes digitales) de cette personne.

Enfin par l'interrogatoire de réfugiés venus de Roumanie depuis 1947 (passés par MOLOCH) il serait peut-être possible d'obtenir des précisions.

Nous demeurons néanmoins très sceptiques au sujet de la sincérité de VASIU.

En effet, cet individu est actuellement en prison pour une affaire de droit commun et cherche à tout prix à en sortir. Ses "témoins" de Roumanie sont presque tous des policiers. Il a été d'autre part déjà mêlé à une affaire de contrebande de pénicilline par le

vapeur "Transylvania". Récemment il entra en rapports avec la Sûreté française d'OFFENBURG à propos d'une affaire tout aussi louche de vente de plutonium par les Russes. Il pourrait s'agir tout simplement d'un indicateur professionnel de toutes les polices.

Cependant si vous le désirez nous essaierons de faire vérifier plus à fond en Autriche en Allemagne et en France et en particulier d'interroger des réfugiés venus de Roumanie par MOLOCH depuis 1947.

Prière de nous indiquer vos desiderata à ce sujet.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTETTelegram

ang. Sjöborgsutredningen.

*Förbeh. f. Kalk-skr. 16/6
S.E.*

STOCKHOLM 12 juni 1951		
N:o 21	BUD	BIL.
INK. D. N:o Enl. sekr. Engfeldts blyerts-koncept.		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

*DM
a*Svensk
Bonn.Med företrädesrätt.

För Kumlin från Dahlman. Mannen, som Rydbeck träffade i Hamburg i Wallenbergaffären, avtjänar för närvarande, under namnet Gheorghe Vasiu, 3 månaders fängelse i Wolfach i Baden för troligen smärre lagöverträdelse. Strafftiden utgår enligt uppgift omkring 15 juni. Mannen har lämnat en rad uppgifter om W. av största intresse, som tyda på att han möjligen har sammanträffat med W. Å andra sidan är det klarlagt att Vasiu farit med osanning på många punkter och man kan icke bortse från möjligheten att han dukar upp en historia i egennyttigt syfte eller eventuellt som provokatör. Vi ha stort intresse att fullfölja pågående undersökningar rörande Vasius tidigare öden och kollationering av lämnade uppgifter, vilket beräknas taga ytterligare någon tid. Du ombedes under hänvisning härtill snarast möjligt och enträget hos vederbörande tyska myndighet hemställa, att Vasiu om möjligt hålles kvar i betryggande förvar, så att när vår utredning slutförts, förnyat förhör kan anställas med härifrån utsända personer. Det är givetvis av största vikt att saken behandlas med all diskretion, såväl av tyska vederbörande som av beskickningen. Vasius försvarsadvokat under rättegången var Rechtsanwalt Dr Lenz, Wolfach telefon 400, postcheckkonto Amt Karlsruhe nr 15383.

Cabinet.

Xp 12/6 kl. 1940 / Pn.

✓
KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

846
13.6.57.
P 2 Rend

Yrk. 13/6
Helsingfors den 8 juni 1951.

Strängt förtroligt.

14/6 Rev.

Fördr. f. Val.-rel. 14/6
S.E.

d/m
Broder,

I hastigt med lovade jag kriminalkommissarie Danielsson att genom utrikesministeriet här försöka få kontakt med ett par herrar, som möjligen kunde lämna upplysningar om Raoul Wallenberg, nämligen dr Marner och Johanne Hausmann. Jag förmodar, att Danielsson informerat Dig om sitt samtal med mig.

Sedan jag nu en smula funderat på saken, har jag kommit till det resultatet, att jag kanske först bör ha utrikesdepartementets bemyndigande, innan jag företager mig något, då ju saken är särskilt ömtålig för finska myndigheter.

Jag skulle ju kunna försöka att spåra upp de båda herrarna med eller utan utrikesministeriets medverkan och utan att ange orsaken till mitt intresse för dem. Sedan kunde kanske någon medlem av beskickningen ha ett samtal med dem.

Att begära deras hörande genom utrikesministeriets försorg torde väl knappast vara lämpligt.

Tills jag hör något ifrån Dig, kommer jag att inskränka mig till att genom privata undersökningar söka spåra upp de båda herrarna, om de befinna sig i Helsingfors.

Utrikesrådet Dahlman,
Kungl. Utrikesdepartementet.

Sin tillgivne
Olof Thunberg

✓
LÉGATION DE SUÈDE

853
13-6-57
P a Runt

Juni 13/6 röd lapp

Sofia den 9 juni 1951.

P 2.

Personligt och strängt
förtroligt.

Chiffre 13
Bukarest 6
Dahlman sen 13/6
Kah.-rekr. sen 16/6
S.S.

Broder,

5.5
Då jag idag erhållit en relativt snabb kurirlägenhet till Stockholm via Paris, vill jag begagna tillfället att skriftligt besvara de meddelanden jag i dagarna via Bukarest mottagit från Dig rörande Stefan Carl.

Jag vill då till en början, för att Du skall ha sammanhanget fullt klart för Dig, framhålla, att det välvilliga bistånd vi tidigare erhållit av Israels beskickning i Bukarest vid våra efterforskningar nog i stor utsträckning varit beroende på mina personliga förbindelser med Israels minister. Denne har som bekant, sedan ministerposten indragits, nu lämnat Bukarest. Jag känner emellertid rätt väl även legationsrådet Halevi, vilken hädanefter torde komma att tjänstgöra som chargé d'affaires en pied, och hoppas, att genom hans förmedling kunna erhålla ytterligare upplysningar. Tyvärr är denne sedan cirka 3 veckor tillbaka på besök i Israel och återförväntas till Bukarest, enligt den senaste uppgift jag mottagit, först i mitten av denna månad. Innan hr Halevi återinträtt i tjänstgöring, kan jag icke uträtta något i ärendet Stefan Carl. Israels beskickning förestås för närvarande av en yngre sekreterare, som jag aldrig träffat, och vilken - enligt meddelande från Rönnhedh - tydligen saknar intresse för att bistå oss, vartill han givetvis heller icke har någon som helst skyldighet.

I detta sammanhang vill jag framhålla, att medlemmarna av Israels beskickning i samma utsträckning som den svenska äro

Herr Utrikesrådet S. D a h l m a n ,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

underkastade gällande resebegränsningar och givetvis även övervakas på samma sätt som vi. De hava därför icke större förutsättningar än någon medlem av svenska beskickningen att erhålla tillstånd att begiva sig till Cluj. Jag tror därför, att den enda möjligheten att uppnå kontakt med Stefan Carl är att Israels beskickning övertalar en enligt dess uppfattning pålitlig rumänsk jude, som kan resa utan tillstånd, att begiva sig till Cluj.

Vidare vill jag understryka, att av de uppgifter min fru medförde från sitt senaste besök i Bukarest, vi båda erhållit det intrycket, att Stefan Carl, som av för mig okända skäl ämnar kvarstanna i Rumänien, icke önskar att vidare bliva inblandad i Wallenberg-affären. Man kan därför befara, att han kommer att göra vad som står i hans makt för att undvika kontakt på direkt eller indirekt väg med svenska beskickningen.

Ditt senaste meddelande rörande Müller har just nu kommit beskickningen tillhanda men befinner sig vid kurirpostens avgång icke ännu i det skick, att jag kan tyda detsamma. Jag får därför senare besvara de frågor Du där eventuellt framställer telegrafiskt. Jag vill emellertid försäkra Dig om, att jag kommer att göra allt vad som står i min förmåga för att bringa ytterligare klarhet i Müller-affären, även om jag för närvarande är mycket skeptisk till de uppgifter denne man lämnat.

*Sedan senaste besöket i Bukarest
och Budapest har jag det som exempel
Om min fru har begripits att
den Storbritanniska för att rådgöra med Edna
och delar den som är i denna
användningspunkt för att kunna
att de Storbritanniska de i rumänsk länder
gärna beredits bevis i Tyskland och andra
min post där*

*J Störste hant
Hans Magnus
Muller*

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM 13.6. 1951

N:o 24
CHIFFER BUD. BIL.

INK. D. N:o

AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^T
-----------	----------	-------------------------

ang. Sjöborgs-utredningen.

Fredrik Halevi 14/6

Beskickningen i Bukarest

För Allard från Dahlman. Ditt handbrev Sofia 9. Vi finna det önskvärt Du kvarstannar Bukarest tills Halevi återkommer för att hos honom hemställa om all hjälp som är möjlig. För närvarande icke nödvändigt att Din fru kommer hit. Ytterligare orientering sändes med Backlund till Budapest med kopior till Bukarest för Dig eller i Din frånvaro Rönnhedh.

Cabinet

leg 13/6 1915

Stöborsbedräningen

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	8 I Gu

Telegram i blankett chiffer från
Bonn (Köln)
Avsant den 14/6 19 51 kl. 1840
Ankom den 14/6 19 51 kl. 2105
Utskrivet i 3 exemplar.
Detta är originalet.

Meddelat Danielsson
S.S.
15/6

NM *N. 2.*

23. Edert chiffer 21. Vasius, som idag
avtjänat nu löpande straffet, ånyo häktad för
mindre bedrägeri begånget i Ulm, dit han
eventuellt föres för rannsaking. Brev följer
med extrakurir på fredag.

Rydbeck

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Sjöborgs-utredningen.

På kuvertet:
("Öppnas av envoyén Allard per-
sonligen").

STOCKHOLM		19
Stockholm den 14 juni 1951.		
Strängt N örtroligt och personligt RI .		
234 INK. D. N:o		
AVD. <i>p</i>	GR. <i>2</i>	MAI <i>Jan</i>

Broder,

I ett spår i affären Wallenberg har namnet von Stumm i dagarna dykt upp. Det har uppgivits, att en ungersk medborgare greve von Stumm, som tidigare varit ungersk militärattaché i London, i februari 1944 vistats i Krasnigorsk-lägre^t i närheten av Moskva. Von Stumm lär ha förfrusit båda benen, varför amputation företagits. Det vore därför sannolikt, att han kvarstannat i lägre^t till dess han eventuellt fått återvända till Ungern efter krigsslutet. Enligt samma källa har det ryktats, att Wallenberg/skulle ha vistats i en särskilt avspärrad barack i Krasnigorsk-lägre^t, där bl.a. "professorer och generaler" skulle ha varit internerade. Det vore intressant att höra, om Du tror Dig ha några möjligheter att få reda på om denne von Stumm återvänt till Ungern och är anträffbar där. I så fall finge man överväga lämpligaste sättet att försiktigt träda i förbindelse med honom.

Dahlman.

Envoyén Allard,
Budapest.

lullen
14/6
MS-

(röd tagg) E

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

STOCKHOLM

19

Stockholm den 14 juni 1951.

Strängt ^{N:o} förtroligt och personligt. BIL.235
INK. D. N:o

4 bil.

AVD.

GR.

MAL.

Sjöborgs-utredningen.

(På kuvertet till Budapest:
"Öppnas av envoyén Allard
personligen").

A.M.

(På kuvertet till Bukarest:
"Öppnas av envoyén Allard personligen;
därest han avrest till Budapest öppnas
kuvertet av herr Rönnhedh").Förädr. f. Kalk. - nkr. 16/16
S.S.

Broder,

./1.

1) För Din kännedom får jag härmed översända avskrift av en rapport från franska säkerhetspolisen rörande Vas. Den är, som Du torde finna, ägnad att bidra till att ytterligare minska tilltron till honom. Tyvärr ha fransmännen icke uppfyllt sitt löfte att sända en utförlig rapport om Vas' öden i Frankrike efter den uppgivna flykten år 1947. Daniels-son kommer därför att omedelbart tillställa franska vederbörande ett utförligt frågeformulär, som vi hoppas att våra franska vänner icke skola underlåta att besvara. Då härigenom ytterligare tid åtgår och vi, så länge starka tvivel måste råda om Vas' avsikter i hela denna affär, icke önska att han skall få tillfälle att agera på egen hand, ha vi instruerat beskickningen i Bonn att hemställa hos vederbörande tyska myndighet, att Vas om möjligt hålles kvar i betryggande förvar, så att, när vår utredning slutförts, förnyat förhör kan anställas med honom av härifrån utsända personer. Trots allt anse vi nämligen, att någon liten kärna av sanning kan finnas i mannens historia om Wallenberg, varför man bör gå till boten med saken.

Jag begagnar tillfället att närslutet översända två fotografier av Vas samt en lista med frågor att riktas till Szigzarto. Till den sistnämndes föräldrar synas lämpligen

/2-3.

Bif. ej till
Bukarest.

Envoyén Allard,

Budapest (och Bukarest)

235

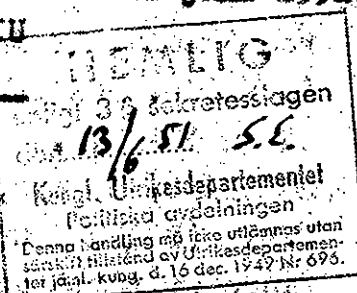
235

Auren
14
MS

Avskrift.

Avskrift tagen i utrikesdepartementet av rapport från franska säkerhetspolisen till kommissarie Danielsson, överlämnad av denne till utrikesdepartementet den 12 juni 1951.

AFFAIRE WALLENBERG - VASIU

SECRETComplément d'interrogatoire de VASIU.

VASIU a ainsi complété ses déclarations étant interrogé par nos soins à la prison de WOLPACH 27 Avril 1951.

Arrêté à DEVA en avril 1945 pour sabotage, il fut transféré peu après au camp de FOCSANY et ensuite à la prison de SIBIU où il fut condamné le 3-11-1946 à 15 ans d'emprisonnement. Il se serait évadé le 22-3-1947.

Pendant son séjour à la prison de SIBIU de fin avril 1945 au 22-3-1947, il aurait connu un certain VICHINOWSKY avec lequel il a parlé pour la première fois le dimanche des Rameaux 1945. Dans la suite il aurait souvent eu l'occasion de jouer aux échecs avec cet étranger qui lui confia qu'il s'appelait en réalité WALLENBERG naoul. Ses premiers entretiens auraient eu lieu dans l'infirmerie de la prison. WALLENBERG était physiquement à plat et malade de faim. A la prison on parlait de lui en disant "le ministre" ou "le docteur".

WALLENBERG lui aurait confié:

- qu'il avait été d'abord emprisonné à ORADEA MARE et à FOCSANY
- que sa mère s'était remarié, après la mort du père de W. avec un banquier de la banque "Eskilda" (Orthographe phonétique) ENSKILDA probablement.
- qu'il a un frère plus jeune que lui
- qu'il connaît bien à BUDAPEST un juif du nom de WEISSLOVITCH (Orthographe phonétique) d'une maison de pompes funèbres, qu'il aurait sauvé précédemment.

VASIU cite comme témoins pouvant confirmer la présence de WALLENBERG à la prison de SIBIU en 1946/47, les personnes suivantes:

- a/ - Dr. Cornélio BRADIANU, 50 ans, ex préfet de police dans la région de BRAD, arrêté et emprisonné à SIBIU pour raison politique et remis en liberté après une détention d'environ

ron 5 mois. Le frère de BRADEANU aurait épousé la belle-mère de VASIU. BRADEANU se trouverait maintenant à DEVA ou à TURDA ou à SIBIU.

- b/ - MOSTEANU, 35 ans, ex commissaire de police de la SIGURANZA à SIBIU (TURNU ROCU), emprisonné en 1946 dans la section politique et remis en liberté.
- c/ - Jonel GOLDEANU, 35 ans environ, ex officier de la SIGURANZA à DEVA, enfermé pour raison politique à la prison de SIBIU en 1946, relâché et domicilié à CALAN.
- d/ - BALAN, 50 ans environ, ancien major, gardien chef à la prison de SIBIU, devenu cantinier.
- e/ - Niku X. 35 ans environ, né à OHIO ou habitent ses parents ex commissaire de police à FELDIOARA (RASBOENI), emprisonné vers Noël 1946 dans la même section que WALLENBERG, puis remis en liberté.
- f/ - Mme. PETRUSCU, 55 ans environ, secrétaire à la prison de SIBIU en 1946/47, sur le point d'être pensionnée.

VASIU ne semble pas avoir dit précédemment qu'au moment de son départ de Roumanie il avait été arrêté en HONGRIE, à DEBRECZEN et transféré à BUDAPEST. Il y est resté une dizaine de jours environ à la disposition de la police politique, Andrassy Utea No 60, après Pâques 1947 et fut expulsé sur l'Autriche via HEGYESHALOM-BRUCK a.d. Leitha.

Pour vérifier les dires de VASIU, il semblerait indiqué de faire vérifier, d'une part les registres de la prison de SIBIU, notamment de l'infirmerie, sous le nom de VICHINOWSKY, et d'autre part de demander la photographie anthropométrique (avec empreintes digitales) de cette personne.

Enfin par l'interrogatoire de réfugiés venus de Roumanie depuis 1947 (passés par MOLOCH) il serait peut-être possible d'obtenir des précisions.

Nous demeurons néanmoins très sceptiques au sujet de la sincérité de VASIU.

En effet, cet individu est actuellement en prison pour une affaire de droit commun et cherche à tout prix à en sortir. Ses "témoins" de Roumanie sont presque tous des policiers. Il a été d'autre part déjà mêlé à une affaire de contrebande de pénicilline par le

vapeur "Transylvania". Récemment il entra en rapports avec la Sureté française d'OFFENBURG à propos d'une affaire tout aussi louche de vente de plutonium par les Russes. Il pourrait s'agir tout simplement d'un indicateur professionnel de toutes les polices.

Cependant si vous le désirez nous essaierons de faire vérifier plus à fond en Autriche en Allemagne et en France et en particulier d'interroger des réfugiés venus de Roumanie par MOLOCH depuis 1947.

Prière de nous indiquer vos desiderata à ce sujet.

P 2 rum I

Kod Joffe

Överl. 13/6 av Axel från
Danielsson.
Bil.3.

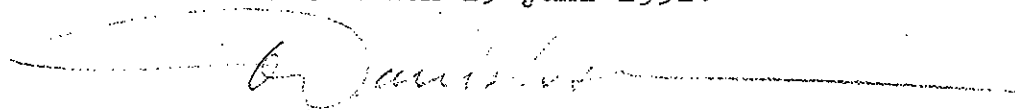
Dokument nr 1

Frågor till Szigysarto.

S.E.

- 1) När råkade han i rysk fångenskap?
- 2) På vilken plats?
- 3) I vilka fängelser eller interneringsläger har han vistats?
- 4) När frigavs han av ryssarna?
- 5) Sammanträffade han i Sovjetunionen med någon svensk internerad?
- 6) Var och när skedde i så fall detta sammanträffande?
- 7) Kommer han ihåg svenskens namn?
- 8) Kan han lämna en beskrivning på svensken och några detaljer om orsaken till svenskens arrestering?
- 9) Har han i Sovjetunionen sammanträffat med någon rumänsk medborgare, för vilken han berättat om sitt eventuella sammanträffande med svensken?
- 10) Har han för någon rumän uppgivit sin adress i Kipest?
- 11) Har Szigysarto varit arresterad i något fängelse i den ungerska staden Sibiu?

Stockholm den 13 juni 1951.

Dahlman nr 5 P 2 int

Kod Lapp.

Överlämnad av ^{B. 4.} lund.
Pån Danielsson.

Frågor till S.C. i Cluj.

S.E.

Del 14/16 av allan

- 1) Vilka orter (städer) i Ryssland har han vistats i?
- 2) Vilka språk talar S.C.?
- 3) Var träffade han R.W. första gången?
- 4) Under vilka omständigheter erfor han, att det var R.W.?
- 5) Vilket språk samtalade de på?
- 6) Kan han lämna en utförlig beskrivning på R.W. (längd, ålder, hårfärg och myckenhet hår, ögonfärg, ögonbryn, buskiga eller tunna, ansiktsform, näsans utseende, var munnen bred eller smal, voro läpparna tunna eller fylliga, voro öronen stora eller små, åtliggande eller utstående, hurdan var kroppsbyggnaden, spenslig, smärt eller satt eller grov, påminde ansiktet eller figuren om någon viss ras).
- 7) Kan S.C. ge en något så när exakt tidsbestämning för sammanträffandet med R.W.?
- 8) Kan S.C. möjligen angiva namnen på andra tvångsmobiliserade eller fångar, som voro i tillfälle att se R.W. vid S.C:s sammanträffande med honom.
- 9) Berättade icke R.W. några detaljer om orsaken till att han fanns i Sovjetunionen?
- 10) Kan S.C. ha förväxlat R.W. med af Sandeberg?

Stockholm den 13 juni 1951.

(Otto Danielsson)

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

STOCKHOLM

19

Stockholm den 14 juni 1951.

Strängt förtroligt och personligt. BIL.

236

1 bil.

INK. D. N:o

AVD. P

GR. 2

MAR. J. T.

ang. Sjöborgs-utredningen.

Broder,

Med tack för Ditt handbrev den 8 dennes i Wallenberg-affären får jag, uteslutande för Din personliga kännedom, härmed översända ett utdrag av Danielssons rapport från resan i Finland, som berör hans besök hos doktor Paaso i Kuopio. Paaso synes enligt rapporten efter sin ankomst till Helsingfors från rysk fångenskap ha sökt kontakt med familjen Hausmann. Skulle Du icke lyckas få tag på Hausmann genom Dina privata undersökningar, vore det kanske en idé att höra sig för direkt med doktor Paaso.

Om Du inom den närmaste tiden icke skulle lyckas få spår på doktor Manner, skulle jag vilja ifrågasätta, om icke någon annan beskickningsmedlem, t.ex. Lindqvist, genom anlåtande av de privata kanaler som kunna stå till buds skulle kunna fullfölja saken utan att taga upp den med de finska myndigheterna direkt. Det är ju möjligt att doktor Manner är identisk med en av upprorsledarna från 1918 vid namn Kulervo Manner och att han fortfarande finns i Ryssland, i vilket fall det givetvis är både svårt och kanske oklokt att söka kontakt med honom. Som Du ser av doktor Paasos berättelse, skulle Manner ha en bror, som är ellervarit någon högre ämbets- eller tjänsteman vid den finska statsförvaltningen. Han skulle nu vara mellan sextio och sjuttio år gammal. I den i Helsingfors utkommande biografiska handboken "Vem och Vad" för år 1948

Envoyén O. Johansson,
Helsingfors.

Amir

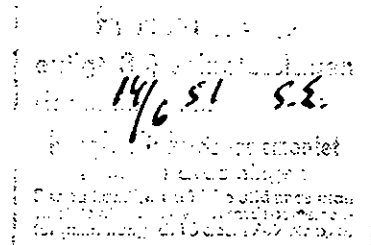
15
6
ms

finns omnämnd en överdirektör i Helsingfors, Arvo Manner, född 1882. Det förefaller ju ganska sannolikt, att detta är doktor Manners broder. I handboken är även landshövdingen i Kymmene län, Arvo Manner, född 1887, upptagen. Denne torde väl emellertid vara så känd i Finland, att doktor Paaso säkerligen skulle ha hänvisat direkt till honom, om denne är den åsyftade brodern.

Med hänsyn till att saken otvivelaktigt är ömtålig, vore det givetvis lyckligast om de upplysningar, som vi behöva, kunna införskaffas på privata vägar. Först då vi sett hur långt man kan komma med den metoden få vi väl överväga, om en direkt hänvändelse till de finska myndigheterna bör göras.

Dahlman.

Utdrag.

Redogörelse för resa till Finland under tiden 4 - 8/6 1951.

.....

Då jag av Nordströms uppgifter om läkaren Paasos insats fick klart för mig, att dr Paaso tydligtvis var en handlingskraftig man och att han på grund av sitt yrke måhända haft större möjligheter till inblick i förhållandena i Krasnigorskläret, beslöt jag mig för att söka upp dr Paaso. Jag erfor, att han var identisk med barnläkaren Eino Johannes Paaso, född 23/4 1910 och bosatt i Kuopio. Vidare erfor jag, att Paaso varit krigsfånge under tiden 11/7 1941 - 12/7 1946. Då någon järnvägsförbindelse tvärs över Finland från Jakobstad till Kuopio knappast kunde begagnas på grund av att endast godståg trafikerar de olika småbanorna, återvände jag till Helsingfors för att därifrån möjligtvis komma med flyg till Kuopio. Jag återkom till Helsingfors onsdagen den 6 juni och hörde mig för ang. flygmöjligheterna till Kuopio, men jag kunde icke erhålla någon plats på Kuopioplanet under torsdagen, varför jag på onsdagskvällen avreste med tåg till Kuopio och på torsdagen den 7 juni 1951 sammanträffade jag med dr Paaso, vilken är föreståndare för barnsjukhuset (Savon Lastenlinna) tel. Kuopio 2124.

Det var riktigt, att Nordström sammanträffat med dr Paaso i Krasnigorskläret, men tyvärr hade dr Paaso icke varit kvar i detta läger vid den tidpunkt, då Wallenberg kunde ha befunnit sig där. Såsom tidigare nämnts hade dr Paaso varit internerad som rysk krigsfånge i fem år. Han hade emellertid ambulerat mellan icke mindre än 11 krigsfängeläger, detta emedan han av ryssarna påstods vara en farlig man, och troligen därför att han kunde ryska och icke drog sig för att säga sin mening till ryssarna. Till Krasnigorskläret hade Paaso kommit någon av de första dagarna 1944 och då träffat Nordström just i den avdelning, som av Nordström betecknats med bokstaven A. Paaso bekräftade att Krasnigorskläret var indelat i tre avdelningar och att just

inom avdelning A fanns en specialbarack, där åtminstone generaler hållits inspärrade. Huruvida professorer eller andra prominenta personer även voro internerade där, kunde Paaso icke yttra sig om. Han hade nämligen inte kvarstannat i Krasnijgorsklägrete längre än högst till slutet av februari 1944, och han hade sedan vistats i olika läger, tills han på sommaren 1946 frigavs. Under sin vistelse i Ryssland hade han aldrig hört namnet Raoul Wallenberg nämnas utan det var först efter återkomsten till Finland, som han erfor, att en svensk diplomat med detta namn försvunnit i Budapest.

I Krasnijgorsklägrete vistades i början på 1944 en finsk medborgare, en dr Manner, vilken var internerad i lägrete men som det oaktat hade mycket stora friheter. Dr Manner hade frivilligt begivit sig till Ryssland, troligen 1931 och han hade under sin vistelse där, troligen i egenskap av arkitekt byggt finska legationens hus i Moskva. I Moskva lär han ha en dotter boende. Denne man hade som sagt mycket stora friheter och kunde bl.a. erhålla permission för resa till Moskva. Säkerligen hölls dr Manner kvar i Krasnijgorsklägrete åtminstone t.o.m. krigsslutet. Om han återvänt från Ryssland, visste dr Paaso icke, men han höll icke detta för troligt. Han har en broder, som är eller har varit någon högre ämbets- eller tjänsteman vid den finska statsförvaltningen. Brodern torde vara något mellan 60 och 70 år gammal och dr Manner själv är något yngre än brodern i Helsingfors. Dr Paaso sade sig veta, att dr Manner i Moskva har kontakter med finska beskickningen där och om man kunde komma i förbindelse med honom, så skulle man säkerligen kunna få exakt besked, om Raoul Wallenberg befunnit sig i Krasnijgorsklägrete.

Dr Paaso hade under sin fångenskap i Ryssland sammanträffat med ytterligare en finsk medborgare vid namn Johannes Hausmann. Om dr Paaso sammanträffade med denne Hausmann i Krasnijgorsklägrete, kunde han icke bestämt säga, eller om det var i något annat läger, men han höll dock för mest troligt, att sammanträffandet ägde rum i Krasnijgorsk. Vid sin återkomst till Finland, då dr Paaso i Hangö hördes av den finska polisen, uppgav han för polisen, vilka finländare han träffat i de ryska fånglägren, och därvid nämnde han även Hausmanns namn. Vid ankomsten till Helsingfors sökte dr Paaso kontakt med Hausmanns familj och fick då veta, att familjen förgäves sökt efter Hausmann i Ryssland. Hausmanns moder, som vid tiden vistades i utlandet, återvände till Helsingfors och sökte upp den finske presidenten, vilken lovade intervensera. Efter denna intervention dröjde det icke många veckor förrän Hausmann frigavs. Han torde ha ankommit till Finland antingen på hösten 1946 eller i början av 1947. Dr

Paaso hänvisade till förhörsprotokollen över förhören i Hangö,
där närmare detaljer angående såväl Hausmann som dr Manner före-
komma.

.....

Stockholm den 11 juni 1951.

(undert.) Otto Danielsson.

KUNGL.
SVENSKA RESKICKNINGEN

824
16-6-57
P 2 Rev E

Yrk. 16/6

(Söd. lapp) 2

Wien den 13 juni 1951.

Strängt förtroligt.

1 bil.

19m budget 19/6

AL
a/m Broder,

Härmed får jag översända en med anledning av Ditt
den 22 nästlidne maj daterade handbrev upprättad pro-
memoria.

Din Fingione
K-A. Belfrage

Utrikesrådet S. Dahlman,
Stockholm.

P.M.

rörande samtal den 11 juni med Fru Steiner, "Heimleiterin" vid älderdoms hemmet Norwegen Haus i Steinsdorf vid Ossiachersee.

1/ Fru Steiner född 1912, flickmann Dér, yrke skådespelerska. Gift första gången med en nervläkare från vilken hon lät sig skiljas. Hennes andre man är försvunnen, troligen krigsfånge i Ryssland. Hon flydde 1948 från Ungern och har sedan dess endast sporadiska livstecken från sin familj. Har genom skenäktenskap med en österrikare förvärvat österrikiskt medborgarskap samt namnet Steiner. Hon uppgav själv att hon under tidigare år av ideella skäl hade varit kommunist, ansluten till partiet.

2/ Om Langfelder uppgav fru Steiner följande:

L. född i Budapest 1912, troligen omkring den 5 april.

Yttre karakteristik: ful, rödhårig, liten jude.

Mycket intelligent, behärskade tyska, engelska, franska samt troligen även italienska.

Besökte en religiös läroanstalt, "Piaristen"-skolan; därefter tekniska högskolan i Ofen, Budapest.

L. var under kriget länge i ett ungerskt arbetsläger, med vilket han så småningom förflyttades till Budapest. Av denna anledning kunde han knappast ha kommit i kontakt med W. före 1944.

Fru S. bodde vintern 44-45 - den tid hon ej hölls fängslad av Gestapo - i andra distriktet Szilagyi Enséhet fasor

39 /våningen eller villan bebos nu sannolikt av den högre kommunisttjänsteman, som skaffade fru S. hennes papper för att 1948 kunna lämna landet/. Under denna tid och även dess-förinnan var familjen på grund av sin judiska börd tvungen att väcka så litet uppmärksamhet som möjligt, varför de olika familjemedlemmarna endast mycket sällan träffades.

Familjen kände givetvis till att L. försvunnit men fru S. hade intill sin flykt 1948 ej hört något närmare om hur försvinnandet tillgätt. Somliga familjemedlemmar hade vid denna tidpunkt ännu trott att L. - såsom tydligen varit fallet med många intellektuella av judisk börd - i sista ögonblicket bortförts av tyskarna och mördats på österrikisk-ungerska gränsen.

3/ Fru S. uppgav följande kontakter i Budapest:

a/ Fröken Langfelder, Gitta /L:s pappas syster, som sedan L:s moder avlidit mer eller mindre trätt i hennes ställe./ Andrassy /nu Sztalin/ Ut 36¹¹; /Huset 36-38 är ett dubbelhus med två ingångar, varav 36 är den vänstra; fröken L:s dörr två trappor upp rakt fram med grönt glas/.

b/ Hennes husföreståndarinna Selma; samma adress.

c/ L:s bästa vän, Wáli /^{magyarországi}hungerisering av det tyska Wohl/, Ferenc; jurist och assistent till professor Slodiács.

d/ Professor Slodiács, Carl, tidigare professor i internationell rätt vid Budapest universitet.

Budapest 11, Ermelléki ut 13.

e/ Ledowski, Geza /f.d. textilfabrikant, vars hustru var kusin med L:s moder/.

Dennes döttrar:

f/ Ledowski, Trude /gift med dr. Kaldor Johan/. Biträde i handskaffären Pikler, Budapest V, Déak utca 23.

g/ Ledowski, Susanne, Csalogány ut 43 /?/.

Fru Steiners väninnor:

h/ Miskolczy, Clara, Hermann Otto utca 12, I.

i/ Endrőnyi, Magda /enligt uppgift mycket pålitlig/, Malinovsky fasor 35, II.

Förslag till åtgärder:

- 1/ Bland äldre svenska jurister med internationella kontakter /Ekeberg, Hammarskjöld, Sandström etc./ undersöka om någon känner professor Slodičs. Genom överlämnande av livsmedelspaket eller facklitteratur från sådan svensk jurist skaffa sig anledning besöka S. Härvid anmoda S. förmedla möte med Wáli /park eller offentlig plats/. Wáli måste då åtminstone antydningssvis känna till vad frågan rör så att ytterligare möten med honom ej bli nödvändiga. W. kan förmedla möten med direkta familjemedlemmar.)
- 2/ Undersöka om handskaffären Pikler är förstatligad och om det går att få kontakt med Ledowski /Kaldor/, Trude.
- 3/ Direkt uppsöka Langfelder, Gitta. Detta kan ju (fingeras) ske på uppdrag av Wallenbergs familj och med anledning av att Langfelder och Wallenberg senast synliga tillsammans.
- 4/ Söka kontakta den som särskilt pålitlig karakteriserade Endrényi, Magda.
- 5/ Gå direkt på den tjänsteman, som övertagit fru S:s våning och på vilken man torde ha viss hållhake med anledning av att han tidigare låtit sig mutas. Hans namn torde man kunna taga reda på genom fru S.

Wien den 13 juni 1951.

Knut Hammarskjöld

Bonn, p.t. Köln den 14 juni 1951.

R 18.

Strängt förtroligt.

19/6 Anmält för ksh - nr 18.
S.S.

19/6 Bonn 19/6

828

16/6 57

P 2 Ren

Broder,

I anslutning till gårdagsbeskedet rörande Gheorghe Vasiu
ber jag få meddela följande.

19/6
Auswärtiges Amt, som upptog vår framställning i saken med
förståelse och visade stor beredvillighet att hjälpa till, måste
efter långa konsultationer med Bundesjustizministerium samt med
badensiska justitieministeriet och Badens representation i Bonn
(vilka under rådande federala regim tyvärr alla måste höras)
konstatera, att ingen som helst möjlighet förelåg att kvarhålla
Vasiu efter det han avtjänat sitt straff, närmare bestämt efter
kl. 18.00 idag. Det enda som uppnåddes var, att badensiska Bonn-
representationen förklarade sig beredd att rekommendera Badens
inrikesministerium att ge Vasiu ett föreläggande att icke läm-
na Wolfach på en viss kortare tid.

På denna sakens ståndpunkt ringde jag idag upp Vasius ad-
vokat dr. Lenz - med vilken jag dittills undvikit att taga
kontakt - för att söka utröna vad han kände till om Vasius av-
sikter efter frigivandet. Jag åberopade som förklaring å be-
skickningens intresse ett brev, som dr. Lenz för en månad sedan
ä. Vasius vägnar skrivit till Reinius i Hamburg, varav vi fått del
Jag nämnde givetvis ingenting om Wallenberg och fick intrycket,
att Lenz icke kände till anledningen till det svenska intresset
för Vasiu. Vid mitt första samtal med Lenz visste denne intet
närmare om Vasius planer. Han hade tydligen icke på någon tid
varit i kontakt med sin klient. Vid ett andra samtal några tim-

Herr Utrikesrådet D a h l m a n,
S t o c k h o l m.

mar senare visade det sig, såsom telegrafiskt inrapporterats, att Lenz av vederbörande domare erfarit, att Vasiu idag på nytt häktats för ett bedrägeri, som han på resan till Lübeck och Hamburg begått i Ulm i Bayern. Lenz trodde dock icke, att det rörde sig annat än om en relativt obetydlig sak, och förmodade att Vasiu tämligen snart skulle vara på fri fot. Vasius avsikt hade varit att efter frigivandet begiva sig till det IRO-läger för DP:s i Neuenburg, där han tidigare vistats.

Genom Vasius förnyade häktning har alltså en viss respit nåtts för avslutande av de pågående undersökningarna rörande de av honom lämnade uppgifterna. Som framgår av ovanstående är denna respits längd dock helt beroende av förloppet och utgången av det rättsliga förfarandet mot honom och man synes icke våga räkna med att den blir alltför lång. Såväl Auswärtiges Amt som Bundesjustizministerium tillråda största möjliga skyndsamhet, när det gäller de fortsatta förhören med Vasiu. Bundesjustizministerium har självant förklarat sig för sin del samtycka till att om beskickningen därom gör skriftlig framställning låta ut-sända svenska experter på fallet Wallenberg få förhöra honom i fängelset. Man synes också redan ha utverkat badensarnas medgivande härtill. Med hänsyn till att det brott, för vilket Vasiu nu häktats, begåtts i Bayern, är det troligt, att Vasiu föres dit och man måste då taga upp saken med bayrarna istället. Vederbörande i Auswärtiges Amt tillråder oss att snarast inkomma med skriftlig framställning att få förhöra Vasiu i fängelset, därest vi ha intresse därav.

Avslutningsvis vill jag säga, att jag vid mina samtal med tyskarna givetvis understrukt ärendets strängt förtroliga karaktär.

Den tjänstgörande

Olaf Rydbeck

*P.S. Bundesjustizministerium har
just bekräftat att v. ängs häktats.
M.*

Ljöringsbrevningen

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	En I

Telegram i blankettchiffer från
Bukarest

Avsant den 17 / 6 1951 kl. 1920

Ankom den 18 / 6 1951 kl. 0800

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

I gm Bulant
18/6
[Signature]

[Signature]

24.

Personligt för Dahlman.

För den händelse jag lyckas finna
person för resa Deva, vilket ännu är ovisst
benäget telegrafera omgående adress på
Müllers enligt uppgift där bosatta föräldra
Åklard.

[Signature]

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM

18.6.51.19

N:o *26* CHIFFER BUD. BIL.

INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MÅL.

Eu^I

Sjöborgsutredningen.

dm
[Signature]

Beskickningen i Bukarest

För Allard från Dahlman. Edert chiffer 24.
Föräldrarna bosatta Dobra nära Deva exakta
adressen okänd fadern pensionerad järnvägs-
tjänsteman men lär enligt Müllers berättelse
tjänstgöra som kassakontrollant vid järnvägen.
Ni är väl liksom vi varse hur farlig och av-
slöjande för vårt intresse i saken ett sådant
kontaktförsök kan vara.

Cabinet.

Exp. 18/6 kl. 17.00 dm

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Strängt förtroligt.

P 2 Rev
19/6-51 Rod Lapp.

19/6-51 Mr. Gish, Pretoria

P.M.

En initierad person, som önskar vara okänd, har för kabinettssekreteraren uppgivit följande.

Svenska Tändsticks AB. hade under kriget en representant i Budapest vid namn Jamnik (jugoslavisk medborgare). Denne hade efter kriget besökt Stockholm och bland annat flera gånger varit uppe på utrikesdepartementets handelsavdelning. Jamnik hade för kabinettssekreterarens sagesman uppgivit, att han vore en av de personer, som den 17 januari 1945 sett Wallenberg avresa från Benzur-gatan i Budapest med rysk eskort. Han hade vidare uppgivit att Wallenberg, enligt vad han hört, efter avfärden skulle ha förts över i en annan bil än den med vilken avresan från Benzur-gatan skedde. Jamniks kommentar härtill hade varit, att det var allmänt känt, att Wallenberg skulle ha haft dyrbarheter (smycken etc.) i den första bilen och att han trodde, att ryssarna, som säkerligen visste om dyrbarheterna, rånmördat Wallenberg.

Sagesmannen uppgav vidare, att Jamnik nu vore gift med en engelska, att han bosatt sig i Durban i Sydafrika och där vistades som affärsman.

Stockholm den 19 juni 1951.

S. Engfeldt.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM			19.6.51. 19		
N:o 22		Chiffer BUD.		BIL.	
INK. D. N:o					
AVD. P		GR. 2		MÅL.	

Beskickningen i B o n n

dm
För Rydbeck från Dahlman. Handbrevet 14 juni. Gör snarast ifrågasatt framställning för statspoliskommissarie Otto Danielsson att få förhöra Vasiu medan han är i fängsligt förvar. Vi föredra givetvis avvakta resultatet pågående undersökningar rörande Vasiu etc. vilka beräknas taga ytterligare cirka tre veckor men beredda ombedja Danielsson resa tidigare. I så fall bäst Du försöker ordna så att förhöret kan äga rum någon av de sista dagarna av Vasius fängelsevistelse.

Cabinet

Exp 19/6 kl 2330 D. M.

TelegramKUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM 19.6.51. 19		
N:o 58	CHIEFFER BUD.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2.	MÅL

Beskickningen i Budapest.

För Allard från Dahlman.

I Österrike vistas såsom "Heimleiterin" vid ett ålderdomshem en numera österrikiska fru Steiner född ungerska 1912 av judisk börd flicknamn Dér som tidigare av ideella skäl varit ansluten till kommunistpartiet men 1948 flydde från Ungern med hjälp av högre kommunisttjänsteman som skaffade erforderliga papper. Steiner uppger sig vara syssling till Bendels chaufför Langfelder och har uppgivit följande kontakter i Budapest som kunna tänkas lämna upplysningar om Langfelder:

a/ Fröken Langfelder, Gitta /L:s faster, som sedan L:s moder avlidit mer eller mindre trätt i hennes ställe./ Andrassy /nu Sztalin/ Ut 36 ; /Huset 36-38 är ett dubbelhus med två ingångar varav 36 är den vänstra; fröken L:s dörr två trappor upp rakt fram med grönt glas/.

b/ Hennes husföreståndarinna Selma; samma adress.

c/ L:s bästa vän Wáli /magyarisering av det tyska Wohl/ Ferenc; jurist och assistent till professor Slodiács.

d/ Professor Slodiács, Carl, tidigare professor i internationell rätt vid Budapest universitet. Budapest 11, Ermelléki ut 13.

e/ Ledowski, Geza /f.d. textilfabrikant, vars hustru var kusin med L:s moder/.

V.g. vänd.

Exp 19/6 kl 2330 BDA

Dennes döttrar:

f/ Ledowski, Trude /gift med dr. Kaldor Johan/. Biträde
i handelsaffären Pikler, Budapest V, Déak utca 23.

g/ Ledowski, Susanne, Csalogany ut 43 ?

Fru Steiners vänninnor:

h/ Miskolczy, Clara, Hermann Otto utca 12, I.

i/ Endrényo, Magda /enligt uppgift mycket pålitlig/, Ma-
linovsky fasor 35, II.

Följande åtgärder kunna tänkas:

1. Livsmedelspaket eller facklitteratur som uppgives komma
från svensk kollega kunde överlämnas till Slodics som kunde för-
medla möte i park med Wali som då åtminstone antydningssvis måste
känna till vad frågan rör.

2. Undersöka om handelsaffären Pikler är förstärkt och om det
går att få kontakt med Ledowski /Kaldor/, Trude.

3. Direkt uppsöka Langfelder, Gitta. Detta kan ju ske med an-
ledning av att Langfelder och Wallenberg senast synliga tillsammans.

4. Söka kontakta den som särskilt pålitlig karakteriserade En-
drényi, Magda.

Erinrar om att upplysningar om Langfelder av betydelse bl.a.
för bedömande olika teorier om bilbyten etc. samt för erhållande
eventuella ledtrådar beträffande Bendels uppehållsorter.

Cabinet

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM
Stockholm den 19 juni 1951.

19

Strängt förtroligt och personligt.

N:o 237

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MÅL

Jen I

U. n.

Broder,

Såsom framgår av här närslutna strängt förtroliga promemoria, synes en i Durban bosatt jugoslavisk affärsman Jamnik vara en av de personer, som sist såg Raoul Wallenberg i Budapest. Då vi alltjämt fullfölja varje spår och uppslag, som kan tänkas bidra till en lösning av den tragiska affären Wallenberg, bör kontakt tagas med hr Jamnik. Det är ju tänkbart, att denne - liksom många andra personer från Mellan-europa, som lyckats utvandra till den västliga världen - kan vara obenägen att berätta något om vad han iakttog den 17 januari 1945 vid Benzur-gatan i Budapest. Det ligger därför så mycket mera vikt uppå att Ditt närmande till Jamnik sker på sådant sätt, att en eventuell ovillighet från hans sida från första stunden kan undanröjas, väl framförallt därigenom att Du försäkrar honom, att full diskretion givetvis kommer att iakttagas beträffande allt han kan ha att säga.

Ehuru det kan synas en smula onödigt att nu sex år efter Wallenbergs försvinnande intressera sig för omständigheterna kring avresan den 17 januari 1945, ligger det i verkligheten så till, att en i minsta detalj gående redogörelse över vad som därvid förekom, kan hjälpa oss att draga slutsatser, som kunna bli av stor betydelse för att komma närmare en slutlig lösning av Wallenberg-frågan. Särskilt viktigt är att exakta

Envoyén Gisle,
Pretoria.

Exp. Linné
ms 21/6

uppgifter om bilbytet och de omtalade "dyrbarheterna" (bilmärken, vilka eller hur många personer befuino sig i de olika bilarna, medföljde motorcykeleskort, hur många man, vad vet man om dyrbarheterna och varför tror Jamnik att ryssarna visste om saken, hur var Wallenberg klädd (exakt), hade han någon ring, hur såg den ut etc. etc., känner Jamnik till några andra personer, som kunna tänkas lämna upplysningar i ärendet?).

Dahlman²³.

Löbryttningen

AVD.	GR.	MAL.
P	2	8 ^I en

Telegram i blankett chiffer från Bukarest

Avsant den 20 /6 19 51 kl.03.40

Ankom den 20 /6 19 51 kl.10.00

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

22 P.M. Komma. Samielsen.

Avskrift av P.M. ej tagen.

A.L.

26. Personligt för Dahlman.

Halevi meddelar, att förföljelsen mot judar i Rumänien sedan månader starkt tilltagit, varjämte många häktats, så snart de trätt i förbindelse med Israels legation. Bland dessa befinner sig den man, som i mars sänts till Cluj för att uppsåra Stefan Carl, vilket allt förklarar den sistnämndes rädsla för att åter besöka Bukarest. Halevi, som vid Stefan Carls besök här haft ett långt samtal med denne och funnit honom vederhäftig, förklarade sig redan nu kunna besvara ett flertal frågor i Edert formulär den 16 april. Stefan Carls uppgifter till Halevi, som väsentligt skilja sig från Sandebergs, äro i huvudsak följande.

Vid de tyska truppernas ankomst till Rumänien flydde Stefan Carl till Sovjet, där han under hela kriget utförde krigsviktigt arbete utan att vara tvångsmobiliserad. Av vad natur detta arbete varit, eller var det företagits, hade han under samtalet icke nämnt. Efter krigets slut sökte Stefan Carl återvända till Rumänien och besökte i sådant syfte en tid nästan dagligen repatrieringsbyrå i Moskva. I väntrummet, där ett flertal personer alltid uppehöll sig, hade han en dag samtalat med en man, som sade sig vara svensk och heta Wallenberg. Samtalet hade förts på tyska, som båda behärskade Stefan Carl likaledes kunnig i ungerska, rumänska och ryska. Wallenberg kom från ett arbetsläger utanför Moskva och var åtföljd av vakter därifrån. Han tilläts dock att fritt röra sig i väntrummet och kunde samtala med vem han önskade. Stefan Carl hade träffat Wallenberg blott vid detta enda tillfälle och kunde nu icke längre erinra sig Wallenbergs klädsel eller i detalj beskriva hans utseende. Sammanträffandet skulle ha ägt sommaren 1946, vilket sålunda strider mot Sandebergs uppgift. Stefan Carl, som återvände till Rumänien under senare delen av 1946, hade, då han i Moskva träffade Wallenberg, aldrig förut hört denne omtalas och saknade likaledes kännedom om hans

*2.
↓
ryska?
högligen frivillig
av avsändaren
HW
inte alls*

verksamhet i Budapest. Halevi framhöll, att Stefan Carl på förhand icke underrättats om anledningen till, att han kallats till Bukarest, varför han icke var förberedd på de frågor, som framställdes, och sålunda icke kunnat tillrättalägga svaren.

Allard

Sjöbros utredningar

AVD.	GR.	MAL.
P	2	En ^I

Telegram i blankettchiffer från

Bukarest

Avsant den 20/ 6 19 51 kl. 1900

Ankom den 21/ 6 19 51 kl. 0800

Utskrivet i 3 exemplar.

Avskrift av
P.M. ej tagen.

P.M. Kemner & Danielsson
Detta är originalet.

27.

Personligt för Dahlman.

Efterforskningarna Cuza hittills gett följande resultat. Ingen läkare, tandläkare eller veterinär med detta namn i tillgängliga yrkesförteckningar eller i nya telefonkatalogen, där alla medlemmar enligt uppgift skall anges. Äldre telefonkatalog oanträffbar. En känd tandläkare samt tvenne läkare, varav den ene i två år varit verksam i Sibiu, vilka på diskret sätt och under olika förevändningar tillfrågats, förklara att de aldrig hört talas om läkare eller tandläkare med namn Cuza under de senaste tiotal åren vare sig i Sibiu eller i Rumänien annorstädes. De förklara vidare, att läkar- respektive tandläkarkåren i Rumänien är så liten, att det nästan är otänkbart, att någon medlem i dessa yrkesgrupper skulle finnas, som de ej kände till namnet.

Sammanställningen Surdu i Cuza för rumänska öron absurd. Surdu som betyder "den döve" inget förnamn, men vanligt och enkelt efternamn. Cuza däremot historiskt familjenamn, som dock andra än ursprungliga familjen till ägnat sig. Om Müllers sväger överhuvud existerar, är det tänkbart, att dennes riktiga efternamn är Surdu, samt att han själv eller Müller på eget initiativ tillagt namnet Cuza, som låter finare. Läkare eller tandläkare i Sibiu med namnet Surdu icke känd. Då Surdu likaledes saknas i senaste telefonkatalog i Sibiu, torde person med detta namn vara relativt okänd där och icke kunna spåras utan kännedom om bostadsadress. Konsuln i Sibiu, som enligt överenskommelse skulle inträffat här i måndags ännu ej av hörts.

Allard.

Spörsnadsundersökningar

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	En

Telegram i blankettchiffer från
Bukarest
Avsant den 20/ 6 1951 kl. 2200
Ankom den 21/ 6 1951 kl. 1150
Utskrivet i 3 exemplar.
Detta är originalet.

Avskrift av P.M.
ej tagen.

*22 P.M. Lonn
Garnier
P. I.*

28.

Personligt för Dahlman.

Vid mitt första samtal med Halevi försäkrade denne att göra allt i hans förmåga för underlättande efterforskningarna efter W. och lovade söka finna pålitlig person för resa till Cluj. Idag meddelade han, att närmare undersökningar visat, att två förtroende män som han tänkt anlita, redan voro häktade. Han hoppade finna en annan, vilken emellertid, då han är bosatt i landsbygden ej omedelbart kunde kontakta S. C. och därför icke hade möjlighet att slutföra sitt uppdrag förrän i början av juli. Denne skulle med hänsyn till föreliggande risk förutom fotona blott medföra reducerat frågeformulär då Edra frågor 1 - 12 samt 17 och 24 i stort sett besvarats i vårt chiffer 26, samt svaret på fråga 26 nej, beslutades stryka dessa. Jag anhöll om att vederbörande ånyo skulle fråga S. C. om tidpunkten för sammanträffande med W. samt dessutom om möjligt söka fastställa i vilken del av Moskva repatrieringsbyrån var belägen. Halevi meddelade vidare, att S. C. under samtalet med honom hade lämnat den egendomliga uppgiften, att W. sagt sig omhändertagen av ryssarna i Berlin, vilket tyder på förväxling med Sandebergs upplevelser. Jag framhöll detta för Halevi och bad honom ånyo undersöka denna punkt.

Allard.

P.M. (hemligstpl.)
överl. den 28.6.51.
till Komm. Danielsson.

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Ecc ^I

Telegram i blankett chiffer från
Bukarest

Avsant den 23 / 6 1951 kl. 1310

Ankom den 23 / 6 1951 kl. 1700

Utskrivet i exemplar.

Detta är originalet.

32. Personligt för Dahlman.

Primö. Ditt brev den 14 juni P TT.

Stefan Carl vill enligt Halevi icke besvara fråga ett, vilken också synes irrelevant, sedan det framgått, att S. C. träffat W. blot en gång. Frågorna två till och med fem äro besvarade i mitt 26. Fråga sex synes onödig, därest S.C. kan identifiera W. på fotona.

H. är ombedd att genom sin förtroendeman framföra övriga frågor i P.M. den 13 juni. Jag skall därjämte före min avresa dryfta ett förslag om emigration mot belöning.

Secundo. Då Müllers föräldrar äro bosatta på en mindre ort, är det utan adressuppgifter alltför riskabelt att söka kontakt med dessa.

Tertio. H. har erbjudit sig att draga försorg om att Israels beskickning i Buda-pest, om så erfordras, bistår oss. Därest ingen erinran framföres från Eder sida, ämnar jag därför anlita en judisk förbindelseman för de i Dina övriga brev begärda efterforskningarna.

Allard.

+ Fidsbestämning / P-Treffandet
namn på andra förmedlande
beaktade W. något om orsaken
förvärd. med Sanderling

P.M. (hemligstpl.)
överl. den 28.6.51.
till Komm. Danielsson.

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Lu ^I

Telegram i blankettchiffer från
Bukarest

Avsant den 23 / 6 1951 kl. 20.00

Ankom den 23 / 6 1951 kl. 23.40

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

33. Personligt för Dahlman.

Konsuln har genom pålitlig mellanhand fått kontakt med en kassör i fängelset Sibiu. Denne har genomgått lönelistor för anställda för senaste tolv åren och förklarat, att ingen doktor Surdu Cuza är eller har varit anställd vid fängelset denna tid. Jag har bitt vederbörande genom samma källa diskret undersöka, om fånge vid namn Wishinovski finnes eller har funnits, och har ställt penningbelöning i utsikt, om vederbörande vågar åta sig detta uppdrag, vilket dock på grund uppenbara risker mycket oviss. Resultatet rapporteras i sinom tid till Rönnhedh. Självfallet har jag ej antytt, vem fången antages vara. Dessutom har jag för konsuln ånyo understrukt nödvändigheten av absolut diskretion ~~bevärfande~~ beskickningens intresse av saken.

Tillägg. Fängelset ovan avser centralfängelse. Konsuln undersöker, om andra fängelser finnas.

Allard

P.M. (hemligstpl.)
Överl. den 28.6.51.
till Komm. Danielsson

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	gut

Telegram i blankettchiffer från
Bukarest

Avsant den 24 / 6 19 51 kl. 1010

Ankom den 24 / 6 19 51 kl. 1615

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

—34.— Personligt för Dahlman.

En pålitlig person med gammal bekantskapskrets
i Sibiu, som för några dagar sedan på mitt upp-
drag reste dit för diskreta efterforskningar,
återvände i dag och meddelade att två apotekare
och en läkare och en f.d. gendarmeriofficer,
som alla ha bott i Sibiu sedan 1920-talet, och
under olika förevändningar försiktigt kontak-
tats, förklarar sig sakna varje kännedom om
doktor Surdu Cuza eller annan person med samma
namn.

Allard.

nr. Dahlman
delgiven 24.6.51 kl. 2145.

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu I

Telegram i blankettchiffer från
Bukarest

Avsant den 24/6 1951 kl. 1900

Ankom den 24/6 1951 kl. 2045

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

chiffren Wien
24.6.1951

35. Personligt för Dahlman.

Anhåller om att Rosita för skrivarbete för Dins
speciella angelägenheter får möta i Budapest
tisdag eller något senare i Prag.

Allard.

Dahlman/Pn

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

ang. Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM 24.6. 1951		
N:o //	chiffer BUD.	BIL.
INK. D. N:o Utr.rådet Dahlmans telefondiktamen.		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

dm

Svensk
Wien.

Belfrage från Dahlman.

Fru Hammarskjöld bör infinna sig tisdag i Budapest.
Cabinet.

Kp 24.6.1951 / Pn

Utr. Dahlman Kraft del
25.6.51 kl. 19³⁰

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu I

ch. f. m. Budapest
25.6.51 kl. 20¹⁵
S

Telegram iblankett chiffer från
Wien

Avsant den 25 / 6 1951 kl. 1325

Ankom den 25 / 6 1951 kl. 1835

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

Urgent.

10:

För Dahlman. Edert chiffer ll.

Om ej UD anser det oundgängligen nödvändigt,
önskar Rosita av privatskäl ej resa.

Knut Hammarskjöld

Telegram

STOCKHOLM den 25 juni 1951

N:o 59

BUD

BIL

INK. D. N:o Enl. direktiv av
utr.rådet Dahlman
per tfn kl 1930

AVD.

GR.

MÅL.

dm

Svensk
Budapest

För Allard från Dahlman. Om Nleej anser
det oundgängligen nödvändigt önskar Rosita
av. privatskäl ej resa.

Cabinet

Exp 25/6 kl 20.15 Dan

P.M. (hemligstpl.)
Överl. den 28.6.51. / ac. / sbr. Engfeldt.
till Komm. Danielsson.

AVD.	GR.	MÅL.
P	L	En I

Telegram i blankettchiffer från
Köln /Bonn/

Avsant den 26/6 1951 kl. 1430

Ankom den 26/6 1951 kl. 1630

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

24.

Edert chiffer 22.

Vasiu överförs idag till rannsaks-
ningshäkte i Neu Ulm, Bayern. Rättegång förmodligen
om en vecka, ehuru sannolikt Vasiu förblir i fängelse
ytterligare ett par månader betona tyska vederbörande
absolut säkerhet höra honom före frigivningen endast
möjlig om Danielson genast beger sig till Neu Ulm.

Rydbeck

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM

19

Stockholm den 27 juni 1951.

Strängt förtroligt och personligt.

BIL.

INK. D. N: 267

AVD.

P

GR.

2

MÅ

Ker

Ch.m.

Broder,

Då vi icke vilja lämna några möjligheter oförsökta att lösa den tragiska gåtan Raoul Wallenberg får jag i anslutning till ett samtal, som Engfeldt hade med Dig under Di Stockholms-besök nyligen, be Dig att taga kontakt med "Kampfgruppe gegen Unmenschlichkeit" i Berlin, och höra Dig för, om någon uppgift där förekommer om Wallenberg och i övrigt rådgöra med vederbörande, som måhända äro i tillfälle att ge något uppslag i affären.

Dahlman.

Generalkonsul E. Bratt,
Berlin.

EXT 30/6
Rt

tit. 29.6.51.

Muk. 28/6 (röd lapp)

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bonn, p.t. Köln den 26 juni 1951.

930

28.6.51.

P 2

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

28/6

Strängt förtroligt.

1 bil.

/i 1 ex./

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 14 juni 1951 och senare telegramväxling rörande Vasiiu ber jag för kännedom få överlämna genomslag av den verbalnote, som jag den 21 juni överlämnade till Auswärtiges Amt vid besök hos vederbörande.

Som jag i annan ordning meddelat, talar sannolikheten för att Vasiiu kommer att förbli i fängsligt förvar ännu några månader framåt. Tyskarna äro dock angelägna att understryka, att detta helt är avhängigt av vederbörande domare. En möjlighet består t.o.m., att Vasius häktning upphäves, och rättegångens utgång kan man ju icke med säkerhet förutse.

Öni tvingning
Olof Rydbeck.

Herr Utrikesrådet D a h l m a n,
S t o c k h o l m.

Streng vertraulich.

V o r b a l l n o t e.

Bezugnehmend auf die vor einigen Tagen geführten mündlichen Besprechungen zwischen Herrn von Hostitz und dem Geschäftsträger der Königl. Schwedischen Gesandtschaft, Herrn Rydbeck, betreffend den Staatenlosen George Vasin beehrt sich die Gesandtschaft erhaltenem Auftrage gemäss, dringendst um die gütige Vermittlung des Auswärtigen Amtes zu bitten, damit es einen Vertreter der schwedischen Staatspolizei, den Herrn Kommissar Otto Danielsson, gestattet werde, mit Vasin in dem Gefängnis, wo er sich zur Zeit befindet, zu sprechen. Herr Danielsson ist mit der Untersuchung über das Verschwinden im Jahre 1945 des Legationssekretärs bei der schwedischen Gesandtschaft in Budapest, Raoul Wallenberg, beauftragt, ein Fall, der für die schwedische Öffentlichkeit und Volksvertretung eine grosse Bedeutung hat. Wie von Herrn Rydbeck schon erwähnt worden ist, bestehen ernste Gründe anzunehmen, dass Vasin möglicherweise wichtige Auskünfte über diesen Fall geben könnte.

Vasin wurde schon im März dieses Jahres im schwedischen Konsulat in Hamburg, wo er sich freiwillig meldete

An das Auswärtige Amt,
B o n n.

Rh

über den Fall Wallenberg gehört. Seine damals gemachten Angaben werden vom Kommissar Danielsson zur Zeit eingehend geprüft. Voraussichtlich wird diese Prüfung erst in etwa drei Wochen endgültig abgeschlossen sein können. Es wäre daher natürlich am zweckmäßigsten, wenn der Besuch des Herrn Danielsson bis dahin verschoben werden könnte. Sollte aber Anlass vorliegen anzunehmen, dass Vasiu vor dem Ablauf der drei Wochen aus dem Gefängnis entlassen werden sollte, würde Herr Danielsson schon früher kommen.

Vasiu hat in Gefängnis in Wolfach, Baden, wegen Betrugs eine Gefängnisstrafe von drei Monaten gebüßt. Am selben Tage, an den er entlassen werden sollte, den 14. Juni 1931, wurde er erneut wegen eines in Ulm begangenen Betruges verhaftet. Es ist der Gesandtschaft unbekannt, ob Vasiu noch in Gefängnis in Wolfach ist oder nach Ulm geführt worden ist und auch wann das neue Rechtsverfahren gegen ihn eingeleitet werden soll. Der Ausgang dieses Verfahrens und infolgedessen auch der Zeitpunkt an dem Vasiu entlassen wird ist selbstverständlich unmöglich vorausszusehen.

Es ist für die Klärung des Falles Wallenberg von größter Bedeutung, dass Vasiu noch einmal vor seiner Entlassung gehört werden kann. Die Königl. Schwedische Gesandtschaft beehrt sich daher, an das Auswärtige Amt mit der Bitte heranzutreten, bei den zuständigen Behörden erwirken zu wollen, dass Kommissar Danielsson Vasiu unter allen Umständen spätestens ein Paar Tage vor seiner Entlassung aus dem Gefängnis besuchen kann.

/.

Für die gütige Mithewaltung des Auswärtigen Amtes in
dieser Angelegenheit spricht die Königl. Schwedische Gesand-
tschaft im Voraus ihren aufrichtigsten Dank aus.

Köln, den 21. Juni 1951.

Stempel.

/Rtz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Röd Lapp.

P 2 Eu^I

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 28 juni 1951.
Överl. till Komm. Danielsson, Sthlm
f.k.

E.u.

S. Engfeldt
tjf. Byråchef

28/6 Rtz

P.M.

Från Envoyén Allard, p.t. Bukarest, har den 23 resp. 24 juni 1951 ingått följande meddelanden.

1) Konsuln har genom pålitlig mellanhand fått kontakt med en kassör i fängelset i Sibiu. Denne har genomgått lönelistor för anställda för de senaste tolv åren och förklarat, att ingen doktor Surdū Cuza är eller har varit anställd vid fängelset denna tid. Envoyén Allard har bett vederbörande, att genom samma källa diskret undersöka, om någon fånge vid namn Wishinovski finnes eller har funnits, och har ställt penningbelöning i utsikt, om vederbörande vågar åta sig detta uppdrag, vilket dock på grund av uppenbara risker är mycket ovisst. Resultatet rapporteras i sinom tid till Rönnhedh. Envoyén har självfallet ej antytt, vem gången antages vara. Dessutom har han för konsuln ånyo understrekat nödvändigheten av absolut diskretion beträffande beskickningens intresse av saken.

Fängelset ovan avser centralfängelse. Konsuln undersöker, om andra fängelser finnas.

2) En pålitlig person med gammal bekantskapskrets i Sibiu, som omkring den 20 juni på envoyén Allards uppdrag reste dit för diskreta efterforskningar, återvände den 24 juni och meddelade, att två apotekare och en läkare och en f.d. gendarmeriofficer, som alla ha bott i Sibiu sedan 1920-talet, och under olika förevändningar försiktigt kontaktats, förklarat sig sakna varje kännedom om doktor Surdu Cuza eller annan person med samma namn.

Stockholm den 28 juni 1951.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 28 juni 1951.
Överl. till Komm. Danielsson, Sthl
f.k.

E.u.

S. Engfeldt
tjf. Byråchef

28/6

25

P.M.

Från Envoyén Allard, p.t. Bukarest, har den 23 juni 1951-
ingått följande meddelande.

Primo. Utrikesrådet Dahlmans brev den 14 juni 1951 till E
voyén Allard åberopas. (punkt 2.) Stefan Carl vill enligt Halev
icke besvara frågan ett, vilken också synes irrelevant, sedan d
framgått, att Stefan Carl träffat Wallenberg blott en gång. Frå
gorna två till och med fem äro besvarade i Envoyén Allards tele
gram nr. 26. Fråga sex synes onödig, därest Stefan Carl kan ide
tifiera Wallenberg på fotona. Halevi är ombedd att genom sin fö
troendeman framföra övriga frågor i P.M. den 13 juni. Envoyén
Allard kommer därjämte före sin avresa att dryfta ett förslag o
emigration mot belöning.

Secundo. Då Müllers föräldrar äro bosatta på en mindre or
är det utan adressuppgifter alltför riskabelt att söka kontakt
med dessa.

Tertio. Halevi har erbjudit sig att draga försorg om att
Israels beskickning i Budapest, om så erfordras, bistår oss.
Därest ingen erinran framföres från UD:s sida ämnar envoyén
Allard därför anlita en judisk förbindelseman för de i utrikes-
rådet Dahlmans övriga brev begärda efterforskningarna.

Stockholm den 28 juni 1951.

KUNGL. UTRIKES

DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 28 juni 1951.
Överl. till Komm. Danielsson, Sthlm.,
f.k.

E.u.

S. Engfeldt

tjf. Byråchef

28/6 25

P.M.

Från t.f. Chargé d'Affaires Rydbeck, Bonn p.t.
Köln, har den 26 juni 1951 ingått följande meddelande.

Vasiu överförs den 26 juni till rannsakningshäkte
i Neu Ulm, Bayern. Rättegång kommer förmodligen att äga
rum en vecka senare. Ehuru sannolikt Vasiu förblir i
fängelse ytterligare ett par månader betona tyska veder
börande, att absolut säkerhet att höra honom före frigi
ningen endast är möjlig, om Danielsson genast beger sig
till Neu Ulm.

Stockholm den 28 juni 1951.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 25 juni 1951.

Personligt och förtroligt.

[tit. 2.7.51.]

925

29.6.51

P 2 *ent*

Ärade Broder,

Jag hoppas att Du inte tar illa upp vårt negativa telegram svar idag. Det är - som Du kanske redan förstått - emellertid mindre grundat på en bad spirit of cooperation än på hittills gjorda erfarenheter. Jag vill i detta sammanhang ej undanhålla Dig, att jag endast nätt och jämt lyckades förhindra att Rosita vid en viss tidpunkt (återkomsten från Italien) hitkallades för att skriva 1 (ett) handbrev. Samma gäller de propåer som gjordes för att hon skulle följa med runt Sofia och Bukarest, från vilken resa hon tydligen skulle återvänt först i dagarna. Mot bakgrund av detta och den föga verklighetsbetonade verksamheten sist i Budapest, ville vi i intresseavvägningens namn gärna erfara om kallelsen denna gång emanerade från UD eller från våra vänner i sydost. Som Du förstår skulle en ny sådan här resa för Rosita innebära en mycket stor uppoffring - vi ha just fått igång vårt hus - som hon inte vill göra om det icke är mera allvar bakom än sist.

Är det frågan om någon operation som har utsikt att lyckas äro vi båda givetvis beredda att göra de uppoffringar som behövs. Sådana livsfarliga parkscener som den sist planerade tycker jag dock inte man drar in kvinnor i utan

Utrikesrådet Sven Dahlman,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

att åtminstone antyda något för vederbörande.
(eller v:s man).

Har man i Stockholm f.ö. noterat att
Vogeler efter sitt frigivande - enligt åtminstone
en österrikisk pressuppgift - vid första press-
intervjun nämnde att han under förundersökningen
haft tillfälle att i det exklusiva fängelse där
han vistades växla några ord med en mycket språk-
kunnig utländsk medfånge (ej Sanders) ?

Har man utnyttjat det material och den
erfarenhet som måste finnas samlade hos " Kampf-
gruppe gegen Ummenschlichkeit " i Berlin ?

Med vänligast a hälsningar

från Din tillgivare

Knut Samnäs

Wien den 26 juni 1951.

P.S.

Till mitt igår daterade handbrev kan jag nu lägga följande.

Allerd ringde i förmiddags och bad att Rosita i alla fall skulle komma under tre dagar med hemresan på lördag. Under sådana förhållanden ansåg hon sig böra resa och lämnar Wien med tåg kl 15.00 i morgon onsdag.

Vi utgå ifrån att hon får resan och hotell betalda samt därutöver ordinarie dagtraktamente liksom varje annan "outsider".

K

Utrikesrådet Sven Dahlman,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

944

29.6.51

PA Runt

lit. 6/7-51

inh. 27/6 (röd lapp)

Wien den 27 juni 1951.
Strängt förtroligt. 2 bil.

Engfeldt/Rtz
Sthlm. den 5 juli 1951.
Överl. jmt.bil. till Komm.
Danielsson, Sthlm., f.k.
(hemligstpl.) E.u.

S.Engfeldt
tjf.Byråchef

(Dahlman den 5)

5/2 Rtz
Överl. i handover.

Ärade Broder,

./.

52

Åberopande Ditt handbrev till Belfrage av den 27 april d.å. får jag härmed översända de uppgifter vi kunnat inhämta rörande de i ovannämnda skrivelse uppräknade baron Hans Butler-Ziegenberg och greve Somsic. Som Du ser stämma de av oss inhämtade upplysningarna ej på alla punkter överens med vad som angivits i den till Ditt handbrev närslutna promemorian.

Då våra uppgifter inkommit först idag ha vi icke hunnit personligen taga kontakt vare sig med Butlers moder eller Somsic. Vi komma även att vänta med ett sådant kontakttagande tills Du eventuellt ger oss grönt ljus.

Med vänliga
hälsningar

från din tjänst

Knut Armanstjärn

Utrikesrådet Sven Dahlman,
Kungl.Utrikesdepartementet,
Stockholm.

Avskrift.

Ein Hans von Butler-Ziegenberg ist in Wien nicht bekannt. Es dürfte sich möglicherweise um einen Hans Egon B u t l e r - E l l e n b e r g handeln, am 9.10. 1916 Wien geboren, österr. Stbg., evangel.A.B., ledig, der zuletzt bei seiner Mutter in Wien, 4., Mommsengasse No.3/3 wohnhaft gewesen ist.

Der Genannte war Hauptmann bei der ehemaligen Deutschen Wehrmacht und wurde kurz nach Beendigung des Krieges von Organen der sowjetischen Besatzungsmacht festgenommen. Ueber sein Schicksal ist bis heute nichts bekannt.

Seine Mutter Helene Butler, geborene Rybicka, am 3.8.1888 in Wien geboren, österr.Stbg., rk., verwtw., wohnt weiterhin in Wien 4., Mommsengasse 3/3, hält sich aber gegenwärtig in Tulbing, Post Königstetten auf.

20.6.1951.

Avskrift.

Ein Graf S o m s i c oder S o m o s i c konnte nicht ausgeforscht werden. Ein solcher hat sich in Wien nie aufgehalten.

Ein Andreas Paul S o m s s i c h, Diplomlandwirt, am 30.6.1900 in Somogysard, Ungarn, geboren, verwitwet, ist am 29.7.1949 aus Ungarn nach Wien gekommen, nachdem er am 26.7.1949 ohne Einreiseerlaubnis die österreichische Grenze überschritten hat. Am 22. 11. 1949 verzog der Genannte nach St. Anton am Arlberg zu seinem dort lebenden Stiefsohn Adolf T r a u t t m a n n s d o r f. Fallweise hält er sich auch bei dem Gutsbesitzer Wolfgang H o l z h a u s e n in Dippersdorf Nr. 85, Gemeinde Wartberg a.d.Krems, Bezirk Kirchdorf, O.Oe. auf. Dieser S o m s s i c h besass in Ungarn einen Grundbesitz im Ausmaass von mehreren hundert Hektar und ist nach der Verstaatlichung dieses Besitzes von Ungarn weggegangen. Soweit erfahren werden konnte, war der Genannte jedoch nie im diplomatischen Dienst. Er hat auch nicht die Absicht geäußert, nach Ungarn wieder zurückzukehren.

Ob Andreas Paul S o m s s i c h mit dem Grafen S o m s i c oder S o m o s i c ident ist, kann nicht beurteilt werden.

20.6.1951.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Engfeldt/ES

STOCKHOLM 29.6.51. 19

N:o 24

BUD

BIL

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL

*Aug. Göteborgsut-
redningen*

Svensk

B e r l i n .

NM

För Bratt från Dahlman. Tacksam Du ombeder direktör
Jenselius Sukab stanna Berlin tills kurirposten anländer
nästa torsdag då däri finnes brev till Dig i fråga som Du
bör dryfta med honom

Cabinet.

Exp. 29/6 kl. 17.30 MD

Engfeldt/Rtz

(röd lapp)

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen.

STOCKHOLM		19
Stockholm den 29 juni 1951.		
Strikt <u>Ngt förtroligt.</u>		BIL.
268 INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu ^I

u.m.

Broder,

Med tack för Ditt brev den 26 dennes rörande beskickningens framställning till Auswärtiges Amt i fråga om Danielssons planerade besök hos Vasiu begagnar jag tillfället framhålla, att hela denna affär här bedrivs med bevarande av den yttersta sekretess. Endast en mycket begränsad krets har kännedom om den verksamhet, som nu pågår; anledningen härtill behöver jag knappast gå in på. Dessa rader äro endast till för att fästa Din speciella uppmärksamhet på vikten av absolut tystlåtenhet inom beskickningen och hos tyska vederbörande. Jag utgår ifrån, att Du för dem framhållit, att man från högsta ort här är ytterst angelägen att minsta möjliga antal tjänstemän invigas i sammanhanget och att dessa icke föra saken vidare.

u/ Sven Dahlman

t.f. Chargé d'Affaires R y d b e c k ,
Bonn, p.t. Köln.

30/6 25

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 30 juni 1951.
 Överl. till Komm. Danielsson,
 Sthlm., f.k. (hemligstpl.)
 E.u.
 S.Engfeldt
 tjf.Byråchef

U.M.

STOCKHOLM		19
Stockholm den 30 juni 1951.		
Strängt förtroligt och personligt.		
269 INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^{II}

Broder,

I mitt handbrev den 17 maj 1949 till af Petersens omtalas en tysk soldat vid namn Hille, som påstått sig ha träffat Raoul Wallenberg i ett fängelse i Moskva. Av Petersens svarsbrev den 30 mars 1950 framgår, att de av amerikanska vederbörande verkställda efterforskningarna av bl.a. Hille icke lett till något resultat.

I de undersökningar, som göras med anledning av uppgifter, som lämnats om Wallenberg, utgör fallet Hille en lucka. Det säger sig självt, att det skulle vara av utomordentligt värde att genom samtal med Hille söka utröna om han eventuellt må veta i detta fall. Vi ha här övervägt olika möjligheter att taga reda på var han nu finns i syfte att därefter kontakta honom och ha, efter samråd med vederbörande på handelsavdelningen, närmast stannat vid tanken att direktören i SUKAB, Nils Jenselius, som för närvarande vistas i Berlin och talar perfekt tyska skulle kunna vara rätte mannen att utföra ett sådant uppdrag under förutsättning, givetvis, att han under förebärande av ett för vederbörande myndigheter acceptabelt skäl, kan få tillstånd att fara till Hilles hemort, Bautzen. Jag får be Dig att under tysthetslöfte fråga Jenselius, om han i så fall skulle vilja bege sig dit, närmast till Hilles föräldrars vårdshus, och på diskret sätt taga reda på var Hille nu uppehåller sig och, om Hille själv anträffas, be honom i minsta detalj berätta vad han vet om Wallenbergs

Generalkonsuln B r a t t ,
 B e r l i n .

30/6
Rtz

öde efter den 17 januari 1945 och vad han kan komma ihåg från deras gemensamma fängelsevistelse. Du torde överenskomma med Jenselius hur han skall förklara sitt intresse för saken.

Eventuella kostnader i samband med resan och uppehåll under densamma skola vi givetvis bekosta, förslagsvis genom att Du förskotterar erforderligt belopp och därefter anmäler saken direkt till mig. Jenselius' resa kan kanske ordnas så, att någon av Dina medhjälpare bilar tillsammans med honom till Dresden, varifrån Jenselius icke har så långt kvar till Bautzen? Skulle han icke vilja åtaga sig detta uppdrag, emotser jag ett förslag från Din sida, hur saken på lämpligaste sätt kan ordnas.

u/ Sven Dahlman

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

C m

STOCKHOLM		19
Stockholm den 30 juni 1951.		
N:o 270	BIL.	
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MAL. Eu ^I

Broder,

Som Du vet, fullfölja vi varje tänkbart uppslag för att bringa klarhet i fallet Raoul Wallenberg. Därför skulle jag vilja be Dig, ehuru det kan synas en smula långsökt att höra Dig för, huruvida fallet Vogeler kan ha någonting att ge i detta sammanhang. Vi känna ju genom pressen till de eftergifter, som man från amerikansk sida ansåg sig böra göra för att få Vogeler fri, och det är, åtminstone int för närvarande den sidan av saken, som intresserar, ehuru vi kanske återkomma till den. Vad det nu närmast gäller, är det visserligen synnerligen osannolika fallet, att Vogeler under sin fängelsevistelse i något sammanhang hört Wallenberg omtalas. Vid sin första pressintervju lär Vogeler ha nämnt, att han under förundersökningen i ett fängelse i Budapest skulle ha växlat några ord med en mycket språkkunnig utländsk medfånge.

Jag upprepar, att jag mycket väl kan förstå en eventuell tvekan från Din sida att taga upp den här saken, men jag vill i förbigående och för Din strängt förtroliga kännedom nämna, att den undersökning, som på sin tid bedrevs genom beskickningens i Washington förmedling för att få tag på amerikanaren Sambolt, som Sandeberg skulle ha träffat under sin fångenskap i Ryssland och som skulle vara god vän med en rumän, som påstått sig träffat Wallenberg i Ryssland faktiskt lett till att kontakt kunnat upprättas med ifrågavarande rumän, som måhända kommer att bli en av våra viktigaste källor i detta ärende.

t.f. Chargé d'Affaires B a g g e ,
W a s h i n g t o n .

u/ Sven Dahlman

2/6 Rg

Engfeldt/Rtz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

M.M.
Stäng / följ

STOCKHOLM		19
Stockholm den 30 juni 1951.		
N:o 2144	1 bil.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Bästa Fröken Bauer,

./.

Med hjärtligt tack för Eder vänlighet att härom-
dagen besöka mig på departementet ber jag få översända
överenskommen frågelista för bankdirektör och fru Molnár
i Canada.

u/ Stig Engfeldt

Fröken Margareta Bauer,
AB. Linjebuss,
Hälsingborg.

30/6 Rtz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

*Oversatt från
Trykta i J.B.*

STOCKHOLM den 30 juni 19 51		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MAL. Eu ^I

Wie bekannt ist der schwedische Legationssekretär in Budapest, Raoul Wallenberg, am 17. Januar 1945 von der Benzurstrasse in Pest abgefahren, begleitet von drei russischen Militärpersonen. Von diesem Tage an ist nichts gewisses über sein Schicksal bekannt. Es gibt jedoch verschiedene Theorien, welche auf Auskünfte in zweiter und dritter Hand gegründet sind, über Einzelheiten in seinem weiteren Schicksal. So z.B. liegen verschiedene Angaben vor, über den Verlauf der Reise Herrn Wallenbergs in Richtung Debreczen. Zwecks Beurteilung der verschiedenen Angaben ist es von grösster Wichtigkeit diese Reise bis ins kleinste verfolgen zu können.

Unter Beachtung des oben angeführten wird darum gebeten folgende Fragen zu beantworten.

- 1) Zur welcher Zeit am 17. Januar hat die Abfahrt stattgefunden und wie wurde die Abreise vorbereitet? Welche Personen hat W. in der Benzurstrasse getroffen?
- 2) Mit welchem Auto fand die Abreise statt? (W:s eigenes Auto oder ein anderes? Fabrikmarke? Modelljahr?)
- 3) Wurde der Wagen von dem Chaufför W:s, Langfelder, geführt oder sonst von wem?
- 4) Sind noch andere Personen mit diesem Auto fortgefahren?
- 5) Wurde das Auto W:s von einem anderen Auto mit der russischen Begleitmannschaft (mit wie vielen?) begleitet oder von einem Motorrad? (Ein dreisitziges?)
- 6) Ist es bekannt, ob die Begleitmannschaft von der Militärpolizei oder der NKVD kam?
- 7) Hat Herr W. Gepäck mitgebracht? (Wie viele Stück und Art des Gepäcks? Wertsachen?)
- 8) Welcher Weg ist das Auto gefahren?
- 9) Hat jemand während der Fahrt das Auto verlassen? (Wer und wo und warum?)
- 10) Ist es bekannt, ob W. jemals in Debreczen angekommen ist? Falls nicht, was ist mit ihm und dem Auto

10) ~~xxxxxx Ist es bekannt, ob xxxxxxxx jemals in Belgraden ange-~~
~~kommen ist? Falls nicht, was ist mit ihr und dem Auto~~
unterwegs geschehen?

11) Wie beurteilen Sie selbst die Zuverlässigkeit
Ihrer Angaben, die ja auf Auskünfte von anderen Personen
beruhen?

Es wird versichert, dass die Identität der befragten
Personen geheim gehalten wird und dass im übrigen alle Ant-
worten auf die obengenannten Fragen mit grösster Verschwiegen-
heit behandelt werden.

Mrs. Mitzi Molnar
c/o Suzanne Stankowich
St. Michaels Hospital
Nurses residence
Stuter street
Toronto
Ontario
Canada.